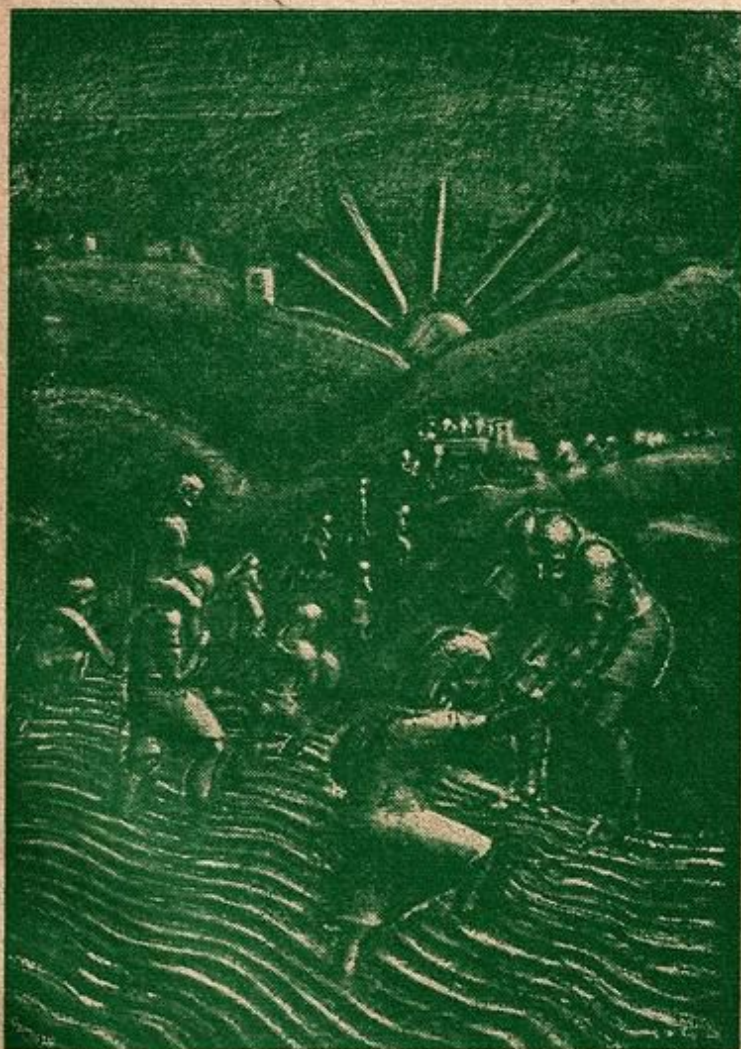

יום

גליונות החבל הימי לישראל

מעפילים

לפי תבליט מאת אריה מרזר
(קנין חברה, שהמ"י)

אחת
להדש

חוברת א"ב' (ס'ד-ס'ה)

שנה ששית

צבת - שבט השי"א / דצמבר 1950 - ינואר 1951

כחובת המערכת

חבל ימי לישראל, תל-אביב

ח.ד. 1917 2457

דבר המערכת

עם השנה הששית להופעת "ים" :
 -הימאי הישראלי :
 לגאוקים בגלים זועפים :
 עם זכר "מאטריא" -

בימואות הישראליות

החייל לאחר יסוד המדינה - משה סומרוק
 היוזמה הפרטית והימאית - ד"ר י. צייטלין
 במועדון הימי בחיפה - שתי מסבות
 לבעית נמל עמוקמים בתל-אביב - שיחה עם מר א. זיפ שטיין
 את הטוב נקבל ואת הרע לא? - ד"ר נ. עקרון
 מפעלי ימאות בתכנית טבריה - דב שובל
 אוצרות ים המלח
 שונות
 ג. סירקין - מחזוי תחיית הימאות העברית - אל"ף שייך

כמת יורדי הים

אנית ישראל "ה. סולד" בנמלי ספרד - א. הירש
 ישראלים בנמל סואטי - צבי המאירי
 ימאים צעירים בשיטת קרבית - ג. בן-אברהם
 חופים זרים - יוסף סוסניק
 בבירת פורטוגל - אלכסנדר
 קרן עזרה לספנים - אליעזר חודלרוב
 על פעולות התרבות באניות - מ. ה.
 רשמי למור באניה זרה - כרמל הכהן
 אמודאים מעלים סירה שטבעה - צבי שנער

מושק הדיק

"נחשולים" - כפר דייגים צעיר - י. שיד
 תכנית להקמת נמל דייגים בעכו / בית-ספר לדיג
 בעמק חפר / דיג ישראלי במימי הצפון / סיקוח
 על הדג ומוצרו - ד"ר ח. ג-ץ / טפוס של
 דייג רוסי

בספרות ואמנות

הים הגדול! (שיר) - מאיר מוהר
 הדיג ונשמתו - א. וויילד
 "הספינה שניצחה" - **סניה ברגשטיין**
 ספוריים - א. ש. שטיין
 ספרים שיצאו לאור

מסעות

מסע סלאים בנורבגיה - ג. שכסר
 הכרבור הישראלי - מ. תלמי
 טריטוריה חדשה - ד. פ.
 על הים ועל האיים - פרופ' ק. ש. מירסקי

הימאות בעולם

"המים, אויבה של הארץ, הפכו בן-בריתה הנאמן"
 הצוללת האטומית החדשה
 ידיעות מעולם הימאות

שיט

שיוט ערים תל-אביב - חיסה
 "זולנה" - מלכת השיט
 כחבל הימי לישראל

שונות

למר זיליסט, סגן יו"ר החייל ורעיתו

ברכות נאמנות
 לנשואי בנם עמוס
 בית החבל הימי לישראל

למר משה גולנדסקי מזכיר אגודת הימאים
לכלולותיו עם בח"ל
 איחולינו המאלפים

החבל הימי לישראל

לחברנו ג. וורוצלבסקי ורעיתו
 להולדת הבן
 מזל טוב

ועד העובדים
 החבל הימי לישראל

לחברנו שמחה רוטמן
בהגיע בנו לאצוות
 ברכות ולבכות

חבריו בעבודה
 החבל הימי לישראל

"זיזן", מפעלים חימיים

ד"ר בורק את זומר

טלפון 7204 תל-אביב ת. ד. 1240

חמרי נקוי וכביסה
 סודיום-היפוכלורית

עם השנה הששית להופעת «הים»

לנשיא מדינת ישראל

חוברת ה"ים" זו אשר לעיניך, הקורא, פותחת את השנה הששית להופעת בטאון תנועתנו כירחון סדיר של תנועת שוחרי הים בישראל.

אדיר חפצה של המערכת ושל נשיאות החבל הימי לישראל, לשפר את הבמה, לגוונה, להחדירה לבתים ולבבות רבים, אשר דבר תחיית ימאותנו משאת נפשם.

על אף הנסיון שנרכש, לא קלה היא דרכה של הבמה האחת לימאות העברית; כי עליה גם לחנך לאהבת הים ולהבנתו, וגם לשמש בטויו למשפחת הימאים המגשימים; גם לשקף את היצירה הימית בארץ ובעולם וגם לרכז בתוכה פרקי ספור ושיר המרחיבים את הדעת. כי שומה על העתון לשמש גם את איש-העיר, שוחרי ימאות ישראל, וגם את הימאי המפליג על פני ימים, את איש-הנמל ואת הדייג. מכאן רבוי המדורים: בימאות הישראלית; בימאות העולם; במת יורדי הים; במעגלי שחיה; שיט; בענף הדיג; מסעות; הים בספרות ובאמנות ועוד. ושעל כן מובן, כי אין בידי במה זו להניח מלוא דעתם של כל חלק וכל יחיד במשפחה המגוונת של קוראיה; החתירה לכולל ולמשותף היא, איפוא, יעודה הקשה של הבמה; מותר לומר: גורלה.

האומות הגדולות — ארצות הברית, ברית המועצות, בריטניה, וכן אומות אחדות שוותק רב להן בשדה הימאות, מקיימות במות רבות, ספציאליות, בתחום זה. גם העתונות הכללית וכתבי-העת שלהן, פתוחות לבעיות הים והימאות, לתיאורי מסעות וחוויות אנשי-ים. מה שאין כן, לצערנו, בישראל. ותפקידו של ה"ים" בדעת הצבור בישראל הוא, תפקיד חלוצי מובהק.

כי לא כתבי-עת בלבד הוא ה"ים"; הוא גם מכשיר צבורי וחינוכי מובהק.

בקשתה של המערכת, בפתחת השנה הששית להופעת הירחון, הוא: ירוכזו-נא סביבו כל שוחרי תחיית ישראל בים; יושיטו לו מלוא סעדן המוסרי — בעצה ובהשתתפות; יסייעו לבסוסו ולהחדרתו בחוגים שונים.

קידומה וביסוסה של במתנו — תהליך הוא, המחייב התפתחות, ותנאי לו: שיתוף הרבים, מחשבתם וסעדן; ללא הבדל השקפה וזרם; וגם של אלה אשר הימאות היא משלוח ידם ודרכם בחיים. וזה מבוקשנו על סף השנה הששית להופעתו של ה"ים" כירחון המרכזי לימאותנו.

לא עלה בידנו, לצערנו, לממש מחוברת זו ואילך את כל השפורים והשכלולים הרצויים. ולא נחמיץ את ההזדמנות הראשונה לכך.

נשיא הכבוד של החבל הימי לישראל! במלאת לו ע"ו שנה, — מיסב ברכותינו ואחולינו.

יחד עם כל הישוב במולדתו ועם המוני בית ישראל בתפוצות, הרינו מצרפים את ברכתנו — ברכת נשיאות החבל הימי לישראל — לנשיאנו הדגול, המשמש עשרות בשנים, בעיני ישראל ואומות העולם, סמל לתקומתנו ותחיתנו.

כאשר זכית כבוד נשיאנו, לכינונה של מדינת ישראל, כן תזכה גם לראות תקומתה של ימאות ישראלית מתפתחת ומשגשגת — משגב למדינתנו ולעתידינו. זאת ברכת נשיאות החבל הימי לישראל לך, בחיר ישראל, ביום הולדתך.

«הימאי הישראלי»

לעינינו גליונות «הימאי הישראלי» (מס. 4-5-6). — ירחון אגודת הימאים ליד מועצת פועלי חיפה.

בעונג-אמת אתה מדפדף בעמודיו של הירחון הזה, הנאה ומרהיב-עין בצורתו החיצונית, ערוך בטוב-טעם ומאמץ מתמיד לגיוון, להעלאת הרמה ניכר בו. דומה, כי לא מרובים הם האיגודים, אשר בידם להתברך בבטאונים מסוג זה (אף שאין הוא מופיע בדפוס ממש, כי אם בפוטו-אופסט).

ציורי-הקריקטורה והשרטוטים הרבים משווים לו חן רב. אין לך כמעט בעיה מבעיות חייו של הימאי — ולא רק בשדה המקצוע — שאין לה בטויו מעל עמודיו של בטאון זה. דופק חייו של יורד הים הישראלי פועם בה, בבמה זו, באורח טבעי בלתי-אמצעי.

משפחת אנשי-הים העבריים כבר נתברכה בבטאונים אחדים — מהם המופיעים עדיין בסטנסל, שוות-קמה להם או מגשימים עוד בראשוני צעדיהם. כבר מורגש הצורך, לדעתנו, בקיום פגישה של עורכי הבטאונים האלה למיניהם, לשם חילופי נסיון ותיאום הדדי, שכן כולם הם בחזקת שלוחות לאילן אחד: הימאות הישראלית.

האין זה מחובתו של החבל הימי לישראל לזמן יחד את עורכי בטאונים הים ולעודד את שיתוף הפעולה ביניהם?

התהומית של העם היהודי. וחישל את רצון הישיב לסלחמת חרמה נגד כבלי העליה ולמאבק על חופש ועצמאות. קרבנות "פאטריה" לא היו לשוא. שמש יזכר בין סוללי הדרך לעצמאות ישראל בארצו, בין מפלסי הנתיב למאות אלפי החוזרים בימינו אלה כבני חורין ובקומה זקופה אל מולדתם המשוחררת.

בבקרן של אותו יום צפרו כל צופרי האניות שבנמל חיפה לאות אבל לעולי "פאטריה" שטבעו לפני עשר שנים בנמל חיפה. בשעה 9.15 יצאו ארבע ספינות. שתים של משטרת החופים ושתיים של חיל הים ועל סיפונן קהל רב, ובתוכם ראשי הציבור בחיפה וגבורי ההעפלה. הספינות הטילו זרי פרחים הימה לזכר קרבנות ההעפלה. דגלי הספינות הורדו לחצי התורן והקצינים והחיילים עמדו דום במשך דקה אחת לזכר האסון.

הזרים נשלחו מטעם משרד העליה, המשטרה ומועצת פועלי חיפה והימיה. בדברים שנאמרו באותו מעמד צויין תפקידה ההיסטורי של ההעפלה.

א. ש. שטיין

הטענת הפרי בנמלינו

מה מקורו של המונח אדמורל?

מונח זה הוא שיבוש של "אמיר אליבחר". מפקד הים בערבית — מורשת צי הכליפים מימי הביניים.

במתיחות ובחרדה עקבו רבים בישוב אחר גורלה של אנית-המשא הישראלית "יאפוס". בהיותה נתונה בצרה באוקינוס האטלנטי, בסערה שנתרגשה עליה במפרץ ביסקאיא סמוך לחופי ספרד. הצוות הקטן ורבי-חובלו הדאני נתונים היו בסכנה מחמת זעמם של גחשולים רבי-עצמה. עד שנתלצו על-ידי אניה בריטית שחשה לעזרתם. גלוי של אחוותיים ראוי להערכה!

מקרה מועט זה, שהסעיר את הלב והצמיד את חרדתו אל המלחים היהודים במרחקי האוקינוס, הוכיח, עד מה חדרה ועמקה לתוכנו תחושת הים. בימינו אלה, כאשר אניות ישראליות רבות (כן ירבו!) חוצות בהתמדה ימים ואוקינוסים, רבים הם מה רבים בישוב המפללים לשלומם של המפליגים, של האניות וצוותי-עובדיהן.

כיבוש הים בידי יהודים נכנס לשלב גבוה יותר, והוא מחייב הרחבה והמשך מתמידים. והן רק לפני שנים אחדות רכושנו בים דל היה. עתה מתנופפים דגלי ישראל על אניותינו העוגנות בנמלים שונים בעולם — דגלי עצמאותנו הצעירה והגאה, האמיצה והמוכרת!

החרדה לגורלה של האניה הישראלית ליכדה — מבחינה נפשית — רבבות בישוב ברטט של אהבה לבנינו חלוצי הים והימאות.

כי הים הוא לנו — מקור ללחם ולעצמה ועתידנו הלאומי בו. זאת נחלת רבים בעמנו.

עם זכר "פאטריה"

עשר השנים שמלאו ב-26 בנובמבר ש.ז. לאסון שהתרחש בנמלה של חיפה, כאשר האניה "פאטריה", שעמדה להעביר לאי-גרוש 1903 מעפילים, ניצולי ארצות ההשמדה הנאצית, החלה לשקוע במימי הנמל ו-276 מעפילים קיפחו את חייהם — עשר השנים הללו הן תקופה של אלפי-אלפים קרבנות יהודיים. אף על פי כן קובע לו אסון "פאטריה" מקום מיוחד בזכרון האומה, כי המאורע הטראגי במימי חיפה לפני עשר שנים סימל את החלטתם הנחושה של היהודים, שלא לוותר על עוגן ההצלה היחידי שנשאר לפליטי חרב היטלר, ואת החלטתו הנחרצת של הישוב לרמוס עד עפר את הספר הלבן ששלט בארצנו.

על אף המחסור הגדול באניות בימים ההם, לא נתקשתה ממשלת הארץ להשיג אניה להובלת המגורשים מן הארץ אל האי מאוריציוס.

אכן — החלטתם של המעפילים והישוב לסכל את המזימה הזאת נגמרה באסון כבד, בו ניספו למעלה ממאתיים נפש. אולם האסון גילה גם בפני העולם את הטראגדיה

בימאות הישראליות

משה פומרוק / החי"ל - לאתר יסוד הקדינה

היש מקום כיום, לאחר כינונה של מדינת ישראל, לקיומו של חבל ימי לישראל, ואם כן — מה תפקידו? שאלה זו נשאלת לא אחת, ואנסה להשיב עליה. אולם תחילה יש להעיר, כי ליגות ימיות קיימות ופועלות בכל האומות השוכנות לחופי ים. הרי, למשל, אנגליה, הותיקה באומות יורדות ים, מקיימת ליגה ימית ולה מוסדות וענפים שונים. תפקידיהן של הליגות אצל עמים אחרים מצומצמים יותר מאשר אצלנו ומגמתן, בעיקר הושטת עזרה לימאים, קיום בתים ליורדי ים בנמלים, עזרה בהשגת תלמות, במצבים חמורים וכיו"ב. מה שאין כן אצלנו. שמתפקידנו לטפח את עצם הימאות העברית הצעירה, לחנך המונים ונוער להבנת ערכה בתחיית עמנו וביצור עצמאותנו ועתידנו.

עם ראשית דרכו של החי"ל הוקם, תוך שיתוף עם הסוכנות היהודית, בית הספר הימי בחיפה. במשך י"ג שנות קיומו תרם המוסד תרומה נכבדה לספנותנו. חניכיו אשר בחיל הים ובאניות הסוחר (וגם באניות זרות) הם לנו לתפארת. המוסד טעון הרחבה, כדי הכללת 250 תלמידים לפחות. יש לרכוש אניה מותאמת לצרכי לימוד. כדי להדביק את צרכיה הממשיים של ספנותנו המתרחבת, חובה עלינו בשיתוף עם משרד התחבורה והזרורות האניות, לקיים גם קורסים מזורזים להכשרת יורדי ים. סכויים נרחבים לספנות הישראלית, ואין לצאת ידי חובה בדגל ובבעלות ישראל: לא פחות מכך חשוב, שכל צוות העובדים יהיה עברי בחינוכו ובתרבותו.

הכשרת הימאים היא, בשעה זו, מתפקידו הדחופים של החי"ל.

גם פעולתנו בחינוך הנוער הישראלי ותלמידי בתי הספר לים טעונה הרחבה רבה. שומה על החי"ל לעודד את ארגוני הנוער העוסקים בספורט ימי ולסייע להם בפעולתם, וכן לגלות פעולה ויוזמה בקרב העולים הצעירים.

כר נרחב לפנינו בפיתוח מכוון ותכניתני של ספרות ים, ובראש וראשונה — בקידומה של במתנו המרכזית, הפותחת עתה את השנה הששית לקיומה.

בתי יורדי הים הקיימים טעונים שכלול, והגיעה השעה

להקמת בית ימאים בניו יורק, גדול מרכזי היהדות בעולם. עמדותי בצמצום על אחדים מתפקידי החי"ל, אולם יש בהם כדי למלא את פעולתנו תוכן-חיים וענין. סניפי החבל הימי לישראל, חבריו ונאמניה, הלא הם הביטוי המלוכד של הרצון המפעם ברחבי העם והנוער לתקומתנו הימית, להתערותנו בימים המלחכיים את חופינו במערב ובדרום ולהמשך כיבושינו ויצירתנו הימית. שיבת ציון פירושה: שיבה ליבשה ולים כאחת. היא מחייבת מאמץ מתמיד בשדה החינוך, ההכשרה וההדרכה. נוסף לעזרת המדינה והעם זקוקה הימאות הישראלית לזרוע המטפחת הנאמנה של מאמץ-ההתנדבות של החבל הימי לישראל.

אילולא היה החבל הימי לישראל קיים, או אז היה הכרח להקימו דוקא עתה, לאחר יסוד המדינה, כהשלמה צבורית חינוכית חשובה למאמציה היא בקידום מפעלנו הימי; והמאמצים הם בכיוון כפול — אכספנסיה לרוחב וכיבוש לעומק, כלומר פיתוח מתמיד של רמת הימאות העברית ועיצוב דמות נושאה. ופיתוח הימאות אינו אקט חד-פעמי; הוא תהליך המחייב מסירות ואהבה רבה.

ד"ר י. צייטלין / הניקה הסךטית והימאות

אין, כמדומני, אף שטח אחד, בו כשרונות אדם מהווים גורם מכריע במידה כזו כמו בשטח הימאות: אומץ לב, התמדה, יכולת להסתגל לכל מיני תנאים, כשרון ההסתגלות, אהבה לים, ידיעות מקצועיות רב-גוניות — הן הן הסגולות האמיתיות של אישים מוכשרים. המסורת הימית עוברת מדור לדור. האנגלים, הנורבגים ויתר העמים הימיים התחילו בפעולתם זו לפני מאות שנים. העם העברי, שמשך מאות שנים היה ברובו המכריע מנותק מהים, יצר במולדתו בדור האחרון דברים רבים שגובלים עם נסים ממש — תחיית המולדת, יצירת התעשייה, פיתוח החקלאות, חידוש שפת אבותינו וכו'. בין הנסים האלה יש לציין גם את נס תחיית הים. במשך 15 שנה למדו צעירינו באופן יסודי את המקצוע החדש, פיתחו את הספנות, את הדיג, את העבודה בנמלים, את בנין סירות וספינות וכו'. רבים הושבים, שחלוציות בשטח החיים הכלכליים של מדינתנו נוצרה רק בידי המפלגות הקשורות ב"הסתדרות". הדעה הזאת מופרכת דוקא על-ידי פעולתנו בשטח הימי. עסקנים הקשורים בתנועה הציונית הכללית — ובראשם הגב' הנריטה דיאמונד והמהנדס עמנואל טובים ז"ל — יסדו את הארגון החלוצי הראשון בשטח ימי, את "זבולון". עוד בסוף שנות העשרים, כאשר רק יחידי סגולה חלמו בארץ-ישראל על הקמת הימאות, הבחורים האלה, חניכי "זבולון", מילאו תפקיד חשוב בהקמת הספנות העברית. הם שהתחילו בעבודתם על סיפוני האניות העבריות הרא-

באופן מעשי דוד שלם של ספנים עבריים מנוסים ועשרות פקידים מומחים בעניני ימאות. אי אפשר היה אף לחלום על הקמת הצי הלאומי והמלחמתי.

אבל אל לנו להסתפק במה שעשינו עד עתה. בלי השקעות של מיליונים לירות, בלי הפעלת מומחים ימיים מובהקים, תשאר הספנות העברית מפעל צנוע ומוגבל. הרי דוקא היהודים הצטיינו בשטח הימאות הבינלאומית, במסחר הבינלאומי, בבנין אניות גדולות וכו'. למרות שרק אחוז קטן מיהודי הגלות גר בקרבת הים, נותנים לנו תולדות עמנו דוגמאות מזהירות של פעולה ימית. עוד במאה ה-18 עמד היהודי אהרן לוטס בראש חברה לספנות גדולה, שברשותה היו 150 אניות מסחריות ששטו להודו המערבית. המשפחה היהודית גראדיס עמדה לפני כמאתיים שנה בראש הימאות הצרפתית. אליהו מורפורגו יסד את הקו המפורסם "ללויד טריאסטינו". יועצו של הקיסר הגרמני ווילהלם, אלברט באלין, יסד את הפירמה "המבורג-אמריקה ליין" ובנה את האניה הגדולה "דויטשלנד". אפשר ואפשר להמשיך רשימה זו. אין כמעט ארץ בעלת ימאות מפותחת, בה לא מורגשת השפעתם של יהודים.

היהודים עבדו במשך מאות שנים כשביל עמים אחרים בשטחים שונים וגם בשטח הימי. עלינו לנצל את ידיעותיהם הנרחבות של אנשיים עבריים בתבל כולו — את כשרונותיהם, את קשרי המסחר שלהם. הנסיון הזה יעזור בהרבה לישראל. הסיסמה שלנו היא — ימאות עברית מפותחת בעזרת כל היהודים, גם במולדת וגם ברחבי תבל.

שינות: "תל-אביב", "הרציון", "הרי-הפרגל", "עתיד" וכו'. הם שהתחילו לבנות את המזח ההיסטורי הראשון במל תל-אביב ופרקו את האניה הראשונה שהגיעה או לחוף. במשך שנים רבות עומדים אנשי "זבולון" בראש ימאי הנמל העברי ומשפיעים במידה ניכרת על התפתחותו. משורות ה"זבולונים" יצאו העובדים המוכשרים, הלוחמים האמיצים בימי מלחמת-העולם השניה, גם במלחמת השחרור היתה ניכרת ההשתתפות של אנשי "זבולון", ואחדים מהם שילמו את המחיר הגבוה ביותר — הקריבו את חייהם על מזבח המולדת. וכעת אין כמעט אניה עברית אחת, מלחמתית או מסחרית, שבה אינם מפליגים אנשי "זבולון".

"זבולון" היה תמיד דמוקרטי בתכנון. הניכיו גויסו מכל שכבות הצבור ובני דלת העם הגיעו בו לעליה במצבם הסוציאלי, החינוכי והמקצועי. רבים, שהתחילו את שרותם כנערי-סיפון, הגיעו לדרגת רבי-חובלים, קצינים, ראשי מלחים, מכונאים ראשיים וכו'. באופן מיוחד יש להדגיש את ההצלחות הרבות של יוצאי תימן. אחדים מצעירים אלה קיבלו תארי קצינים ימיים ואחד, ציון צברי, שט כעת בתור קברניט באניה אמריקאית גדולה.

הימאות, ביחוד בהתחלת התפתחותה, קשורה ביזמה הפרטית. אין ליצור צי מסחרי גדול באמצעות פקידים ממשלתיים. אצלנו, כמו בארצות האחרות היו אנשים פרטים החלוצים בשטח הימי — אליעזר ברקוביץ יסד את ה"ללויד הימי הארץ-ישראלי"; משפחת בורהרדט יסדה את החברה "עתיד". בלי עזרתן של החברות האלו, שהיגכו

במועדון הימי בחיפה

(מסבת-הפתיחה לשנה השניה, בבית יורדי הים, 24.11.50)

יו"ר החייל בחיפה, מר מ. פומרק, פתח את המסיבה וציין את הצלחת המועדון הימי בשנה הקודמת בראשותו של מר הינדס, שקיבל חופש לעונה זו לפי בקשתו. כן ברך את מר דוד רמז, שר החנוך, שהואיל לבוא לפתיחת המועדון — מידידיו הותיקים של החבל הימי לישראל ומיזמיו; עוד לפני 14 שנה השתתף בישיבת-היסוד של החייל על האניה "הרציון", ויצוין, כי פעילי החייל מצאו תמיד אוזן קשבת אצל מר רמז, עיווד ועצה. חלקו רב בכל השגינו. בסוף דבריו מוסר הנואם לשר החנוך סכת זהב — סמל החייל, לאות הכרה והוקרה.

בתמונה: מר מ. פומרק, השר ד. רמז (גברת הינדס עונדת לו את סמל-החייל), מר שבתאי לוי, וד"ר הינדס.

העולם. אל יחסור שרוך נעל מרכוש ור וביחוד מחפצי העולים. לא לשם כך נלחמנו. כדי שיצאו לנו מוניטין בעולם כמדינה של גניבות ו"בקשישים", ולא נתנחם בטענות. כי תקלה כזאת מצוייה גם אצל עמים אחרים.

להלן הרחיב הנואם את הדברים על הישגיו וסכוייו של נמל חיפה והדגיש, כי התכנית להפוך את הקישון למקום שייט נכנסת לשלב של בצוע. נמל חיפה יורחב מעבר לתחום שובר-הגלים. על גדותיו של הקישון יוקמו רציפים ומחסנים וגם תעבורה שם רכבות. לשם הטענת סהורות ופריקתם. כן יהיה שם מקום לאיזור חפשי בינלאומי. כדוגמת יתר הנמלים בעולם. לכאן יגיעו חמרי גלם, ומכאן תשלח שוב התוצרת דרך הים וגם ביבשה ע"י הרכבת.

מר מ. הינדס הודה לשר-החנוך על דבריו המאלפים ורבי-הענין ועמד על תפקידו של המועדון הימי כגשר להתקרבות גורמי-הצבור הפעילים בתחום הימאות העברית.

מר ד. רמז שר החנוך מודה בעד דברי-החברכה, ומבטיח להמשיך עזרתו לחי"ל גם בתפקידו החדש. ככל שעזרתו תדרש.

עם יסודה של "צים", שבאמצעות אניותיה עלו שני שלישי העולים, שוחררנו מהתלות בארצות זרות. החברה גם הוכיחה, כי ברצון טוב אפשר לשלב הון צבורי ופרטי. וכדוגמה לכך ישמש קו ישראל — אמריקה. בשלוב כוחות אלה נוצרה שרשרת ימית עברית ראשונה, המפלסת נתיב בין כל הימים, אבל לא סגי בכך. תקותו, כי בעתיד הקרוב נוכל להוביל לפחות מחצית מפרי ההדר שלנו בכלי-שיט ישראלים, ולא רחוק היום ובחופי חיפה נזכה לראות אניות-תיריים הדורה תחת דגל ישראל.

להלן עמד הנואם על "חרפת הגנבות" באניות ובנמל. הנואם דורש משלטונות הנמל, המשטרה וחברות האניות, יד קשה ועין חדה. יש לבער את נגע הגניבות, ההברחות והשחיתות באניות ובנמל המחללים את פבודנו בין אומות

המסיבה השננה של המועדון הימי

(נתקיימה 8.12.50 בבית יורדיים בחיפה)

מר לונץ (מבנק אפ"ב) הודה לנואם וציין את חלקה של "צים" בפתוח הספנות העברית. מן הראוי לציין גם את מעשי היוזמה הפרטית, בפעולה משותפת נתקדם.

לפענת גמל עמוק-המים בתל-אביב

שיחה עם מר א. זיפשטיין מנהל נמל ת"א-יפו, מאת צ. ברנדר מאז הודיע שר התחבורה לשעבר מר ד. רמז, בהרצאתו במועדון הימי של החבל הימי לישראל אשתקד על נכונותה של הממשלה לתת "לאוצר מפעלי הים" זכיון לבנין הנמל העמוק בת"א, ועל אף העובדה, שהוקמה אז ועדה בינמשרדית בשתוף עם "אוצר מפעלי הים" לעבוד פרטי אמנת הזכיון, — נשתתק כל הענין, הממשלה מתקשה לקבוע את מקומו של הנמל עמוק-המים, כי בינתיים הוצעה הצעה אחרת, לבנותו לא בת"א כי אם בדרום, בסביבות אשקלון, 50 ק"מ בערך, מתל-אביב.

בתמונה: מר זיפשטיין כהדר עבודתו

אפשר כי יהיה גם צורך לחקים נמל בדרום עם התפתחותו של הנגב, אולם כעת צורך חיוני להקימו בת"א. נדמה לי כי אין כאן כל מקום לווכות — קובע מר זיפשטיין.

המסכה נפתחה על ידי מר מ. פומרוק, יו"ר החי"ל בחיפה, בזכרייה-הספד ל"ר שלמה קפלנסקי, מנהל הסניון בחיפה. הנואם עמד על דמותו של המנוח ופעילותו במשך עשרות בשנים בציונות ובתנועת העבודה, וציין במיוחד את השתתפותו כיסוד החבל הימי לישראל באניה "הרציון" וביסוד בית הספר הימי. המסוכים כיבדו זכרו בקימה.

ד"ר נ. וידרא מסר דו"ח על הספנות הישראלית בשנה האחרונה ותכניותיה לקראת 1951.

לעומת 17 האניות צם טונז' גרוס 48.200 טון שהיו בשירות ה"צים" בתחילת שנת 1950, הגענו בסוף 1950 ל-20 אניות בטונז' גרוס 71.600 טון. במשך השנה נוספו 6 יחידות, יצאו מהשרות 3 יחידות ("תיאדור הרצל", "אילת" ו"עצמאות" בשעור 6.500 טון). נרכשו האניות: "אתרוג", "צפונית", "עכר", "יפוס", "הנריטה סולד" ו"דיזנגוף" בשעור כולל של 24.000 טון. במשך השנה הוביל הצי שלנו 55.000 עולים ו-15.000 נוסעים מהם 10.000 ישראלים ו-5.000 אנשי הצי-לארץ.

מ" 1.400.000 טון משאות (בלי נפט) יבוא ויצוא. הוביל הצי המסחרי שלנו כ-200.000 טון: מזה חב' "דיזנגוף" 30.000 טון והב' "צים" 170.000 טון. ההכנסה ברוטו ב" 1950 הגיעה כדי 10 מליון דולר.

המלחמה בקוריאה משפיעה על הספנות בכלל ועל הספנות שלנו בפרט. מחירי ההובלה עלו עד 100%.

בשנה הבאה יופחת מספר העולים באניותנו. היות העליה מרומניה תבוצע באניות רומניות והעליה מארצות המזרח — היא בעיקר באוירונים.

במספנות הולנד הוזמנו 2 אניות-משא חדשות, שתשמשנה בעיקר להובלת פרי לקו הבלטי והצפון-אירופי. קיימת תכנית להוספת אניות נוסעים חדשה לקו הים התיכוני ואניה שניה לקו חיפה-אמריקה.

בצוות הספון באניותנו יש לנו כמעט 100% ישראלים וגם בצוות המשק, אבל השרות עוד טעון הטבה. בעוד בצוות המכונה (מכונאים בדרגא ראשונה ושניה), הם רובם זרים. אחרי הכל הגענו למסקנה מעודדת, כי במצב היום נוכל להבטיח את עיקר צרכי הישוב כצי שלנו.

העיר שוכנת לחוף הים, אוכלוסיתה מגיעה לשליש חישוב בארץ. היא מרכז המסחר הגדול ביותר לחלוקת החמרים והמצרכים. 2 שלישים של היבוא מיועד לת"א. $\frac{1}{4}$ של היצוא (פרי הדר) נמצא בתל אביב. העברת מטעני היצוא האלה מת"א, או הובלת מטעני היבוא לת"א, עולות בהון רב ומייקרות את הסחר שלנו. בנין הנמל באשקלון יצריך הוצאות מיותרות בהחזקת כבישים וסלילתם, בהובלת הסחורות לנמל, דלק, צמיגים, אמורטיזציה של כלי רכב וכו'. כיצד נממן את בנין הנמל בת"א? דרוש סכום של 15-20 מליון ל"י: הון מקומי — לתשלום שכר העבודה והובלת החמרים — שיעלה למחצית הוצאות הבנין; סכום זה אפשר לגייס כאן בארץ בעזרת הממשלה והצבור. המחצית האחרת של ההון אפשר לגייסה בחו"ל, מבלי לפגוע בפעולות המגבית המאוחדת ופעולות הממשלה להשגת הלוואות. יש נכונות בחו"ל להשתתף במימון מפעל כלכלי גדול כזה, כמובן אם תנתן להון הזה זכויות וערבות הממשלה. קיימים חוגים רבים באמריקה הרואים בבנין הנמל מפעל בעל ערך קונסטרוקטיבי גדול ובטוח. חיוניותו של נמל עמוק-מים בת"א ונחיצותו בולטות לעין כל. תנועת הסחורות גדלה הולכת, והיצור גדל ומתרחב. הבניה תיצור מקורות פרנסה

רבים — למעלה מ-3000 איש יהיו עוסקים בה, יתפתחו מחצבות שאפשר יהיה להשתמש בהן גם למטרות אחרות. אבל לא רק מבחינת הכלכלה יש הכרח להקים את הנמל הגדול בת"א, כי אם גם מבחינת הבטחון. ומה יקרה אם תכותר, חלילה, הארץ בזמן מלחמה? כיצד נקבל עזרה מהצפון, כיצד נפרוק מטענים כבדים של כלי מלחמה, אם לא יעמוד לרשותנו נמל עמוק בת"א. עם ימי אנו ועלינו לנצל את המצב הגיאוגרפי של מדינתנו השוכנת לחוף ימים. ברור לכל, כי קיים צורך חיוני בהקמת נמל גדול שני כבר עכשיו. כבר כיום — כמו בעונת הפרי — הצפיפות בנמלים רבה, ומה יהיה בעוד 4-5 שנים, עם הכפלת הישוב וצרכיו הגדלים והולכים מיום ליום. הייצור יתרחב, היצוא יתפתח, כיצד נוכל להסתפק בנמלים הקיימים? רצוי לא לדחות עוד את הדבר. כעת אפשר עוד לגשת למפעל תוך שיקול וחישוב, ואילו כעבור שנים נהיה נאלצים להקימו בלא התחשבות בגורם הזמן, בחפזון וביוקר רב. דומה עלי, כי מתפקידו של החבל הימי לישראל להפעיל את כל הגורמים, על מנת להחיש את התחלת הביצוע של נמל עמוק-המים בתל-אביב.

את הטוב נקבל ואת הרע לא!

אין לנו בארצנו אלא נמל אחד הראוי לשם זה, והוא נמל חיפה. בימים אלה, כששכנינו שמו עלינו מצור, ואין לנו קריתחבורה עם העולם בדרך היבשה, אין ערוץ לגודל ערכו של האוצר הזה; חשיבותו החיונית נודעת לא לבד למדינה בכללותה, אלא ממש לכל סרט וסרט היושב בה.

אף לאופטימיסט התם ביותר להניח, שהמסור פר הוא בדוי, ושעוברים עליו בשתיקה משום שלא כדאי להגיב על בדותת... על כן מוטב היה לקרוא את הדברים שהש"י מצ' בפומבי דוד רמז, הוא אמר בפירוש: "לא לשם כך נלחמנו, כי באניות שלנו יגנבו", ישחיתו, יפוצו. דרושה לנו עמ' זה בעולם לא כמדינה של גנבות ו"בקי שישים", ואם לא נכער באש מלוכנת

נפוצו שמועות על גנבות ומרמות; על עקמומיות וערמומיות וקבלת שוחד בצדן. סר פר, למשל, מעשה במקרה שבא מחו"ל, וכי שבעל המשלוח קיבל את הארגו ופתחו, מצא בו אבנים וגרוטאות ולא את המקרר; סר פר על מעילות וחבלות ושליחת יד במטעני עולים והדברים לא הוכחשו. לא שמענו על העגשת הפושעים ולא על דרכי רדיפתם, ולא על המאמציו לגלויים... ומאידך, קשה היה

ארץ שאנוסה להביא מן החוץ למעלה ממחצית מזונותיה, בערך שלושה רבעים מן המוצרים התעשייתיים הנחוצים לה, וכמעט את כל חומר הגלם לייצורה; ארץ שעומדת עתה בראשית פיתוחה ומחוייבת משום כך להביא ממרחקים יותר ויותר מכונות וכלי ייצור למיניהם; ואין צורך לומר שעליה להחפז ולהביא יותר ויותר מן היסוד האנושי, שהוא עולה על הכל; ארץ שכל מה שהיא מוכרת נשלח אל הקונה אך ורק בדרך הים — ארץ כזאת אנוסה לדאוג יומם ולילה לשלום המכ"שיר היקר הזה הנקרא "הנמל" — בהא הידועה והייחוד; לטפחו ולטפל בחדרה כסוף לה ומכופלת, לבל יחובל ולא ייפגם.

הנה, זה מזמן נמטרות שמועות, תחילה מסה לאוון ואחר כך בפה מלא, שבאותו נמל שכל חיינו תלויים בו — לא הכל הולך למישרים.

אין כוננתנו כאן לבקרת שנמתחה על סדר העבודה שם, על טיבה, מחירה ויעילות ארגון זה, על אלה אפשר להתוכח ואפשר להניח בהן הערכה זו או אחרת, דעה זו או היסור כה. אולם הכוונה היא למעשים שהם רעים לכל הדעות, שאין מתוכחים עליהם, אלא שואלים, אם אמת או שקר הם...

בעבודה בנמל

שר בישראל. על כן מחוייבים כל המשרדים והשרים העומדים בראשם, לדאוג לכך, שה הישגים הרבים — ועצומים הם בהרבה מפי נות חיינו במדינה — יבואו לידי גילוי מת אים, ויחדרו אל תודעתם של האורחים. הקהל הרחב איננו יודע למדי על פיתוחה ובנינה של הארץ, הוא שומע רק קלושות על ההישגים והשכלולים ואין צורך לומר

יגים על הישגיו של נמל חיפה ועל סיכויו לעתיד. בעיקר משמחים היו דבריו על הרחבת נחליקישון ועל תפקידו בנמל. בכלל, נעשה בארצנו חיל כה רב בתחבורה, בדואר, בטלגרף ובטלפון, שעוד לפני שנה או שנה וחצי, קשה היה להאמין שזה ייעשה בזמן כה קצר, בערך. השכחנו את "הימים הראשונים" של מדינת

את התופעות הללו, יסוכלו כל הצלחותינו. ועוד כדברים האלה. טוב היה לשמוע, כשר שר בישראל אינו חושש לקרוא את התופעות בשמן הנכון ומדבר גם על ביעור הרע מקרבנו באש מלובנת. אמנם קצת יותר נעים היה לנו, אילו היינו שומעים את הדברים המפורשים האלה, יוצ

טימין : מראה כללי של נמל חיפה משמאל : עבודת פריקה וטעינה

שהוא רואה, כל אחד בפינתו הצרה, רק מעט מאד מן הנעשה. כשם שאין להתבייש בהוקעת הרע, כך אין ללבוש ענוותנות יותר מדי, אלא יש להביא את היפה והמעולה. אין לטשטש את הרע, אך אין גם להשאיר את הטוב במטושטש.

נתן עקרון

תנו העצמאית, כששליחת מכתב לאמריקה היה בעיה מטובכת, שלא כל אדם ידע כיצד יפתורנה? הזוכרים אנו את היום הגדול, שבו נתבשרנו, ש"עוד מעט" ותהיה רכבת בישראל? רק במקצת זכורים לנו הדברים, ובמקצת כבר נשכחו. בכל אופן ברי, שיש להעלותם שוב על זכרונו, משום שפורה שריהשיכחן כוחו לא קטן מכוחו של כל

אדם מפיו או מפי שליחו, בעת שהיא היה עוד שר התחבורה; אבל מותר להניח, שעיני האיחור הזה לא יגרע כלום מחשיבותם המעשית, בכל אופן — שבידו שר התחבורה החדש לא התקרה "האש המלובנת" שבי סי קודמו. — — — ד. רמז סיפר באותו מעמד גם דברים שר

מפעלי ומאות וספורט-המים בתכנית טכניקה הבנויה

ורצופים. בין בתי-הכרואה — מוסד לאלף מבריאים, שיהיה מורכב מבנין ראשי וכמה בניינים קטנים יותר. הפתרון הטוב בקביעת דרכי התחבורה מתבטא כאן במערכות-דרכים נפרדות לתנועה מיכנית ול-הולכי-רגל. הנהיגן אפשר יהיה לערוך טיולים ארוכים עד למרחק 3.5 ק"מ בכיוון אחד מבלי להיתקל במכונות — דבר, שהוא חשוב ביותר בעיר מיועדת להכרואה ולתיירות.

אחד העקרונות בתכנית היא התמוגות המבנים בנוף הקיים ובעצמים הארכיטקטוניים הקיימים כגון המסגרים והחומות העתיקות, ביחס לגובה הבניינים, גדלם, מקומם ולהתווית הדרכים. בשטח העיר יהיו מפוזרים בתיקפה, ביתנים למוסיקה, גנים, טיילת-חוף וכו'. בעיר העתיקה, סביב הכר המרכזית, יהיו אולם קונצרטים, בית קולנוע, מוזיאון הקשור למסגד הקיים, בנינו אדמיניסטרציה ותיירות וספרייה מרכזית. חלק מהצפון הבלתי-רצוי ישאר טבעי ויכיל רק אמצעים לטיולים; בין הסלעים יינטעו צמחים. האדריכל שם לב במיוחד לאוסן הלוקה הבניינים ושטחיה-ירוק, המתגלים למטיילים מצד הים כקונפוזיציה מושלמת. הכוונה היא לרכו בטבריה בתקופת החורף בכת-אחת 3.000 מבריאים ובעונת החורף כולה — 50 אלף.

מפעליים

12 אובייקטים ימיים מונה תכנית פיתוח איזור החוף בטבריה. התכנית כוללת 5 גמלים, נמל מרכזי ישמש לתיירים לשם טיולים בית, ליד "תמי טבריה" נמל שני, המיועד לתחבורה אל מקום-הרחצה.

נמל למסחר ולדיג, נמל מיוחד לטיולים, מעגן לסירות, בריכות-שיחה — האם המדובר הוא בחיפה, בתל-אביב? ולא היא. אין הכוונה הפעם אלא לטבריה, אשר הכנרת וחופה אף הם מניחים מקום רב למפעלי-מאות ולספורט-המים.

טבריה השוכנת 208 מ' מתחת לפני הים התיכון, מפורסמת עוד מימי-קדם במעינותיה החמים, המכילים מינרלים ומלחים ומשמשים תרופה למחלות שגרונ, עצבים ועוד. מקום-המרפא הסר סיוורים מר-דרניים ואפשרויות איכסון. עירית טבריה ראתה צורך להכריז על התחרות "תכנית פיתוח איזור חוף ים כנרת" — מרכז תירות ארצית וגם בינלאומי. חבר השופטים העניק פרס ראשון לאדריכל י. ו. חלף מחיפה, שתכניתו תבוצע בקוויה העיקריים.

תכנית ועקרונותיה

אורך חוף הפיתוח הוא 7 ק"מ (אורך הכנרת הוא כ-21 ק"מ) והוא מניח מקום נרחב לשעשועיים ולספורט ימי בעיר המרחץ והתיירות וכן לדיג. חוף הפיתוח מתחיל מ"חמי טבריה" בדרום ונמשך עד למועדון אגודת הצעירים הנוצרים בדרך מגדל. רצועת-החוף תלויה במקצת והיא מוגבלת על-ידי ההרים. רחבה המכסימלית מגיע ל-250 מ'.

החוף המקומות יהיה מעין עיר-מרחץ עצמאית, טובלת בירק, ועם זה חזרה התכנית התחשבות באפיה המטרות של העיר.

באמצע העיר יהיה מרכז תרבות (ולא מסחר, כמקובל) ובקצו-תיח — בתי-המלון ומוסדות-ההכרואה. ביניהם — שטח-ירוק גדולים

„פותר פעיות על צד היותר טוב“

האדריכל, שזכה בפרס ראשון על שהצליח לפתור את הבעיות לפי תנאי ההתחרות על צד היותר טוב, הוא יצחק ורנר וולף מחיפה. מוצאו מגרמניה, עלה לארץ ב־1937. חניך הטכניון העברי ובזמן עבד והשתלם תוך כדי עבודה אצל פרופ' קליין. את התכנית הזאת, שהיא גדולה ורצינית, הכין במשך ארבעה חודשים בעברית שקודה לאחר עבודת־היום הרגילה... לפי הנוהג יהיה האדריכל הצעיר יועץ ארכיטקטוני, לעיריית טבריה בביצוע תכנית הפיתוח. הוא מקווה שתינתן לו האפשרות לסיור־לימוד באיטליה להשלמת ידיעותיו. גם שאר שני בעלי הפרס מחיפה — אנשים צעירים הם.

הרכב חבר השופטים היה: אדריכל א. שרון — (ראש אגף התכנון שליד משרד ראש הממשלה); אדריכל ח. פאבל — ראש מחלקת הגליל באגף התכנון; ז. שלוש — יו"ר הועדה המרכזית להתחרות; יות; ברוך בג — מזכיר הועדה; אדריכל ש. דורי; מ. וייס — ראש עיריית טבריה; ז. ברוק — מהנדס העיר טבריה.

נראה, כי השלב הראשון בתכנית אינו רחוק מהגשמה, והתכנית שעל־גבי המפה תלכש בקרוב צורות של ממש על גדות הכנרת.

דב שובל

בתי־המלון, בתי־הבראה, המרכז התרבותי, שטחי הירוק, מועדוני הספורט ו"חמי טבריה" יהיו קשורים זה לזה בשירות סירות־מונע סדיר, שלמענו תוכנו מעגנים ונמלים לכל אורך החוף. בשטח הצפוני יהיה גמל למסחר ולדיג. מסתבר, כי המסחר בקנה־המידה של טבריה אינו אלא הובלת זיפוף... — ואולם, מי יודע? — אומר לי האדריכל הצעיר — אולי בעתיד יתפתח מסחר עם סוריה ועל־פני הכנרת יוכל לא רק זיפוף, אלא גם סחורות אחרות?... הנמל נמצא במקום נוח מבחינת כיוון הרוחות, ההתמוזגות בקו הנוף ונוחיות התחבורה.

נמלים למטרות ספורטיביות נמצאים: אחד ליד המועדון הימי בצפון השטח ושני — ליד הנמל למסחר ולדיג. בתכנית גם מקום ל"נמל לצרכים מיוחדים", מלבדם — גם מעגנים ומפרצים טבעיים. על השינויים בגובה פני המים, החלים בכנרת, חושב האדריכל להתגבר בשני אמצעים: (א) בבניית ראמפות; (ב) במתן אפשרות עגינה ברציף הגבוה בשעת גאות המים ואפשרות עגינה בשעת שפל המים — ליד שובר־גלים נמוכים ביותר.

שאר מפעלי הים הם: מועדון לנוער עם בית־סירות; מועדון ימי לעם, אולם חגיגות ובית־סירות; 2 בריכות־שחיה: לילדים ולבוגרים, בריכה לתחרויות־שחיה ולידה במה לאלף צופים. לאלה יש להוסיף שתי מסעדות למאכלי־דגים (בקרבת המרחצאות שליד טילת־החוף), שאף הן בבחינת מפעל ימי...

כנרת

אוצרות ים המלח

בהעתקת מושב החברה לישראל, בהרחבת המקורות למימון המפעל, בהגדלת הייצור והיצוא אולם התוצאות הסופיות טרם סוכמו.

התקלה העיקרית — שאלות ההובלה — עומדת לפני פתרונה. עם סילוק ההפרעה הזאת, אין שום מניעה נוספת להפעלת מפעלי סדום והדיונים נכנסו לקצב מזורז.

חברת האשלג הכריזה בינתיים על גיוס הון חדש בסכום של 8.5 מיליון דולאר, שיושקעו בשיקום המפעל. יוקמו

האוצרות הגנוזים של ים המלח עומדים להיות מעמודי התווך של סחר החוץ שלנו. שר האוצר מר א. קפלן עומד לחתום על ההסכם עם חברת האשלג להפעלת הזכיון של ניצול אוצרות ים המלח במפעלי סדום. לפי הידיעות מגיו יורק עלה בידי שר האוצר להשיג באמריקה מיליון דולאר נוספים להשקעות במפעל האשלג.

בישיבה האחרונה של ועדת הכספים מסר מר קפלן דו"ח על מהלך המשא המתן. ממשלת ישראל מעוניינת

ש ו נ ו ת

בְּחִיפָה הַיְמִית

ב־2.12.50 התקיים בחיפה בבית יורדיים, הנשף המסורתי של החבל הימי לישראל, ובתכניתו: סעודת-ערב חגיגית; הופעת שור שנה דמארי, תזמורת וריקודים. נוכחו רבים מכל חוגי הימאות, פעילי וידידי החייל ב' חיסה, כגון: ועד החייל; ב"כ חב' האניות הישראליות; סוכני האניות; הסגל הקונסר-לרי; משרדי נסיעות; בנקים; מנהלת הנמל; משטרת הנמל; מוסדות ואירגונים שונים.

* *

בליל ראשון של תנוכה התקיימה מסיבה בפנימית ביה"ס הימי, נוכחו כ־200 איש — תלמידי בית הספר הימי וחבריהם המוזמנים וכן המהל ביה"ס הימי וועד הנאמנים.

בתכנית: מחזה שנכתב בידי אחד התלמידים על נסיעתם הראשונה כקדטים באניה ל' ארה"ב; עתון חי; הקראות; תזמורת ול' הקה של תלמידי ביה"ס הימי; ריקודים. בסוף המסבה מסר מר מ. פורמרוק, בשם החייל, ספר למזכרת לכל תלמיד ותלמיד.

* *

ב־4.12.50 התקיים בבית יורדיים נשף ל' ימאים, נוכחו כ־300 איש. בתכנית: הולקת נר של תנוכה; כיבוד קל, הופעה אמנותית; תזמורת וריקודים.

* *

ד"ר רבינוביץ ורעייתו, חבר ועד החייל ביה"ס, ביקרו במפעלי החבל הימי בחיפה, בלויית הנבי ש. סלומון, האורחים הוזמנו גם לארוחה בבית יורדיים היים ושמעו על פעולות החייל מפי מר ש. מורד צ'ק.

בתי דיור מתאימים לעובדים ומשפחותיהם. יזורו קצב היצור והבעייה החשובה תהיה הדאגה לרכישת עמדה יציבה בשוקי חו"ל.

עם מלחמת השיחרור הופסקו, כידוע, העבודות, במשך השנתיים האחרונות לא גילתה חברת האשלג עניין מיוחד למפעל זה בישראל. גם בתקופת השיא הצטמצמה החברה בייצור האשלג וברומין בלבד, בשעה שלפי אומדן מומחים טמונות בים המלח כ־22 מיליארד טונות מטריות של כלוריד המגנזיום, וכ־100 מיליון טונות ברומין-מגנזיום, מיליארד כלוריד נאטריום, 6 מיליארד — כלוריד סידן; כימיקאליים בעלי ערך בלתי משוער. הנהלת חברת האשלג טוענת, שאשלג וברומין אפשר לייצר בשיטת האדה שמשיית. ש-

מסיבה על אניה טוענת פרי לצפון

על אנית הפרי הנורבגית "ביונץ" של חב' רת פרדאולסון מאוסלו, הטוענת פרי בחיפה, נתקיימה קבלת פנים וארוחת צהרים לכבוד כל משלחי הפרי וחברי מועצת השיווק. ה"ה צבי איזקסון ויצחק רוקח הרימו כוס ברכה לחברה הפועלת שנים רבות בהובלת פרי הדר מארצנו לארצות הסקנדינביות ולאחד מבעלי האניה, מר אוטו דורוסן שהיה גוכח במסיבה, האחרון פנה בדברים נלהבים על רשמיו מישראל ואיחל הצלחה לפרדסנים והרי חבת ענף ההדרים.

סחורות מאפריקה יגיעו לאילת

האניה הראשונה מארצות אפ' ריקה עם מטען סחורות חשובות, בחומרי בנין, מצרכים חקלאיים וחומרי גלם, תגיע במועדה לאילת — הודיע ראש ועדת הנגב י. צ'ידיק. כן סיפר על ראשית העבודות להתקנת מת-קני פריקה והקמת מחסנים, והביע את תקו ותו כי קצב הפעולות לפיתוח הנמל באילת יותאם לתפקידו הכלכלי בעתיד.

קציני ים הזסמכו בחיפה

75 ימאים ישראלים הזסמכו בפ' עם הראשונה במדינת ישראל בפ' קציני ים, לאחר שעמדו בבחינות של ועדה ממשלתית.

הומצאה על ידי המהנדס גובומייסקי, ואילו עיבודם של יתר החמרים טעון האדה מלאכותית הדורשת דלק יקר. רק הודות לשיטה זאת הצליחה חברת האשלג לעמוד בהת-חרות עם המונופולין הצרפתי-גרמני. מכשולים רבים סול-קו כעת. הקשיים בהעברת מושב חברה רשומה מאנגליה לישראל "נתרככו" לאחר העברת מושב אפ"ק לישראל. התקדים הזה יקל גם על חברת האשלג. התנאים לרכישת שווקי חוץ הם כעת לאין ערוך נוחים יותר מאשר בימי ממשלת המאנדאט. שיווק אשלג, ברומין ומאגנזיום יכול לתפוס מקום מרכזי ברשימת הסחורות לסחר חליפין בחו-זים המסחריים שלנו. יש איפוא, להניח שייצוא האשלג בשנה הבאה ימלא תפקיד חשוב במאזן התשלומים שלנו.

שר התחבורה, ד"ר דב יוסף, מסר את כתבייה הסמכות לקצינים שהוסמכו בטקס ש' נערך בבית יורדיים" בחיפה.

חמוסמכים — לפי המקצועות

הקצינים שהוסמכו, מתחלקים לפי המקצועות הבאים: 8 רכיחובלים; 6 חובלים ראשונים; 17 חובלים שניים; 14 חובלים שלישיים; 7 מכונאים ראשונים; 14 מכונאים שניים 9 מכונאים שלישיים.

בשנים הקרובות

יודרשו קציני ים נוספים

רבי-חובל זבתיים, שפתח את הטקס מסר, כי מתוך אלף ימאים העובדים על 16 אניות סוחר ישראליות — 82% הם ישראלים, ואילו מתוך 128 קציני אניות רק 43% הם ישראלים והשאר — זרים. בעוד 4 שנים יחמיר המצב בנידון זה, מאחר שיחסרו לנו 400 קציני סיפון ומכונה ויחד עם קציני ספינות הדיג, שמספרן יגדל מ־20 ל־80, נעמוד בפני הצורך של 700—800 קצינים מוסמכים בתקופה הקרובה.

2 בריכות שחיה בנגב

הועד למען החייל בישראל עומד לבנות בקרוב שתי בריכות שחיה בנגב עבור חיילי צבא ההגנה לישראל. אחת הבריכות תיבנה בכאר-שבע.

ההיסטוריה האמתית שלנו אינה של עם שנוצר להיות ימאי, אלא של עם אשר נסבות מלחמת-הקיום כפו עליו להיות ימאי.

פ. ש. גיין,

היסטוריון הצי המלחמתי הבריטי

הפריקה והטעינה בנמלי הארץ בעליה מתמדת

היבוא והיצוא דרך נמלי הארץ יגיעו בשנת תשי"א לשני מיליון טון. היבוא מיליון ושלושת רבעי מיליון; היצוא כרבע מיליון. לגבי שנת תשי"א גידול ב-25%. על כך הודיע מר בריכוכבא מאירוביץ בסגישו עם העתונאים באגף "הדר" בנמל חיפה, אחרי ישיבה משור תפח של נציגי משרד התחבורה, מנהל הנמל, המפקח על המלאה, ב"כ לשכת המסחר, הנהלת המכס, ב"כ נמל תל-אביב, לשכת הספנות, ארגון עמילי המכס, מועצת פועלי חיפה, המועצה לשיווק פרי הדר וכל הקשורים בביצוע העבודה. בישיבה זו נבדקו הצרכים והאפשרויות הטכניות בשנה זו, לאחר שגורכש ציוד חדש וחשוב ולאחר שפועלי הנמל התמחו יותר בעבודתם והעלו במדה נכרת את תפוקתם. מהציוד שגורכש: המנוף הצף הגדול המסוגל להרים משקל של 100 טון; 20 טרקטורים; 70 קלשוני מולג; 380 עגלות-הרמה, 2 מאוני גשר; 10 דוכרות ברזל; 5 סירות גרר וסירת כיבוי. גבנה רציף של 150 מטר, בו אפשר לפרק 8 סירות בבת אחת. שטח האח-סנה הורחב במדה ניכרת; נטללו כבישים בשטח 5000 מ"מ; מסילות חדשות ונפתחו 3 שערים נוספים. המחסן מס. 3 היה אולס-נוסעים, בו עברו במשך השנה 150.000 נוסעים.

במשך השנה גדל מספר הסועלים בנמל ב-700 ומספרם היום 2200. התפוקה היומית עלתה בנמל חיפה מ-2000 עד ל-3500 טון ליום (בשנת תש"ט היתה תפוקת העבודה ביבוא ויצוא בנמל חיפה 707 אלף טון ובשנת תשי"א—1,211.000 טון).

על יסוד הבירור המשותף עם כל הגורמים בעבודת הנמל באו למסקנה, כן במאמץ משותף ועם המשכת השכלולים בעבודה יגיעו בשנת תשי"א לשני מיליון טון בפריקה ובטעינה. הורכבה ועדה מיוחדת לחקירת השהייה בשחרור הסחורות.

האחראים לביצוע ההרחבה בעבודת הנמלים בטוחים, שהיא תוגש שם במלואה. אחד מהם העיר: גם אם יוגדל במשך השנה היצוא מהארץ מעל למשוער, נתגבר עליו. מי יתן והיה...

"עצמאות" תפורק ותימכר לגרוטאות

האגיה "עצמאות" בת 450 טון, השייכת לחברת "שהם", נמכרה לאחרונה במחיר של קרוב ל-100.000 ל"י לחברת "מטובה" בתל-אביב. האגיה תפורק ותימכר לגרוטאות. "עצמאות", ששמה הקודם היה "פאן קראסאנט", שירתה עד עתה בהעברת מעפילים ועולים.

נחמן סירקין - מחזיק תחת היםאות העברית

במעלה בהגשמת הציונות, בקשירת קשרי-מסחר עם המזרח הקרוב ובביסוסו של הישוב. כן ציין חשיבותו של צי עברי במקרה של התנגשות מזוינת.

למותר להעיר, שתכניותיו של זאף, דבריו בכתב-ובעל פה, נפגשו בזמנו — בחינה... אולם רק עתה בידנו להשיג, מה מרחיקה-ראות היתה הבנתו של האיש.

לא פחות אוטופי היה נאום, אשר הכותב שמעו לפני כארבעים שנה מפיו של ד"ר נחמן סירקין בשאלת צי ימי עברי. וענין מיוחד בנסבותיו של נאום זה. היה זה לרגל בואה של אניה עם מהגרים יהודים לחופי אמריקה. אחת מן האניות שהפליגו אז מהמבורג, ברמאן ושאר נמלי גרמניה. המהגרים קבלו מרות נגד יחס הרע של המלחים הגרמנים, שעלבו ופגעו בהם.

הארגונים היהודים כינסו אספת-מחאה נגד חברות הספנות הגרמניות בבנינה של "האיאס", שכנוייה אז "הכנסת אור-חיים" ומקומה בלב הרובע היהודי בניו יורק. ראש הנאומים באספה זו היה סירקין. אולם סירקין לא יצא ידי חובה בדבריו במחאה נגד האנטישמיות ובתביעה ליחס הוגן יותר למהגרים היהודים. ברוב התלהבות, כדרכו, העלה גם הוא את הרעיון בדבר יסוד צי יהודי, אשר יעסוק בהובלת מהגרים ונוסעים יהודים.

הגיעה השעה — הכריז סירקין — שעם ישראל יהיה בעל צי ימי משלו ולא יזקק לזרים! שדגל ישראל יתנופף מעל לאניות יהודיות על פני הימים והאוקיינוסים! הגיעה השעה, שיהא לנו צי יהודי משלנו גם בשביל ארץ ישראל!

הנאטפים ליוו את הדברים בתשואות רבות, אולם לא אחד התייחס גם אליהם כאל אוטופיה בעלמא...

וטוב לזכור ולהזכיר בימינו אלה את חלום הימאות של ראשוני הציונות.

אליה שייך

מפי ראשונים...

צי עברי — אחד מחלומותיו של חוזה הציונות, הרצל, היה. אפס, הוא לא היה האחד מבין ראשוני תנועת-התחייה שנשא בלבו את חלום התקומה הימית של עמנו. עם הגיעה של האניה הישראלית הראשונה לחופי אמריקה, נתפרסמו פרטים רבי-ענין בנושא זה בעתון היומי "טאג".

המחבר עומד בזכרונותיו על שנים מחלוצי ציון, שטפחו את חזונו הימי: יוסף זאף ונחמן סירקין.

יוסף זאף מראשוני דגולי הציונות בארצות הברית לפני כארבעים שנה. להד רב זכה בשעתו מאמר נרחב שפירסם בשבועונה של ההסתדרות הציונית ("דאס אידישע פאלק") בו תבע, שתיוסד חברה מיוחדת לרכישת אניות והקמת צי עברי. הוא ביסס את ההנחה, שעם ישראל היה קשור מדא-שית תולדותיו ביס ולא, כמקובל, עם יוון. בתקופות מסוימות היה עם ישראל — לדעתו — השליט ביס התיכון. מסקנתו היתה, שצי ישראל יהווה מכשיר ראשון

במת "וורד" ה"ם

אגנת ישראל סולד בנקלי ספרד

הפלגה של חמישה ימים הביאה אותנו לעיר דייגים קטנה, בחופי אלג'יר.

יהודי המקום לא העיזו מסיבות מובנות להפגין את שמחתם לבואה של האניה הישראלית הראשונה שעגנה בחופם. אמנם, כמה מהם ביקרו באניתנו והיו מלאי התרשמות. ראש המשטרה בעיר, שהגו יהודי, הבטיח שמירה מעולה ודאג שלא יפגעו בנו לרעה. הימים עברו ללא תקלה, וכמה מאנשי הצוות אף הצליחו לבקר בטימושן, עיר ערבית היסטורית, שהיתה ידועה בתרבות הערבית.

מבניסלי המשכנו להואלבה, וזהו העיר ממנה הפליג קולומבוס לגלות את אמריקה. בכניסה לעיר, דרך נהר הטינטו, מתנוססת אנדרטה גדולה לזכר קולומבוס.

ראש המשטרה הודיע לנו, שרשיונות לרדת לחוף יקבלו רק הנתינים האמריקאיים שבינינו. האכזבה היתה גדולה, למרות שצירפינו לכך, מאחר שאין למדינת ישראל קשרים דיפלומטיים עם ספרד. אבל לא אמרנו נואש. אחרי שיחה נוספת עם ראש המשטרה הורשינו לרדת לחוף, ללא תעודות רשמיות, חוץ אזהרה שלא נגרום צרות למשטרה וש'התנהגותנו תהא בטור.

ארבעת הימים שעגנו בהואלבה היו לנו ימים מלאי ענין. בילינו יפה מאוד. חוינו במלחמת שורים בלוחי הווי ספרדי. המחזה היה אכזרי, אך מרתק ומלהיב. לסיום הטורו (מלחמת שורים) נערכה בכיכר העיר "פאיס" טה" עם ריקודי עם ספרדיים, שבהם השתתפו נערות צעירות בלבוש ספרדי עממי מסורתי, וב"קסטניטות" בידיהן יצאו במחול ה"פלאמינגו". החברה היו מלאי התפעלות, פירזו ממתקים בין הרקדניות, וכדי להראות שגם לנו ריקודי עם שאין להתבייש בהם, יצאנו במחולות בלוחי מפוחיות פה. הקהל הספרדי הצופה שריקודינו מאוד מצאו חן בעיניהם, קיבל אותנו במחאות כפים. לאחר חמישה ימי הפלגה באוקיינוס האט

לנטי, כשממעל שמים ומלמטה רק מים, הטלנו עוגן בוילמינגטון, השוכנת על נהר הולאואר. נערכה כאן קבלת פנים חמה ולבית מצד הקהילה, שזכתה לאניה ישראלית ראשונה בחופי עירה. באי כוח הקהילה וע' תונאי המקום הזמינו אותנו לנשף יובל התישיים של בית הכנסת במקום. הושיבונו ב"מזרח" והנואם ציין את המאורע הנדיר ואת הכבוד והזכות הגדולה שבאה להם ל" ארח מלחים עברים בתוכם. מסרנו להם דרישת שלום היה מהארץ, שנתנה את ביטויה בשירי פלמ"ח וריקודי עם ישראליים.

א. הירש

ישראלים בנקל סואמי

היינו האניה הישראלית הראשונה שעגנה בפוטי, עיר נמל קטנה, בקרבת העיר באטום, על חופי הים השחור. אחרי חיפוש מדוקדק וקפדני, שנערך ע"י שוטר-מכס-זבול אצל אנשי הצוות במחסנים ובכל פינות האניה, החלה פרשת סידור הרשיונות, שאף היא ארכה מספר שעות.

כשירדנו סוף סוף לחוף, בלוחית שניים מסוכני האניה (שלפי השמועה הם עוסקים גם ב"מלאכה" אחרת), הובלנו למועדון המלחים הזרים, פה נתקבלנו בסבר פנים יפות, ואף הראו לנו סרט סואמי שהיה גדוש תעמולה. קירות המועדון וכל הפינות מקושטות בפלקטים תעמולתיים, הסברה מודגמת בתמונות, על החיים וההווי ברוסיה.

הורשינו לבקר בעיר ללא ליווי. העיר עושה רושם טוב בנקיונה, והיא מלאה צרכניות. כשניסינו לקנות משהו הוברר לנו שהייצע דל. מחירי המצרכים גבוהים.

לאחר חיפושים רבים אחרי מקומות שיעושים הצלחנו לגלות גן עירוני, שבו נערכים גם ריקודים מודרניים לנוער המקומי. כרטיס כניסה עולה 270 פרוטות לפי כספי הארץ. כמה מאתנו ביקרו בגן ואף הצלחנו לרקוד עם הצעירות הרוסיות, שהיו די אוי

בות כלפינו ואף שוחחו אתנו. אולם יחסן אלינו השתנה מקצה אל קצה, כשקיבלו סקודה מקצין משטרת הגבול רק לרקוד אתנו, כלי לזכר.

בהיותנו בגן פנו אלינו שני בחורים יהודים ושאלונו אם אנחנו מישראל. כשענינו להם בחיוב אמר לנו אחד מהם בעברית צחה "שלום" והסתלקו.

הווייה מיוחדת ונעימה היתה לנו הפגישה עם יהודי המקום, שהם ברובם בוכרים, או ממוצא קרוב. לפי דבריהם הגיעו אבותיהם לכאן אחרי חורבן בית שני. ביקרנו בבית הכנסת שלהם. הוקנים אדוקים ושומרי מסורת עד היום הזה. הם מתפללים, שומרים שבת והגים, ואף אופים מצות לפסח. פגשנו ילדים קטנים, אבל כמעט לא צעירים.

התרשמנו מאוד מהיהודים ואף הם שמחו לראותנו, והתענינו מאוד לשמוע על הנעשה בארץ כלי לספר כמעט על עצמם.

צבי המאירי

ימאים צעירים בשייטת קרבית

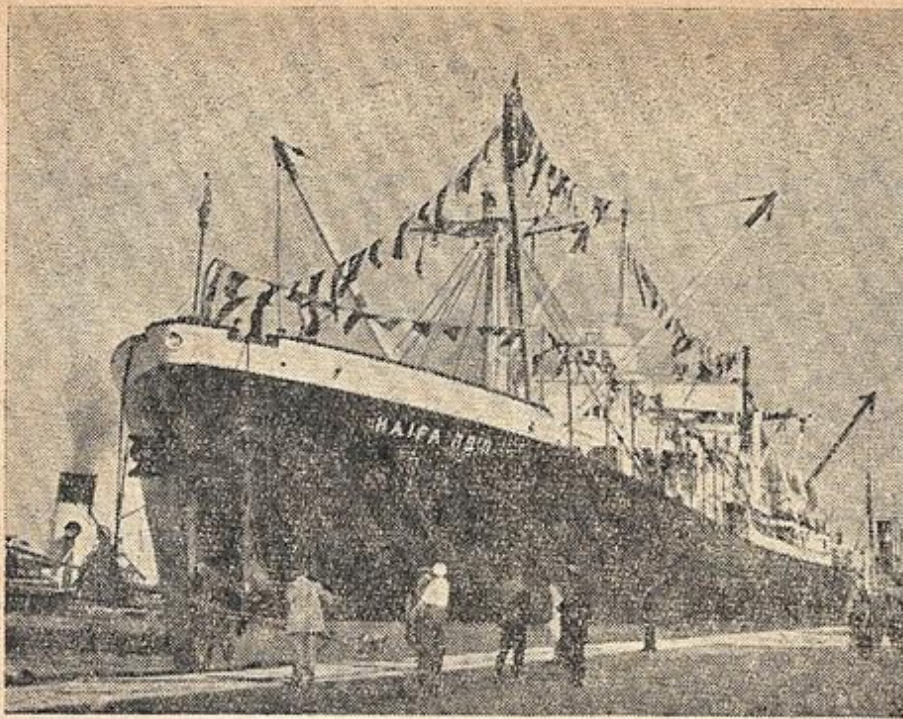
שתי שייטות של צי ישראל עושות דרכן במימי ים התיכון הכחולים. המחזה נהדר ומרהיב עיני. תותחי האניות מרעימים. הרעש מחריש אזנים, אך נעים וטוב הוא רעש זה—התותחים הכבדים שלנו פולטים אש אזהרה. אנשים עומדים על גשרי האניות ונותנים מקודות. אנשים נמצאים ליד ההגה, ליד ה"תותחים, בחדרי המכוונות ובכל פינה ופינה באניות מלחמה — הם האחראים לאשר העין רואה והאוזן שומעת.

חיים התלויים באהבה

תנאי מוקדם והכרחי לימאי טוב — אהבת הים. אהבה המתגלית עוד בימי ילדות, מתבססת בימי הנעורים והופכת טבע שני (ואר) לי אף ראשון) בימי ההתבגרות. רצונכם, אי פוא, להתודע אל לבו ושרשו אל חיליהם שלנו, חזרו נא בדמיונכם אל "החאסקות", אל סירות המשוטים והמפרשים של אגודות הספורט ("הפועל" ו"זבולון"), שמהן מובי לה הדרך אל ספינות משא של עמים זרים, אניות מלחמה של בנות הברית בימי מלחמת העולם השנייה, אל... אותה פרשה נפלאה, אותה אקדמיה ימית מצוינת — עליה ב' אלה הם ממלאי התפקידים שבאניות. אך בין הימאים באניות גם עולים חדשים. ונראה, כי כאן באניות קל ומהיר יותר תהליך ההתמזגות בין ותיקים וחדשים.

החוק כמו שהוא יחסי חברים

שאלה זו של ותיקים וחדשים מביאה עמה בעיה חשובה אחרת: משמעת ויחסי מפקדים ופקודים.

בְּבִיַּת פּוֹרְטוֹגַל

הפעם על קבלת הפנים היפה שסידרה לנו הקהילה היהודית בליסבון, פורטוגל. יום קודם הגיענו לליסבון, קבלנו מברק מנציגי הקהילה היהודית, בו מודיעים לנו על שמחתם לבואנו ועל צפייתם בחוסר סבלנות, להגיענו לחוף.

היינו האניה הישראלית הראשונה שעגנה בחופי ליסבון, מיד לאחר שקשרנו את החבלים לים לרציף עלו שנים מאנשי הועד וברכנו אותנו בשם יהודי המקום. למחרת הגיעו ארבעה רחים רבים לבקר אותנו. גם העתונות המקומית עשתה פרסום למאורע. קבלנו אותם באנייתנו, ליד שולחנות ערוכים, ומה רבה היתה שמחתם לשבת באניה ישראלית, "על טריטוריה ישראלית" (כפי שהתבטא אחד מראשיהם), בחברת מלחים יהודים צעירים, המחזיקים את דגל ישראל ברמה. לרבים מהם היה זה מעין נס וערכו תפילה לכבוד המאורע על הסיפון.

אחרי המסיבה הזמין כל אחד מהאורחים את אנשי הצוות באופן פרטי לבתים, כדי שיספרו להם על הקרבות ועל החיים בארץ. הם שתו בצמא כל מלה שיצאה מפינו. ביום האחרון להיותנו בליסבון הוזמנו לנשף פרידה בבית התרבות היהודי. אחר כמה נאומים קצרים משני הצדדים סעדנו את לבנו במאכל ובמשחה. מצב הרוח היה מרור מם. בסיום המסיבה פנו אלינו רבים ואמרו שלעולם לא יימחה הרושם העמוק ולא ישכחו אתנו. גם אנחנו לא נשכחם.

אלכסנדר

המתרחק מן הארץ יכול להרגיש, בכל לבו, את יופיה.

ירד הלילה. הלילה הראשון על הים. הירח היה מלא והכוכבים נצנצו כאילו הראו לנו את דרכנו. התורנים בשמירה עלו לספון למשמרת-לילה ראשונה. רק עתה טועמים טעם הלילה מהוו...

הימים חלפו חיש קל ובאחד הימים בשעות הבוקר נראתה אדמה באופק. הידיעה התפשטה כהרף-עין והספון התמלא סקרנים שקבעו בודאות את המקום. זה היה האי כר-תים. במשך כיממה ומחצה ראינו עדיין את האי ואחר כך שוב — ים ושמים וצפור קטנה המלווה אותנו, על קצה התורן, כל זמן הנסיעה.

באחד הערבים נראה לעינינו הסטרומבו-לי, הר הגעש הידוע, הפולט מקרבו לבה. השמים היו אדומים. שוב התמלא הספון בתורים שהזינו עיניהם במראה הנהדר. למחרת אותו ערב הגענו לנאפולי.

וכאן בא העיקר. הצירות הישראלית באיטליה ארגנה עבורנו טיול לרומא. זה היה טיול נאה ולא היה קץ לחיותינו ולהתרשמותנו. רוב אנשי הקורס הם ילידי הארץ, היו ממש כחולמים...

לאחר שהיה של שלשה שבועות — עזבנו את איטליה, כשפנינו מועדות לנמל חיפה. בשבוננו, קבל את פנינו מסקר חיל-הים. היה זה המסע הראשון של קורס גדנ"ע-ים מרוכז, אל מחוץ לגבולות המולדת.

יוסף סוסניק

האניות — אניות מלחמה, האנשים — חיילים, והמשמעת — צבאית. אלא שיש בין אניות — במידה מסוימת — מזיגה רצויה בין "החוק כמו שהוא" ויחסי הברים בין גותן הפקודה ומקבלה. אפשר לייחס זאת בראש וראשונה לאופי חייהם של אנשי צבא אלה. כי סוף סוף, להימצא באניה על פני הים, אינו דומה לחיים במחנה יבשתי.

בידור, שעשוע וחינוך

שאלות בידור, שעשוע וחינוך באות כאן אחרונות, אך אינן האחרונות גם בהשיבות. למשל, בימי מלחמת העולם הוזמנה קבוצת עתונאים, לבקר בספירת בריטית. אגב טיור הוצג לפנינו עתון האניה. עתון מודפס בהיגיון דור ועשיר חומר. טרם הגענו ליכולת טכנית מעין זו, אך הכרה הוא למצוא דרך לפרסום "כתב-עת אנית" קבוע.

מסיבות ופגישות הן סעיף חיוני אחר ב"חיי אניה", כי אכן, החיים הקשים, הניתוק, והעבודה היומיומית החוגגנית במידה מסוימת מחייבים פעולה לבידור הדעת ושעשוע במידה אפשרית. כאן מקום רב לשידור חיובי לברור ולראות את הבידור כתפקיד ראוי שון של שידורים לים.

הצי המלחמתי שלנו כיום מסור ביד אליה שפנו לים אתמול. המחר של הצי תלוי במידה רבה ביכולתנו לחבב את הים והיי הים על הנוער שלנו בהווה. יש לחזור ולהדגיש כי הים מקרב אליו רק את מי שאוהב אותו, במשך שנים רבות, מימי ילדות. נ. בן-אברהם

חֹפִים זָרִים

רשמי איש גדנ"עיים שביקר באיטליה הבו ואספר לכם על מסעו של הקורס אל מעבר לים, ואתם הקוראים — שתי דרכים בפניכם: או לקנא בנו או להצטרף לגדנ"ע-ים ולזכות גם כן בטיול מעין זה.

לפני כחודשים עזבנו את מחנה האימונים היבשתי והעברנו להכשרה של ממש על אחת מאניות הלמוד של חיל-הים. היתה זה אחת מימי השבוע הרגילים ביותר, שעה שקבלנו אשור של ממש לשמועות ברבר ההפלגה ליטליה. אין צורך כאן לתאר את השמחה. רעש והמולה לוו את ההכנות להפלגה. כל הרציף המלחמתי המה לשמע גרירות החלור, דה, שטיפת הספונים ונקוי המכונות — שלא היו אלא תקדים לתקופה של עבודה מאומצת — ויתר מזה, מבחן ראשון לקורס.

לאחר הכנות של שבוע ימים עזבנו את נמל חיפה. הים היה שקט. ירד הערב והמגידלור של חיפה הלך והתרחק מאתנו יותר ויותר. המראה היה מקסים, העינים לא חדלו מלהסתכל והלב היה מלא על גדותיו. רק

קרן-עזר לספנים

קרן העזרה לספנים — מוסד צנוע אצלנו. אבל מה רבה חשיבותה לימאי! דאגתו של הימאי המפליג בימים מופנית לרוב להוריו ולבני משפחתו היקרים לו והנשארים בבית. ולא פעם מנקרת במוחו המחשבה: "מה יהיה עליהם אם חלילה יקרה לי דבר מה?" בעבר קרו כמה אסונות באניות, אשר גרמו למותם של ימאים. קרן העזרה לספנים תומכת במשפחות השכולות בהקצבה חדשה וכן היא מגישה עזרה לימאים עצמם כשהם נמצאים במצוקה על ידי הקצבות, הלוואות וכו'. אחד החברים שלקה בשחפת נמצא בבית החולים לחולי ריאות ע"ח קרן העזרה. אולם קופת הקרן דלה ויש צורך להגדיל את הוגה פי כמה וכמה. רצוי לארגן באניות נשטים, הצגות וכו' לטובת הקרן. בעיקר על החברים להקפיד על תשלומיהם החדשים לקרן. פעם בשנה יש לתרום אפילו יום עבוֹר דה לטובתה.

הועד המצומצם של נשי הימאים וכמה חברים העובדים בנמל חיפה עושים עבודה שקטה וחשובה בסעולתם לטובת הקרן. לחברי ועדת קרן העזרה יש להגיד: המשיכו בעבודתכם האצילה במשנה כוח ומרץ, לטובת הימאי ומשפחתו.

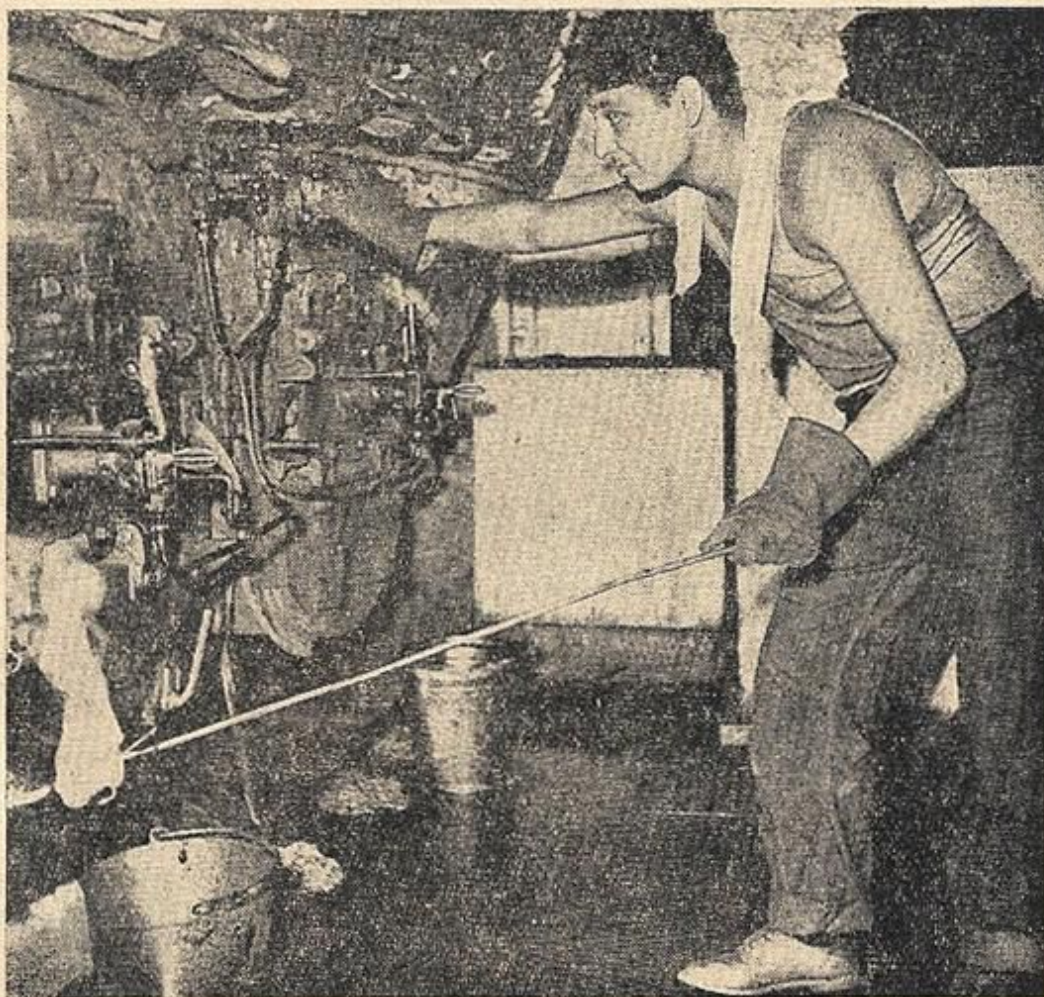
פנסיה

הפנסיה היא שאלה אקסואלית לימאי הישראלי, הקושר את חייו עם הים למשך שנים רבות. בעולם מקובל לשלם פנסיה לסי כוֹרֹ דוסיים שונים: גיל העובד ומינומום של שנות עבודה במפעל. אצלנו יש לקחת בחשבון גם את זמן השירות בים וגם את הגיל. בהתאם למקובל בארצות כאנגליה ובארצות הסקנדינביות, הנני להציע, שהזכות לקבלת פנסיה תהא לימאי לאחר שירות 20 שנה בים. בהגיי עו לגיל חמשים. תשלום פנסיה צריך להיות בגובה של 75% מגובה משכורתו האחרונה. המדובר הוא על מצב רגיל בעתות שלום. בזמן חירום אין הגבלת גיל וכל מי שיכול לשוט חייב לשוט.

הצעתי להגביל את הגיל ל־50 שנה נובעת מן ההנחה, שימאי צריך גם הוא להיות חיים מסודרים בחוג משפחתו. עובדי-בחוף המקבל פנסיה בגיל 65—60, הרי הוא חי יחד עם משפחתו כל הזמן. לא כן הימאי, שבמשך שנות שירותו בים הוא מנותק מאשתו ומילדי.

זכויות הימאי בחוף

ימאי הבא לקופת חולים, לתיאטרון או לקולנוע, מבלה את חופשתו הקצרה בעמידה בתור בקופות ובאשנבים, לעתים אף מבלי להשיג מבוקשו. מרוע לא ייהנה הימאי מכל אותן הזכויות. מהן נהנה איש הצבא? האם מצבו קל יותר מאיש צבא הקבע? להיטיב! הזמן בחוף מוגבל ביותר. המצב קשה מבחינה זו בפרט באניות הנוסעים העוגנות בהרפי המולדת יום או יומיים בלבד במשך שבועיים. לא פעם נאלץ הימאי להשאר במשך הפלגה שלמה בחוף על מנת לסדר דברי פקוט. מן הראוי שהמוסדות יקלו מבחינה זו על עובדי האניות בזמן חופשתם.

בכטן האניה

סעולת התרבות בין הצוותות באניות הגורסעים והמשא העבריות — מטרתה לאפשר לימאינו המנותקים מחיי הארץ, לקיים במסגרת החיים המיוחדת שהם נתונים בה, את קשרי הרוח והתרבות עם המולדת, ולחיות חיי תרבות.

שונים ונבדלים הם תנאי חייו ועבודתו של הימאי מאלה של עובדי היבשה. ולתנאים הייחודיים האלה יש להתאים את דרכי פעולת התרבות וההסברה בקרב הצבור הגורסעי הזמן, שמחלקת ההסברה של ההסתדרות תתן את דעתה על כך ותקבל על עצמה לקבוע את השיטה המתאימה ביותר לפעולה זו ולזמן את הגורמים השונים — את אגודת הימאים, חבל ימי לישראל, וחברות הספנות — לבצוע הפעולה.

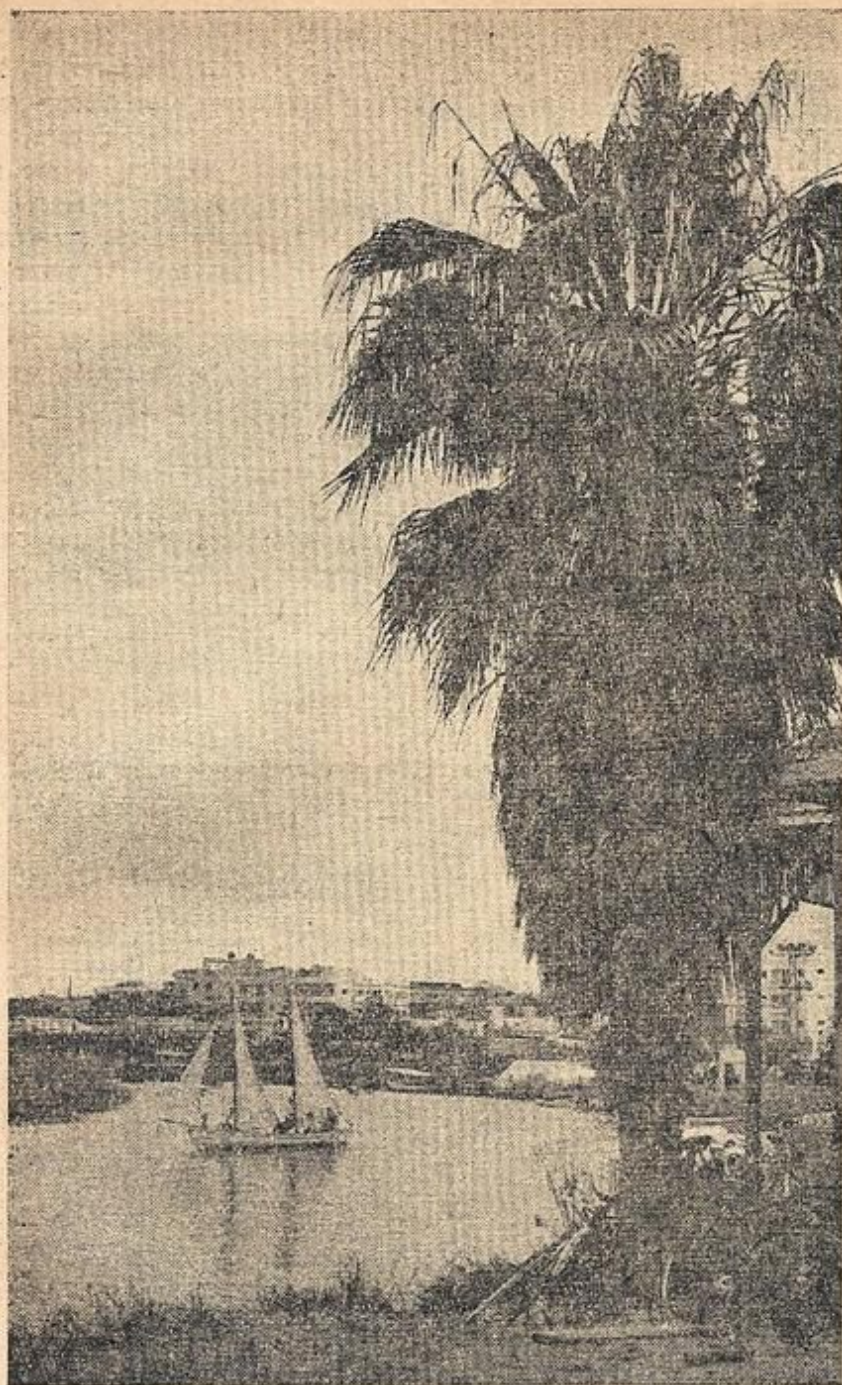
קיום לתכנית פעולה

הקניית השפה העברית וערכי תרבות ישראל; הספקת עיתונות יומית ושבוועית; ארגון ספריות; הספקת משחקים ותקליטים; עריכת הרצאות; ארגון טיולים ברחבי הארץ בזמן עגינת האניות בנמלי ישראל; ניצול תכליתי יותר של הזמן החפשי בזמן העגינה בנמלי חו"ל; עריכת התחרויות שונות בין אנשי הצוות בינם לעצמם לבין הצוותות באניות שונות — אלה וכיוצא בה הן הפעולות השונות הניתנות להיעשות גם בתנאים המיוחדים בהם חיים הימאים.

אמנם, מקצת מכל זה נעשה גם כיום ע"י אגודת הימאים, החבל הימי לישראל וע"י חברת "שהם". זו האחרונה העמידה לרשות אחת ממחלקותיה — המחלקה לקשרי ציבור — תקציב ניכר לצרכי פעולת התרבות באניות; כמשך השנה האחרונה הותקנו ברוב אניותיה של החברה ארגוני ספרים בלועזית ובעברית, אורגנה הספקת עיתונות יומית ושבוועית, אורגנו שעורים לעברית, סופקו ספרי לימוד, נמסרו משחקים וכו' וכו' ובכונה מאניותיה, ובעיקר באניות המשא החדשות, אף נבנו ורוהטו חדרי תרבות מיוחדים.

חוסר מקום וחוסר האדם

הנסיון הקצר של הפעולה הזאת מלמד, כי יש ליחד בכל אניה פנה מיוחד לתעבודת התרבות במקום, ולו גם קטנה, בה יוכל העובד באניה להתיוחד, בזמנו הפנוי, לקריאת ספר, למשחק, להכנת שעור או לשיחת רעים סתם. שנית: יש לקבוע בכל אניה ואניה, ובעיקר באניות הגוסעים שמספר העובדים בהם הוא רב יותר, אדם מיוחד, אשר אחד מתפקידיו העיקריים והישירים יהיה לרכז את פעולת התרבות באניה ולקשר בין הצוות ובין הגורמים השונים (אגודת הימאים, מוסדות ההסתדרות, חברת "שהם",

נוף הירקון

אף להשליט עליהם בכוח תכונותיו האישיות, מצוות "עשה ואל תעשה" לא מעטות. אילו העריכו המוסדות הערכה נכונה את חשיבותה של העבודה הזאת, כי אז היו למצאים האנשים הדרושים.

האגודה והועדים צריכים לפעול

בהעדר אנשים כאלה אשר ירכזו את פעולת התרבות באניות, יש וגם המעט והניתן להעשות בתנאים המיוחדים של החיים ב-

חבל ימי לישראל וכו'). מצד חברת "שהם" הובעה לא פעם הנכונות לתוספת עובד מסוג זה באניותיה, אולם פניותיה המרובות למרות סודות ההסתדרות השונים והמאמצים שנעשו על ידה למצוא את האנשים המתאימים לא הצליחו לפי שעה.

מלבד הכשרון והיכולת לנהל פעולת תרבות בקרב ציבור לא קטן, על עובדי התרבות להיות גם בעל תכונות אופייניות שאפשרו לו לרכש את לבס של אנשי האניה, ולפעמים

קוֹת בעניני תרבות. התביעה צריכה לבוא מצד האנשים עצמם וגם בעתיד תיענה לתביעות כשם שנענתה להן בעין יפה בעבר. על ועדי העובדים באניה לגלות יתר ענין ולהטיל חובה זו על אחד מחבריהם, או על אחד מחברי הצוות האחרים, לשקוד על מעורבות לת התרבות — ואז נגיע להישג של ממש. מן הראוי, כי הימאים יחוו דעתם והצער תיהם בענין זה.

מ. ר.

ריאה, לדאוג לצרכי התרבות והאחרים של עובדי האניה. מלבד מקרים בודדים לא גילו גם ועדי העובדים באניות יזמה ודאגה בשטח זה. מטבע הדבר הוא, כי פעולה מסוג זה לא תוכל להצליח אלא אם המעונינים בה, הם עצמם, ישקדו עליה. מיזמתה היא — הקצי" בה הברת "שהם", כאמור סכומים ניכרים ל"מדי לסיפוק צרכי התרבות והרוח של עובדי דיה באניות, אולם, אין היא יכולה להופיע בענין זה כתובעת ולגזור על עובדיה התעס-

אניה, אינו נעשה כלל, או נעשה ללא תכלית ושיטה. אין זה מקרה יוצא מן הכלל, כי באניות אחרות, בהן הותקנו על ידי חברת "שהם" ספריות מיוחדות לצוות, אין הספרים מוחלפים במשך חדשים רבים ונסיונות לפ"עולה אחרות, (ובתוך זה גם הנסיון לארגן שעורים לעברית) לא הצליחו. רק באניות מעטות יש מישהו מבין אנשי הצוות, אשר בבוא האניה לנמל חיפה ימצא ענין וזמן לפ"נות לחברת "שהם" ולהחליף את ספרי הק"

כרמל הכהן / רשמי למוד באניה זרה

עובדים 2 אופים עבור 1000 איש) ומובן שהטיב, הסוג והצורה נאים יותר במקום שהייתי בו אורח.

נקראתי פעמים אחדות למשרד רבי-המלצרים. במשרד עבודה מופטה, אך מחזיקים שם נערי-שליח ושני מלצרים המוכנים לכל שירות לקהל.

בחדר האוכל, המסודר בטעם רב, שירתו 41 מלצרים את 200 הנוסעים, שאכלו בשתי משמרות, שעה-ורבע כל אחת. המלצרים מגלים בקיאות רבה. אדיבותם נראתה לי, כבן הארץ, לעתים מגוי חכת. אך במשך הזמן נוכחתי, כי זהו תנאי הכרחי להצלחת העבודה. מדפיסים בכל יום תפריטים, תכנית, ועתון בעל 4 עמודים (המור פ"ע במהדורת צהרים וערב).

הספרן באניה, נוסף להשגחתו על הספריה בת 1000 הספרים, מתפקידו גם לחלק את העתון, להגיש משקאות וטיפול בענינים שונים של נוסעים; הוא אדם נוח לבריות ובקלות קושר קשרי ידידות. עם הגיענו לרוטרדם עלה הנוטס על גשר-האניה. סירת הנוטס הביי אה כאלפים מכתבים עבור הנוסעים. הדואר מוין וחולק לתאים מיד וכל נוסע קיבל מכתביו או מברקיו לפני רדתו מהאניה.

חפצי הנוסעים הורדו על ידי 64 עוזרי המלצרים והמלחים, וב"משך שעה-ורבע ירדו כל הנוסעים מהאניה. המשטרה, מחלקת העליה, היו אורחי האניה בחדר האוכל, אולם איש מעובדי-החברה לא אכל על האניה.

אגב, צר לי לציין, כי היהודי על האניה, אחד מאנשי הצוות, התאונן על אנטישמיות נוראה. כמה מאושרים צריכים להיות יורדי הים שלנו, שאין הם חשים במארה זו.

אחרי עבודה בחברת הספנות שלנו, עם נסיון של כמה שנים בלבד, נקלעתי לחברת "סוארי", בעלת ותק של 80 שנה.

מובטחני שסיכומים ראשונים אלה, המקוטעים, לא ישקפו תמונה מלאה על המצב — ומה גם שאינני מתכוון לכך — אולם רצוני למסור מרשמי על מה שראיתי ושמעתי.

"למד, עבד, הויע, והתבונן!" — אלה היו המלים המעטות של מנהל מחלקת הפרסונל של משרד קו הולנד-אמריקה.

"מובן!" — עניתי ומיד נשלחתי לאניה.

220 נוסעי המחלקה הראשונה ו-360 נוסעי מחלקת התיירים עלו על האניה במשך שעה ורבע. רבי-המלצרים, העובד בחברה זו כארבעים שנה ישב בחדרו ולא התרוצץ על הסיפון. בשעה 12.00 קבע את מקומות הישיבה בחדר האוכל (בשיחה שהיתה לי אתו הסביר לי כי זה הוא אחד התפקידים החשובים שלו).

מזודות הנוסעים, או כפי שקוראים אצלנו, "חפצים אישיים", מאוחסנים במחסן מיוחד, שבו שלושה תאים: מקום מיוחד לכל נמל, ארזים, מזודות ושקים כל אחד לחור. כל חפץ נושא את שם הנוסע, מספרו, מספר סיורו, נמל היעוד של החפץ, ובאות גדולה — האות הראשונה של שם הנוסע. המחסן קיים 22 שנה; הסדר והנקיון וה"ארגון בו הם למופת. במחסן עובדים שני מחסנאים בדרגת ת"קצינים.

העבודה הראשונה שהוטלה עלי על ידי המלצר השני, הנקרא "אוברמסטר" והעובד 32 שנה בחברה, היתה הגשת משקאות במחלקה הראשונה, נאמר לי שזו עבודה נכבדה — וכן הוסיפו, שעלי ללמוד לשרת, להיות אדיב, לחייך ולציית.

בזמני הפנוי התבוננתי בארגון הנפלא של העבודה. בין הדברים שלמדתי שאפשר להחזיק פרחים במקרר במשך 12 ימי הנסיעה. האוכל כאן מצוין.

בכל בוקר בשעה 6.00 התיצבתי בחדר האוכל של המחלקה הראשונה. במשך 10 דקות ניקו 32 המלצרים את האולם נקיון למופת. עלי הוטל לנקות 4 חלונות בכל יום. בכל רגע פנוי סירת באניה, בדרך כלל בליות אחד האחראים. הנקיון המופתי עשה עלי רושם עז. כיומיים עבדתי גם במכבסה, בה מועסקים לפחות 12 איש. אני מקחה להתמחות בארגונו ותהליכו של מפעל זה.

במאפיית האניה, בה אופים 900 איש — 600 נוסעים ו-300 צוות — עובדים חמשה אופים ו-6 אופי עוגות (אגב, על "נגבה"

"הרר" — אניה ראשונה של חברת "צ"מ" להובלת הדרים

(* הכותב, יליד הארץ עבד כמחסנאי בא"ק "קדמה" נשלח ללמוד בעיות המשק באנית נוסעים הולנדית בקו הולנד-אמריקה.

אמוראים מעלים סירה שטבקה

„בחורים לעבודה!“ נשמעה הפקודה ב־ שבע בבוקר. המפקד עמד ליד המכונה המס־ פת אויר לאמוראים והישיר עינים לעבר פתח חדר האוכל, ממנו הגיחו הבחורים אחד אחד.

„חבריה, יום לא קל נכון לנו, זה עתה הודיעו לי מהמפקדה על היעלמה של סירת המוטור „מ“. שומה עלינו למצאה במשך היום ולמשתה מן־הים, היכוננו! בשעה 7.30 אנו מתחילים בפעולה“.

את מחצית השעה שנותרה ניצלו הבהר־ רים לסידור מיטותיהם בתאיהם הקטנים והר־ נאים. כלי הנגינה והשיר מליל אמש נתלו במקומות המיועדים להם, על ויים הקבועים למראשותי המטות. „זה גם שייך לנשק ה־ אישי שלנו“ — טוען „חמישים“ בתלותו את הגיטרה שלו. לכינוי חמישים הוא זכה בשל מספר נעליו שהגיע השנה ל...48“.

השעה היתה 7.30 כאשר נשמע קול המ־ פקד: „דגל פירטים!“ הבחורים נעמדו לצד מפקדם והסתכלו ב־טכס העלאת הדגל“. הנס האדום המתריע על סכנה הועלה על התורן המרכזי — האמוראים נכנסו לפעולה.

„תן אויר, אני עומד לצלול!“

נעליו הכבדות של האמוראי

סדר העבודה נקבע והאנשים חולקו לצו־ תות ומארגנים מיוחדים ומהמחסנים הוצאו מדי האמוראים ושאר הציווד הדרוש שמוין. במקומות נפרדים הונחו המדים החל בקובע הנחושת וכלה במנעלי העופרת הכבדים. ב־ עת שאנשי הקבוצה שעליה היה לרדת רא־ שונה, לבשו את בגדי הצמר העבים המונעים בעד הקור לחזור לגוף, ערכה הקבוצה ה־ שניה בקורת קפדנית ביותר על המדים. הם עשו את מלאכתם באטיות וביסודיות — כל בורג וזכוכית עברו שבע בדיקות. „חיי חב־ רינו בידינו!“ — אומר „אנטקה“, הגבוה משכמו ומעלה מכל החבריה, והוסיף: „תפ־ קידנו שזה לאחריות של מקפלת המצנחים. חיי האמוראי הצולל בידונו“.

לאחר שהוברר כי המדים בסדר, עזרו ה־ מבקרים במלאכת הלבשת הקבוצה הראשונה. והמעטה העליון הולבש ומנעלי העופרת ש־ משקלם ששה ק״ג באו על מקומם. לטבעות המיוחדות הקבועות על חזה הנחושת שגונו הפך לירקרק מפני היותו שרוי תדיר במים חובר החבל, המשמש טלפון לשעת חרום ואמצעי תחבורה להעברת מכשירים כאחד. כשעמדו הבחורים על שלבי הסולם היוורדים מן האניה הימה, באו במקומן שתי משקלות העופרת שתפקידן להכביד על משקל האמור־ דאי למען יחזיק מעמד מאונק ויציב במים. לאחרונה הוברגו קובעי הנחושת שהשלימו את משקל הלבוש ל־80 ק״ג, מבצע לשני

שנשארו חשופות פתחו אנשי הקבוצה הצו־ ללת את הברזים השונים הקבועים בקובע והמיועדים להכנסת האויר והוצאתו, והתאר־ מום למוג האויר. ושאר גורמים משפיעים, כדי לעמוד בקשר עם האנשים למעלה.

אשנבי הזכוכית העבה המיועדים לראיה נראו עינים מחייכות. היה זה המגע האלחוטי האח־ רוון עם החברים שנשארו על הסיפון. אל החור השלישי הקבוע בעורף הקובע הוברג צנור ארוך המעביר זרם אויר נקי. בידים

לאחר שעה של חיפושים: "אינני רואה דבר!"

בשכבם פרקונים על הגלים ששיחקו בהם גדל נפח גופם פי שלושה. הם סימנו בידיהם תנועות לעבר חכריהם ושוב נעלמו מתחת למים.

השמש כבר עברה את חוג השמים ונטה תה אלכסונית מערבה כלפי הרי הכרמל. הי' מפקד עמד לתת את הפקודה להפסיק זמנית את החיפושים ולעלות להפסקת צהריים, כש' קול בס רעם בשפופרת. הקול נשמע ברור: "הראות עלובה ביותר, נדמה לי שאני משר' קע בחבית טוש שחור... אבל חושבני ש' גליתי משהו. חכריה, נדמה לי..." לאחר שניות מספר נתחדש הקול: "בחורים, מצא' תי משהו, חכו קצת"... דקות ארוכות של צפיה חלפו ולבסוף הועלה החבל שנשתלשל מהספון ואליו מחוברים שני קרשים. זמן קצר חלף ויתר הבחורים שצללו אישרו את דבר מציאתה של הסירה האבודה.

שלושה בחורים נוספים התלבשו במהירות וירדו המימה לעזרת חכריהם. שלשל' אות וחבלים הורדו, מנוף הוקרב לשפת ה' סיפון והחלו במלאכת המשיה שלא היתה קלה כלל ועיקר. לאחר רגעי מאמץ ארוכים נתגלה חרטום הסירה הטבועה ואחריה ה' פיעו שאר החלקים.

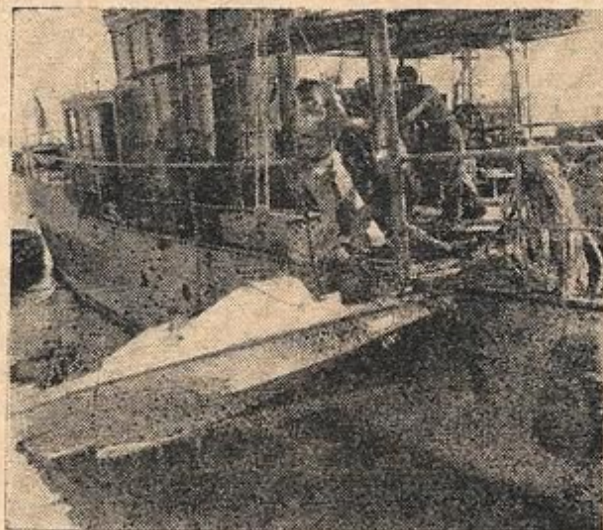
היום ירד כאשר הושלך העוגן בצריף הנמל ו"דגל הפירטים" הורד. המדים נתלו לייבוש ולאחר ארוחה דשנה עמדו הבחורים בתור ל... חדר האמבטיה. האיטלקי סילסל בנרונו והתכוון לערב תפשי.

שניה" — ענה טרומן. בחור הונגרי זה נר' שא את שמו של נשיא ארצות הברית עקב שהותו שבעה חודשים באמריקה, ובשובו החל פעם בפעם מתבל דבריו בביטויים אנגליים. "קצת ימינה גיימו!... לכיוון הצינור!... שם עוד לא חיפשת!..." משמיע המפקד את הוראותיו. ביד אחת מתזיק הוא את מכשיר הטלפון ובשניה מוחה את אגלי הויעה שנצ' טברו על מצחו.

לאחר שהייה ניכרת במים התירו זמנית את משקלות העופרת ע"י סכינים שהועברו באמצעות החבל, ניתנה הפקודה "יותר אויר" וחלק מן הקבוצה עלו וצפו על פני המים.

דקות מספר נעלמו הבחורים. את מקום המ' צאם בתוך המים הדלוחים סימנו רק בועות האויר המשומש שהפליטו. כשנפגשו שנים מתחת למים דמה הדבר להר געש בזעיר אני' פין. ליד כל אחת מן המכוונות המספקות אויר עמדו שני בחורים דרוכים שלא הסירו עין מן השעונים והמכשירים הקבועים ב' מכונה.

"היי טרומן, איך הולכים הענינים?" השמיע המפקד לתוך השפופרת. הוא עמד נשען על מעקה הסיפון וצפה לתוך המים. "מצוין המפקד! — אני נמצא על קרקע הים ומרגיש את עצמי כרקדן בלט במערכה ה'

הסירה בדרכה למסנה

של הנקודה היא לקראת משק קיבוצי גדול ומסועף. ולאן יתפשוטו בבוא היום? נמצא שיצטרפו ליבש את הביצה ולחלל את ברכות הדגים, גם על חשבון אדמה המיועדת לגידול ולתוצרת, ואילו הגבעה תעמוד בשממונה וע' יירותה. מחלקת העתיקות חייבת לומר דברה בענין זה.

במקום נמצאות כ-300 משפחה — הקיבוץ והמושב.

תקנית להקמת קול-דייגים בעפ

חנות-דעתם של מומחים מחוץ-לארץ, העו' שים עתה בארץ לרגל הרחבת נמל חיפה, גיל- תה, כי הגמל העתיק בעכו, שיצא משימוש זה מכבר, ראוי לשמש נמל-דייגים מצויין, אחרי שיעשו בו שיפורים ניכרים. מאחר שמחלקת-הדיג שייכת למשרד החקלאות, יש לחכות לתשובה עקרונית מטעם שר החק' לאות, בקשר להעברת הדייגים מנמל חיפה.

זה זמן רב שהנהלת הנמל בחיפה דורשת ממשרד התחבורה למצוא מקום אחר לדייגים, ולהוציאם מהנמל, בגלל הצפיפות הגדולה השוררת בלאו-הכי בשטח הנמל בחיפה. לפי חוות-דעת המומחים, יהיה בנמל עכו מקום עדינה ל-300 סירות-דייגים, חוץ מסירות-מנוע לשרות נמל זה וסירות-חופים קטנות.

לצורך התקנת נמל לשימוש, חושבים לה- אריך את המזח ל-150 מטר, בשלב הראשון, בשלב מאוחר יותר יבנה מחדש שובר-הגלים מדרום, אשר יסודותיו קיימים מימין-קדם.

עירית עכו מחכה כעת להחלטת שר החק' אות בקשר לתכניות אלו, אשר יוכלו להוסיף תנופה רבה להתפתחות העיר, על ידי שיווק הדגים, ואפשרות פתיחת בתי חרושת לשימו' רי דגים ומחסני קירור.

בית-הספר לדיג בעמק חפר

משרד החקלאות החליט להקים בית-הספר לדיג בעמק-חפר. במפעל משתתפים: כפר הנוער בן-שמון, המחלקה לעלית הנוער של הסוכנות היהודית, המועצה האזורית של עמק חפר ואיגוד הדייגים.

מתקבלים לבית-הספר נערים בגיל 14-15 לתקופת לימודים של שלוש שנים. נוסף ללי- מורים הכלליים ילמדו התלמידים את תורת הנחשות, ימאות, מכונאות-ימית, תיקון רש' תות וכי'. כן יעסקו הנערים בעבודה מעשית בספינת הדיג של בית-הספר. המעגן החדש הולך ובנה במושב 'מכמורת' יעמוד לר' שות בית-הספר.

נוסף ללימודים הסדירים יערכו קורסים מיוחדים למבוגרים ובעיקר לעולים חדשים, הרוצים להכנס למקצוע הדיג.

קותם". וחלק עיקרי ממרצם הקדישו לביסוס ענף זה. הם החלו לעבוד בספינה איטלקית במספר חברים מועט. החזיקו מעמד בתנאים קשים עד שהגיעו לרכישת ספינה משלהם "נחשול", שנקנתה בהולנד והיא תגיע לארץ בימים אלה, ואז תגבר העבודה בים.

יוקם מעגן קטן לספינות דיג

מאיכן יצאו למרחבי הים, האם לא מביתם הם? זאת היא שאלת החברים. בתנאים של עכשיו, כאשר הספינות נמצאות באחד המע' גנים בחיפה, הדייגים מתגוררים ברוב הימים מחוץ למקום. בימות חורף מכביד חסרונו של כביש על הגישה למקום, שאי אפשר לה- גיע אליו אלא בטרקטור. בקרבתם נמצא מר' שב דייגים-טנטורה-דואר — מעולי יוון וגם הם נמצאים באותם התנאים. והרי סמוך לבתי הכפר נמצא מסרץ טבעי זעיר, שצריך לה- עמיקו, להרחיבו ולרצפו. מומחים חישבו שר' בד זה תובע הוצאה של כמה עשרות אלפים לירות, השקעה פרודוקטיבית חרדפעמית שת- אפשר לשני כפרי הדייגים גישה נוחה לים ועל-ידי כך גם רכוי דגים לממכר בארץ. היתנו מוסדות המדינה דעתם על כך?

היכן תבנה הנקודה עצמה?

בשאלה זו מחולקים הקיבוץ ומחלקת הע' תיקות של הממשלה. מבנהו של הכפר הערבי אינו מאפשר לקיים משק קיבוצי. הנזק המש- קי והחברותי רב. חברי הקיבוץ החליטו לה- קים את ביתם הקבוע במרכז אדמותיהם, במרחק מה מהכפר הערבי. שם ישנה רמה גבוהה החולשת על פני כל הסביבה, היא גובלת עם הים ומפוצרו ואוירה זך ונקי. גב- עה זו נראית מקום אידיאלי לבתי מגורים ולמרגלותיה אמרו להקים את בתי המשק ובעלי החיים. קפץ עליהם רוגזה של דאר העתיקה הנחשפת בקרבת הגבעה ומחלקת העתיקות אסרה את הבניה עליה. בהנחת אבן הפינה לבית הראשון של הנקודה במורד הגב- עה, טענו החברים במרירות גדולה נגד האי- סור הזה. לרעתם, עניני החיים קודמים למ- תים, יתנו לבנות וימשיכו בגלוי העתיקות. אם המקום הזה קדוש לחסירות, הרי כל הא- רץ קדושה ואסור לבנות בה. תכנית בנין זה

נחשולים — טנטורה קפרי-דייגים

להיות קרוב לים, להרגיש את הים, לר- אותו והעיקר לחוש אותו היטב כל רגע וכל שעה — כמיהה זו מביע אחד הדייגים הצ- עירים בעלון של "נחשולים" לחגיגה של הנחת אבן הפינה לנקודתם הקבועה ביום ב' בחשון תשי"א. סמוך לחורבות העיר העתיקה דאר. ואמנם זוהי התחושה האופפת את כל חברי הקיבוץ המונה כיום 160 נפש. אנו עוסקים בהרבה ענפי משק, אולם כיסוצינו ומשיכתנו — לים ולמרחביו העצומים — כך אמרו כמה חברים לשליח העתון, שפגשו- הו בזמן החגיגה. הכשרתם העיקרית היתה לחיי קיבוץ של דייגים וענף הדיג הוא מקור פרנסה עיקרי לנקודתם. את ראשית צעדיהם כחברי הנוער העובד החלו בקיסריה. מקומם היה בספינות "עליוה" ו"נאמן". אח"כ בא הגיוס למל"ם. ברטט הם מזכירים את הימים המפוארים והנוצזים, ימי הורדת מעפילים אם בים שקט ואם בסערת גלים. 7 חדשים היו בקרית חיים וכל בחור טוב ובעל יכולת גופנית נשלח לעבודה בנמל חיפה. לפני שנ- תיים עברו לכפר טנטורה אחרי כיבושו גש- ביל להקים ישוב של קבע ושוב פניהם לים.

המוציאים לחם מהארץ והים

ראשוני הקיבוץ הגיעו למקום בימי הקר- בות והמלחמה לעצמאות. כאשר עבודת הדיג בארץ הופסקה כליל, בראשונה שימש הכפר נקודת משלט. עברה שנה. האדמה הטובה שנמסרה לעיבוד בידי הקיבוץ — למעלה מ-3000 דונם — תבעה את שלה. הם החלו לפתח משק חקלאי, וזכות הבכורה ניתנה בינתיים לפלחה. הפרו באר ומצאו מים, וע' שו גם התחלה בנין ירק ובמשק בעלי חיים. הקימו גם תעשייה קטנה — גריסת צדפים מזון חשוב לעופות.

ראו אגם גדול — כיצה של 150 דונם מקיפה את הגבעות שבסביבה שמצטברים בו מי גשמים, ויהפכוהו ברכת דגים. והנסיון הצליח. היכול הראשון השביע רצון ומת- כוננים להרחיב את השטח. אולם הים הפתוח — שגליו מלחכים את מפתני בתי הכפר — קרא להם לבל ישכחו אותו ואת "גריסת יר'

דיג ישראל במימי הנצפון

שתי אניות-דיג גדולות, שנרכשו על ידי "עזרא", החברה לדיג במים עמוקים, התחילו בימים אלה לדוג במימי איסלאנד לאחר שסיימו את עונת-הדיג במימי הים.

החברה התחייבה לספק במשך השנה 3,000 טון דגי הארינג ופילה, ולפני כמה ימים כבר הגיע לחיפה המשלוח הראשון בכמות של 150 טון דגים.

מקודם היה נמלה-הפעולה בבליגיה, ועתה הועבר לנמל אברדין בצפון סקוטלנד ומשם יפליגו האניות למימי איסלאנד.

שתי אניות-הדיג, "שולמית" ו"צפורה", נרכשו על ידי החברה, שנרשמה בהון של 220,000 ל"י, אשר ממנו נפרעו כבר 50,000 ל"י. הצוות מונה 36 מלחים בלגיים ו-16 שוליות-דייגים מישראל. האניות נכנסו לפעולה במאוחר במקצת בגלל המצב הבינלאומי בעקבות מלחמת קוריאה ולא יכלו לפתח את מלוא יכולתן בדיג השנה; על כן יהיה הכרח לקנות חלק מן הדגים שהובטחו מן המוכן. בדרך כלל חותרת החברה לספק את התצרוכת המלאה של הארץ בדגים מוב-אים מן החוץ ועל ידי כך לחסוך במשך שנה עד 60,000 ל"י במטבע קשה. עם סיום הדיג במימי איסלאנד, תפנה אניה אחת לדיג באוקיינוס האטלנטי מול חופי מארוקו.

האניות פועלות מבסיס-קבע, לשם הן חוזרות מן הדיג, פורקות את השלל, מקפאים, ממליחים, אורזים בחביות וכדומה. יש הכרח לדאוג לאניות-קירור מתאימות להובלת הדגים לארץ, כי לא כדאי להשתמש לכך באניות הדיג, שמסען מן הבסיסים לארץ נמשך כ-40 יום הלך ושוב. היועץ הטכני והמדריך הוא מר פ. סטוקהאמר, שפעל גדולות בשעתו בגוינייה בפולין ועתה באנגליה.

בתכנית החברה לרכוש בקרוב אנית דיג שלישית.

פיקוח על הדג ומוצרו

גם אצלנו, כבארצות רבות אחרות, חופס כיום הדג מקום נכבד בתפריט, בשל ערכו התזונתי הרב. ואמנם משמש בשר דגים מזון בריא, מזון טעם וגם חסכוני, העשוי לתרום לא מעט לבריאות העם. אולם עלינו לזכור שעם הכנסת מזון זה בקנה מידה רחב מהובתנו לארגון ראשית כל את הפיקוח על טיב הדג החי וכן אין להעלים עין מטיבו של הדג הקפוא ומוצרו. כמובן שהפיקוח צריך להיות מבוסס על שיטה מדעית, כנהוג בכל הארצות הנאורות. כלום קיים אצלנו פיקוח מקצועי על השוחקים, בהם נמכרים דגים טריים ליד דגים מקולקלים או נגועים? התשובה היא: לא! הדג, כשהוא טרי הוא מזון ממדרגה ראשונה, אולם ברגע שהוא נגוע או מתחיל להרקב סכנה הוא למשתמשים בו לתומם.

אין ספק שפיקוח של מומחים לדבר יכול למנוע הרבה אסונות. הפיקוח צריך להשגיח על הדג בכל מקום בו הוא משמש מזון לבני אדם, כמו: בתי קירור, שוקי מכירה, בתי חרושת לתוצרת שמורים וקמח דגים וכו'. פיקוח בלתי מספיק הוא מקור לאי אימון בטריות הדג ובטיבו ומשום כך אין מרבים להשתמש במזון רב ערך זה בקרב השכבות העממיות הרחבות.

הפיקוח המלא על מצרך חיוני זה צריך להמסר לרשות הוטרינארית; רק הרופא הבקי בתורת הדגים ובמחלותיהם ידע לקבוע בודאות את טיבו של הדג, אם ראוי הוא לאכילה ואם לאו, מה סיבת הקלקול ואם מותר להשתמש בו לתעשיית שימורים, קמח דגים וכדומה, במקרה שאיננו מתאים למכירה. מובן מאליו שאז לא יהיה עוד מקום להשמדת כמויות גדולות של דגים אך ורק על סמך דעת הדיוט. אותה רשות מפקחת צריכה ליעץ ליבואני דגים קפואים מארצות חוץ, על אופן אריזתם והחזקתם בבתי קיבול מתאימים וכו'. רק כשנקיים את הרשות הזאת נצליח להחדיר את האימון בלב האוכלוסיה, להרגילה למזון החשוב, והשימוש בו יגדל.

ד"ר ח. ג'ין

טפוס של דייג רוסי

שנה שנה יוצאים דייגי קארליה בהמוניהם לדיג בים בארנץ, אשר בצפונה של רוסיה. מאות סירות-מנוע חרישות חוצות את גליו

הסוערים והקרים של הים הזה, בכל מזג אוויר, וחוזרות עמוסות שלל-ים. שוב אין חוששים דייגים כבשנים עברו, בפני סערות. הם מצויידים במיטב מכשירי הדיג. דייגי קארליה אמנים במשלוח-הים הם. קשורים בים מילדותם. הדיג שתצלמו לעיל — איחאן קארליה אוו — עושה ב"מקצוע למעלה ממחצית המאה שנים. הוא אימן דייגים צעירים רבים. מומחה בדיג ה"סמגה" — דג המוני ממין הטריטית. שללו בחודש אחד בלבד הגיע כדי 120 פוד דגים.

בית-נוער להקשרת גם ודיג בקי רובין

הועדה הציבורית, שיזמה הקמת בית נוער להכשרה ימית ודיג בנבי רובין, אומרת לתרומם במפעל זה לפתרון שתי הבעיות: הקמת דור דייגים בעל הכשרה מקצועית וחינוך הנוער העזוב. האפוסטרופוס על הרכוש הנ"ל טוש הקצה שטח של מאה דונמים, הקיבוץ השכן צופים ד' הביע את נכונותו לסייע בראשית הפעולה, השלטונות החישו את הסדרורים הפורמליים — וכבר הונח אבן הפנה לאגף הראשון של בית הנוער, שתכליתו לק

לזוט כמה עשרות של נערים בני 12 ולהכשירם לספנות ולדיג. המטרה היא לארגנם לגרעין התישבות שייקים כפר דייגים, ואלה מהנערים שיגלו כשרונות מיוחדים יוכלו להמשיך בלימודים בבית הספר הימי בחיפה.

תקן רשתות

בספרות ואמנות

מאיר מוהר / הַיָּם הַגָּדוֹל!

תָּבו לָכֶם בְּחֹפֵי־מִבְטָחִים,
בְּצֵל טַבָּחַי, בְּחִיק שְׁלֹת מוֹלְדָת.
אָנו בָּנִים נְאֻמָּיִם לַיָּם,
הַנוֹשֵׂא סִפִּיתָנוּ הַבוֹדְדָת!

אָנו חוֹף, חֶסֶת לֹא נִבְקַשׁ —
בְּלֵב הַיָּם בְּלִבְד לִבְנו סְמוּךְ!
בְּזַעַפּוֹ נִבְעַח וְלִמְשַׁבְּרָיו נִסְקִיר
תִּרְוֹגוֹרְלָנוּ זֶה הַנְּמוּךְ.

הַיָּם הַגָּדוֹל! בּוֹ לְבַד נִחְתֵּר,
לְחַקֵּר סוֹד תְּהוֹמוֹ זֵידוֹנָה.
עַד אֶחָד מִמֶּנּוּ דְלוֹת יִזְכָּה
מִרְגְּלִית־הַפְּלִיחַ הַעֲלִיזָנָה!

אוסקר וויילד / הַדֵּיג וְנִשְׁמָתוֹ

קטע מתוך הספור הגודע של המחבר יפה הנפש — והוא כאגדה מופלאה שענינה הקונפליקט בין אהבת־הים ואהבת־האשה.

לראשונה עברית בידי א. כ. ר. מ.

מדי ערב יצא הדייג הצעיר אל הים, והטיל את מכמרתו על פני המים.

כשהיה הרוח מנשב מעם החוף היה הדייג מעלה את מכמרתו ריקה כמעט לגמרי, כיון שהרוח העז ושחור־הכנפים נישב על פני הים, וגלים אדירים נתנשאו לקראתו, והבריחו את הדגים אל מעמקי הים. אבל, כשנישב הרוח מעם הים אל החוף — היו הדגים עולים מהתהומות וממלאים את המכמרות, והדייג הצעיר היה מביא אותם אל ככר השוק, למכירה.

מדי ערב היה יורד הימה, וערב אחד היתה מכמרתו כבדה כל כך שבקושי יכול היה להעלותה אל הסירה. הוא צחק ואמר בלבו:

„אין ספק שהמכמורת מלאה את כל דגי הים כולם ואולי

יש בה מפלצת־ים שתפליא את בני־האדם, או יצור־אימים אחר אשר המלכה תחפוץ בו.”

והדייג הצעיר אסף את כל כוחותיו, ומשך בחבלים עד שעורקיו הכחילו על זרועותיו כגידי חרס־נה על כלי נחושת. הוא משך בחבליו, והמכמרת עלתה מעלה מעלה, עד שמצופי השעם נראו על פני המים, ולכסוף התרוממה המכמרת כולה.

אבל כל דג לא היה בה, ואף לא מפלצת, או יצור אימים אחר, רק בתולת־ים קטנה ישנה בה שינה עמוקה.

שערה היה כצמר־זהב לח, וכל אחת משערותיה הבריקה כחוט־פז באגרטל בדולח. גופה היה צח כשנהב, וזנבה — כסף ופנינה. כסף ופנינה היה זנבה, ואיזוב הים התאבך סביבו. תנוכי אזניה דמו לשבלולים לבנים, ושפתיה — כעין האלמוג. הגלים השתקשקו על שדיה הצוננות, ומלח־הים נציץ על עפעפיה.

בתולת הים היתה יפה כל כך שהדייג הצעיר ניצב שעה ארוכה על עמדו, והציץ בה בתמיהה, ובהושיטו את ידיו משך אותה אליו, והתכופף מעל לדופן סירתו, לחבק אותה אל חזהו. כשנגע בה — השמיעה בתולת הים קריאת פחד כקול השחף, התעוררה משנתה. היא הסתכלה בו בעיניה הירוקות כאזמרגדים, ונאבקה אתו להשתחרר מזרועותיו. אך הדייג הצעיר אחז בה בחזקה, ולא אבה לתת לה להמלט. וכשראתה בתולת־הים שאין לה דרך להשתחרר מידו, החלה לבכות, ואמרה:

„אנא, הניחני ואלך לי, הנני בתו של מלך הים, ואבי זקן ובודד מאד.”

„לא אתן לך לברוח”, ענה הדייג הצעיר, „אלא אם תשבעי לי לבוא אלי בכל פעם שאקרא לך, ולשיר לפני, ודגי הים יתאספו לקול שירתך, וימלאו את מכמרותי.”

„ואתה מבטיחה להניח לי לנפשי אם אישבע לך כבקשתך? — קראה בתולת הים.

„אם תשבעי לי, אניח לך, באמת ובתמים.” — ענה הדייג הצעיר.

היא הבטיחה לו לעשות כבקשתו, ונשבעה לו בשבועת בני הים. והוא הרפה ממנה, ושילח אותה לחפשי. בתולת הים גלשה מיד תהומה, רועדת בפחד סתום.

*

מדי ערב יצא הדייג הצעיר אל הים, וקרא את בתולת הים הקטנה, והיא הופיעה מתהומות המים ושרה לפניו, כאשר הבטיחה, מסביב שחו דגי־הדולפין, ושחפי הבר התעופפו וחגו מעל לראשה.

היא שרה שירים נפלאים. היא שרה על בני הים, הנוהגים את עדריהם ממערת תהום אל משנה, ונושאים את הפעוטות

שוכח לטפל במכירתו. או לפקוח עין על סירתו. דגי הטונס אדומי הסנפיר וחוריי-העין חלפו על פניו עדרים עדרים, אך הוא לא שעה אליהם. צלצל הדיג שלו נח לידו ללא שימוש ובעינים חומדות ישב הדיג הצעיר בסירתו, מאזין לשיריה של בתולת הים עד שקוי השחר הראשונים היו עולים ומחווירים את קצות האופק, וקרני הירח האחרונות הכסיפו בלטיפה את מצחו.

ערב אחד קרא אליה :

”בתולת הים, בתולת הים, אהבתיך. קחי אותי לך לחתן, כי אהבתיך.”

אבל בתולת הים הניעה בראשה :

”לא. נשמה אנושית בקרבך. אם תוכל לשלח מתוכך את נשמתך — אוכל להשיב לך אהבה.”

והדיג הצעיר אמר לעצמו : ”מה צורך לי בנשמה? אינני יכול לראות אותה. אינני יכול למוש אותה. מוטב לי לשלח את נשמתי מקרבי, והאושר הרב יהיה מנת חלקי.” וקרית שמחה פרצה מפיו. הוא קם על רגליו, וניצב באמצע סירתו כשהוא מושיט את זרועותיו אל בתולת הים.

”הנני ואשלח את נשמתי ממני והלאה!” קרא אליה. “את תהיי כלתי, והייתי לך לאהוב, בתהומות-הים נחיה יחד, ואת תראי לי את כל מה שהשמעת בשיריך. אעשה ככל אשר תאמרי לי, וחיינו יתאחדו ללא הפרד.”

ובתולת הים הקטנה צחקה בהנאה, והסתירה את פרצופה בכפות ידיה.

”אבל כיצד אוכל לגרש ממני את נפשי? קרא אליה הדיג הצעיר, ”אמרי לי כיצד אעשה את הדבר, וחי האל — מיד אעשנו.”

”הה, זאת לא אדע,” ענתה בתולת הים, ”לנה בני הים אין נשמות.”

ובשלחה אליו מבט נכסף — נעלמה במצולות.

על כתפיהם. היא שרה על בני-הטריטון*) ירוקי הזקן ובעלי החזות השעירים, התוקעים בשופרות עשויים קונכיות מעוקלות בשעה שמלך הים מופיע. היא זימרה על ארמונו העצום של המלך, העשוי ענבר כולו אזמרגד, ורצפתו פנינה זכה. על גני הים הנהדרים, המקושטים עצי אלמוגים לרוב, בהם דגי-צבע נפלאים משוטטים כצפרי-כנף מבריקות, ועל כלניות הים הצמודות אל הסלעים, ועל תולעי המים הורודות, המתפתלות בחול הזהוב.

היא שרה לו על דגי-הלויתן הגדולים, הבאים מימי הצפון כשאצבעות-קרח חדות צמודות עדיין אל סנפיריהם. על בנות-הים היפהפיות, המספרות ספורים נפלאים כל כך עד כי הספנים נאלצים לאטום את אזניהם בדונג, פן יקשיבו — ויטילו עצמם תהומה אחריהן. היא שרה על אניות-השיט הגדולות שטבעו ושקעו אל קרקע הים, על תרניהן הגדולים, ועל גופות המלחים הצמודות אל כבלי מפרשיהן, בעוד דגי-הרקק החוורים שטים הלוך ושוב בעד אשנבי התאים העגולים. היא פיזמה לו על שבלולי הים המרבים לסייר בתבל, בהצמדם אל ירכתי אניות הסוחר הגדולות, הנוסעות סביב העולם. היא סיפרה בשיריה על תמני-הרגלונים, החיים בצדי הצוקים, שולחים את זרועותיהם העצומות לכל עבר, ויודעים להפוך את אור היום לאפלת ליל. היא שרה על אלילת הים, נאוטילוס, המשייטת על פני התהום בספינה חטובה כולה לשם, מפרשיה משי. היא שרה על בני הים העליונים, הפורטים על נבל שירים מתוקים כל כך שמפלצות הים נרדמות לשמעם. היא זימרה על נערי הים הפעוטים, הנצמדים בידיהם הקטנות אל גבם החלקלק של דגי השיבוטה, ושטים עליהם לכאן ולשם בקולות צחוק. היא שרה על בתולות הים המשתעשעות על פני קצף הגלים הלבן וצדות את יורדי הים בקסמיהן, ועל אריות-הים בעלי החטים העקומים, ועל סוסי-הים, סבוכי הרעמה.

וכשהיתה בתולת הים שרה — היו הדגים מגיחים מכל עבר, והדיג הצעיר היה מטיל את מכירתו סביבם, ומעלה אותה מלאה לתוך סירתו, ואת הדגים האחרים היה צד בצלצלו. וכשהיתה סירתו עמוסה כדבעי — היתה בתולת הים צוללת חזרה אל התהום, ומחיכת אליו לפרידה.

*

אולם, היא לא התקרבה אף פעם אליו, שיוכל לגעת בה. פעמים רבות התחנן אליה, וביקש אותה לקרב אליו — לשוא. ואם היה מנסה לתפוש אותה לפתע — היתה נעלמת בעמקי הים, ולא הופיעה עוד אותו הלילה. ובכל יום נעם קולה לאזנו של הדיג הצעיר יותר ויותר, עד שלבסוף היה

*) טריטון — אל מן המיתולוגיה היוונית, ודמותו מחצייה גבר ומחצייה דג.

בית חרשת לברגים

נחלת יצחה ע"י תל-אביב

טלפון 3841

ת. ד. 1341

כי ישאל אותך מי
מהו חג לאומי ?

כך ענה לו : יום המבורג
הוא חג לאומי.

רק לפני שלוש שנים היה הדבר. הישוב חיכה. הישוב חרד. הישוב זעם וחרק שינים. ימי מאבק מרים שלא יישכחו. האמנם לא נשכחו? האמנם זכרנו את אשר עשה לנו עמלק?

עוד דף ודף בספר. עוד איש מספר. עוד איגרת שהוטלה למי הים ונאספה בידי הדייגים והגיעה לתעודתה — והתמונה קמה בשלמותה המזעזעת. באכזריותה הפושעת. שלוש שנים בלבד חלפו. ימים רבים יחצו בינינו לבין גלגולי אותה ספינה.

רבים עמנו הספרים צופני הגבורה, אלה תעודות החיים הפשוטות כמציאות עצמה. לא רק זר מעשי גבורה הניאו הדורות האלה לאומה. דפים גדולים רשמו. אל גבזום בארונות. נביאם לבתינו, לבנים. נקרא בהם ונחזור ונקרא תמיד ומחדש.

פניה ברגשטיין

עוגנות אניות בנמלי ישראל לעין־שמש. עולים יהודים ציונה ואין מחריד. הלא נזכור: אך לפני שלוש שנים היה הדבר. בימי יולי הלוהטים יצאה האניה "יציאת אירופה תש"ז" לדרכה. ימים אשר יש לזכרם. שאין לשכחם עולמית.

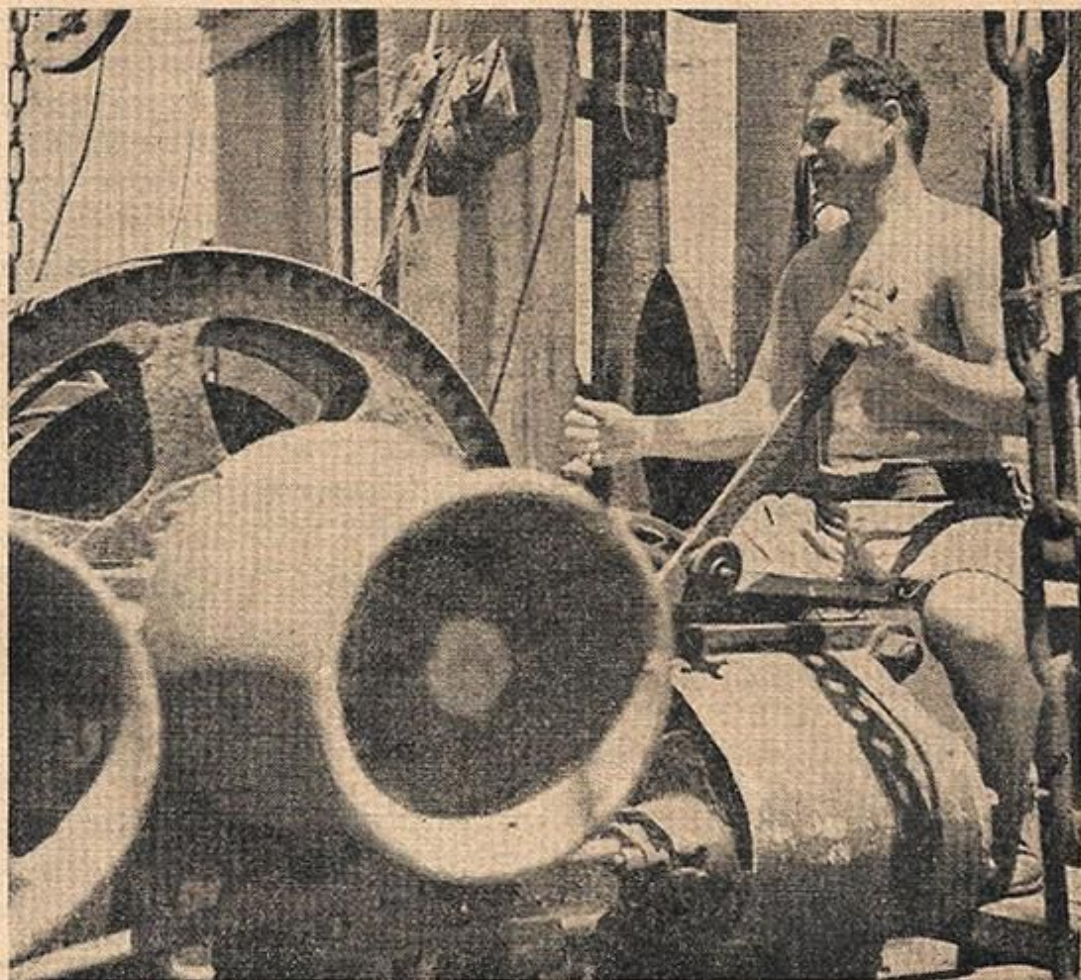
עמוס מאוד זכרוננו ההיסטורי. עמוס מאוד לוח השנה שלנו. יש ימים — ושכול באור יגע, יש ימים ואבל לגאולה ישק.

ימי חג חדשים נוספו לנו הרבה. ימי זכרון ומועד. לפרקים עולה רקמתם זו על גב זו ומסתירה זו את זו, ואף משכיחה.

אך יש דברים — אותם אסור לשכוח. מבעד לרקמת מועדים ותאריכים מסתמנת צללית אנית ישראל סוערת. טרופה, חותרת ומנצחת.

וכה מסתיים הספר "הספינה שניצחה", כפי שחש אותם, כפי ששר אותם המשורר:

* הוצאת "מערכות".

היגוי מנופי האניה

הרמן מלויל, בילי בוד ועוד ספורים. הוצ' עם עובד, תשי"ג, מאנגלית: א. רגלסון.

מענקי ספרות אמריקה הוא הרמן מלויל, שכוח התיאור האפי והניתוח הפסיכולוגי הדק חוברו יחד ביצירתו. "שר של ים" כינוהו, איש ים מנעוריו, איי האוקיינוס השקט ומסעות בימים עיצבו דמותו. מן הנודעים שבספריו "מובי דיק" — רומאן ימי מופלא.

העלילה מתרחשת בזמן בהם חצו את הימים אניות המפרש המונעות בכוח הרוח. שונה הוא האניה בימים ההם תכלית שנוי מזה של ימינו. אך, דומה, תכונות-היסוד של הים, נופו וצליליו, חוויותיו ואנשיו, הצליח מלויל להנציח בכושר אין-שני-לו בין סופרי הים הקלאסיים.

עלילת הספור "בילי בוד" בפסוקים אחדים — טרגדיה של ספן צעיר, תוס-נפש וחן-גוף בו. הממונה-על-הנשק שבספינת-המלחמה הבריטית (בימי המלחמות עם צרפת), דחוף קנאה ושנאת-חנם, מאשים את בילי בקשר-בוגדים לפני הקברניט. הספן, כבד-פה, חובט בממונה עליו. בית-הדין שעל האניה, אף שבטוח הוא ביושרו ובצדקתו של המלח, דן אותו למוות, כדי לקיים את המשמעת בצי כולו. הגופה המתה מוגלשת מן הקרש לים — ועופות רעבים מתקהלים מסביב... אך זכרו לא אבד במסורת הצי.

אין העלילה ממצה את עוז התיאור ועמקותו. עם קריאה אותה חודר לנבכי נשמת הים ואנשיו. דק מן הדק התיאור הפסיכולוגי, נוסח דוסטויבסקי:

...ומה היה יכול בילי לדעת על האדם, מלבד על האדם בחינת ספן גרידא? והספן בן האפנה הקדומה, האיש-אשר לפני-החורף, לאמתו המלח מנערותו, אמנם הוא בן לאותו מיך-החי כאיש היבשה, אך מכמה בחינות הוא שונה ממנו. הספן כולו גילורילב; איש היבשה — כולו חריפות; לגבי הספן החיים אינם משחק הורש חשבונות ארוכים; אין הם משחק שחמט מורכב אשר בו מעטות ההליכות העשויות על דרך הישר, וכל המטרות מושגות בעקיפין; משחק עקום, מיגע, עקר, שאינו שווה בנר המאוכל אגב התעסקות בו. כן, בתורת מעמד, הספנים הם, לפי אפיים, גוע נעורים, אפילו סטיותיהם מצוינות במידת נעורים. וזה חל במיוחד על הספנים בזמנו של בילי, ועוד: דברים שהם פועלים על ספנים בכלל, פה ושם הם פועלים על אחד הספנים הצעירים. ונוסף על כך, רגיל כל ספן לציית לפקודות מבלי התווכח עליהן; חיינו בצפיה על המים מוסדרים לו מבחוץ; אין הוא בא לידי מגע בלתי-בורר עם כל האנושות, שבו פעולה חפזית ללא מעצור בתנאים שווים — שווים למראית עין, לפחות — מהרה מלמדת לאדם אשר, אם לא ינהג באדי אמון שהוא חדי-עין במידה שהמראה הוא גאה, יהא קרבן לאיזה מעשה-זנכלים."

הספור השני "בניטו סרנו", ספור על מרד נועז של עבדים כושים בספינת-סוחר, ואילו השלישי "איי הכשפים": צרור תיאורים גיאוגרפיים-ליריים לאיים נידחי-יבשת. אין כל ספק, כי הקורא העברי הצעיר (וביחוד זה המתעתד לקשור את עתידו בים, או הקשור בו) יתרשם עמוקות מקריאתו של ספר זה, ממניעיו הנפשיים-מוסריים, אפקי הים ועוז התיאור — וחריפות הניתוח הנפשי יכבשוהו.

א. ש. שטיין

ספרים שיצאו לאור:

שביתת הים

בסיוע מוסד הרב קוק הופיע הספר "שביתת הים" מאת הרב אליעזר יהודה וולדינברג (ירושלים תשי"א). הספר מכיל ברורים מקיפים וחקרי הלכות בפרטי דני הפלגת אניות, הכניסה והיציאה מהים אל היבשה בשבת, בספר מבוררים כל עניני הספנות בקשר להלכות שבת.

ספרות חיל הים

"חיל הים" החליט להוציא לאור סדרה של ספרים על בעיות, המענינות את הימאי הי-עברי. הספר הראשון הופיע בהבנית קטנה, הבנית של כיס, והוא מכיל 84 עמודים ומ' חידו 200 טרוטה, ונראה כי זו תהיה גם צורת שאר הספרים שיופיעו בקרוב, כפי ש' מבטיחים אנשי חיל-הים.

הספר הראשון כתוב בידי אב. נ. סולק,

וילנאי, (מורה דרך ותיק ומחבר "מדריך ארץ-ישראל"); 2) נמלים בחוסי הארץ, מאת ההיסטוריון הידוע, ד"ר מ. אבי-יונה; 3) תיאור המבנה הגיאולוגי של חוסי ישראל,

"פרס דוב הון"

ביום הזכרון העשירי לדוב הון ז"ל — הוכרו במעמד האזכרה על חלוקת "פרס דוב הון" של עיריית תל-אביב, הנועד לטיפוח תרבות הגוף ופיתוח התעופה.

כן הוענקו אף השנה, כבשנים הקודמות, שני פרסים למחברי ספרים בתרבות הגוף: למר יהושע אלוף על ספרו "מונחי החנוך הגופני" — פרי עמל של שנים רבות בעי-בוד ובריכוז מונחים עבריים להתעמלות, למר מ. גלפז (קלפס), על ספרו "השחיה", שיצא לאור בהוצאת החבל הימי לישראל.

מלומד צעיר החוקר את העולם הערבי, ואשר כתב כמה וכמה ספרים וחוברות גם בשביל צה"ל. הנושא שהוא מטפל בו הוא: "הסו" טנציאל הימי של ארצות ערב", והוא מגיע לידי מסקנה שהערבים היושבים באיזור הים התיכון אינם "עם ימי" ואינם יודעים, לפי טבעם והרגליהם, להשתמש במעלות הרבות שנותן להם החוף. מצרים, שהיא הארץ הי-חידה שיש לה צי מלחמתי, תלויה בהפעלתו בכוח-מומחים זר. הצי הזה ניתן למצרים על-ידי בריטניה בתור "ציוד מסייע" במקרה של מלחמה בקנה-מדה גדול. ברור, אומר המחבר, כי מה שאינו אלא "גשק מסייע" במלחמה גדולה, עלול ליהפך "גשק חוקף" בידי אומה שיש לה תכניות תוקפניות.

שלושת הספרים הבאים בספריה זו הם:

1) מורה-דרך בחוסי ישראל, מאת ד"ר זאב

נ. שכטר / משע פלאים קנוך קנויה

הגענו להאמארפאסט עם לילה. השמש עמדה בדרום, ב"שולי השמים, כאילו שכחה לשקוע. איי-סלעים צצו מתוך הים, ומעליהם רבבות ומיליוני שחפים לבנים. שקט היה בעיר. בקושי גררנו את מזודותינו לעבר בית-המלון היחיד די שבמקום. רגש משונה תוקף אותך בלכתך בעיר צפונית בשעה מאוחרת בלילה. האור הוא כבשעה חמש אחר-הצהר רים, ואתה שוכח כי עכשיו אמצע הלילה, ונדמה לך כי הגעת לעיר ריקה.

האמארפאסט היא העיר הצפונית ביותר בעולם. יש משהו קוסם בתואר הזה. ואני תמיד חלמתי לראות את הצפון בכלל, ואת האמארפאסט בפרט. והנה היא: עיר קטנה, בנויה בעיקר בתי-עץ, שוכנת בצורת חצי גורן עגולה על רצועה דקה, כשלוש מאות מטר, בין חוף הים ובין הר גבוה ותלול מאד ששמו בפי תושבי המקום "הגנב", כי הוא "גונב" מהם את השמש בשעות הבוקר.

אנו מתחילים להדרים יורדים באניה העוברת בין יבשת נורבגיה ובין אלפי האיים שלמערבה, בואך טרומסה. המכו"נה "פאריס של צפון נורבגיה", הרי ענק מזדקרים מן המים לגובה של אלפי מטרים, ובראשם כיפות-שלג, שאינן נמס לעולמים. רוח חזקה נושבת. כאן, כנראה, לעולם אין קיץ. מרחוק נראים כפרים קטנים, אשר מצאו להם שטח-מחיה צר בין הים ובין ההר התלול.

אנו מדרימים, האניה נוסעת כל הזמן בתוך פיורדים צרים מאד. את יופים של הפיורדים הללו אין לתאר. דמה בנפשך, המים עמוקים, והים כחול מאד. ההרים ניצבים כחומה מעל המים, צבעם אפור-חום, ומעליהם השלג הלבן. הניגוד של הצבעים הרבים יוצר יופי בלתי-תואר. יש מקומות, שהאניה נכנסת לרחוב מים בין שני קירות גבוהים ביותר — רוחב הפיורד הוא פי שנים מרחבה של האניה — ונדמה לך כי יכול אתה לגעת בקירות הגבוהים. אתה רואה את האבן החומה, ומרגיש את העוז הצפון בה. בקיעים בסלע נותנים מקום לאשדות-מים, הגולשים בחפזה ממעלה הק"גיון (חריץ צר בין הרים) ונלפתים אל קירותיו. וממעל לראשך פיסת-שמים דקה וכחולה, אך השמש לא תיראה. אנו נמצאים כל הזמן בצל. הרבה מקומות יפים בעולם, אך אין ספק, שזה אחד היפים ביותר.

איי לופוטאן הם יצירה בלתי-רגילה ביקום. הרי סלעים, ולפסגותיהם צורת סכינים וחרבות. אלו איים בתוך המר-

חב האינסופי של הים. כל סימן חיים לא ייראה על ההרים הללו. לא עץ ולא שיה. נוף כזה ממש אתה רואה בתמונות. המתארות את פני הירח.

בין איי לופוטאן ובין יבשת נורבגיה מצאו להם דגי האר-קינוס מקום אידיאלי להטלת ביציהם בחורף. לכן בחורף כל התעלה הזאת מלאה סירות-דוגה לאלפים — ממש תערוכה של סירות-מפרש. העושות את מלאכתן במרחק קטן זו מזו. אכן, מתרכזים כל חיי המעשה והעבודה בעיר סווי-לואר, בירת איי לופוטאן — בחורף; ובקיץ זו עיר עליזה, הנחה ומבלה את זמנה בנעימים אחרי תקופת הדיג האינ-טנסיבית. ופה ושם אתה רואה דגים תלויים לייבוש על אדנים מיוחדים לכך. נגינות פטפונים עולות מכל בית. בתי-הקפה מלאים, וכל אנשי העיר מקטנם ועד גדולם מלקקים גלידה וזוללים עוגות וצוברים כוחות לעונת-הדיג הבאה.

ליד "הקרחון השחור"

על יד קו-הקוטב הצפוני, במעלת רוחב 66.5, באמצעה של נורבגיה — נמצא "הקרחון השחור", והוא אחד הקרחונים המעטים, שנשארו לפליטה ולא נמסו עוד מתקופת-הקרח הקדומה, כאשר סקנדינביה כולה היתה תחת מעטה קרח. דרישת-שלום קרה זו מתקופה פרי-היסטורית החלטנו לראות ויהי מה. אל "הקרחון השחור" אין דרך ולא שביל, אלא נהר, ובו פה ושם אשדות, ואי-אפשר לשוט כל הדרך. לשמחתנו מצאנו מקומות ישוב — בית אחד או שנים — לאורך הנהר. לכל אכר סירת-מנוע קטנה, בה הוליך אותנו עד האשד הקרוב, ואז ירדנו וחיפשנו לנו סירה אחרת.

יצאנו מן העיר מראי-רנה בשעה 8 בבוקר. ולמזלנו, ב"שעה אחת בצהריים כבר עמרנו ליד אשד-המים של הקרחון. מרחוק ראינו אותו, את "הקרחון השחור", והנה צבעו תכלת. כשירדנו מן הסירה והחילונו ללכת ולעלות במעלה ההר — היתה בנו הרגשה שנפלנו על כוכב אחר. ההר שעליו עלינו היה משונה מאד, — כולו מדרגות מדרגות של אבן ברזל נוצצת. כל סימן של חיים לא היה שם. הרחק למטה — מים, ומעליך — קרחון התכלת רומז לך. ורעש גורא של אשד פורץ בזעם למטה, כאילו בורח מפני הקרחון בן מיליוני השנים אל תקופתנו, תקופת החשמל וה"אטום. אכר חרוץ אחד במורד הנהר יקח ממימי הקרחון לתנעת גנרטור לחשמל לצרכי משקו. אנו עולים ועולים, נדמה שאין לעליה סוף. ופתאום עלינו מדרגה אחת גבוהה כשני מטר — והנה לפנינו הקרחון בכל הדר גאונו. אנחנו דורכים על אבן-ברזל קשה, ולפנינו למלוא כל העין — קרח. קרח לבן ונקי, המשתרע על-פני אלפי קילומטרים מרובעים. אנו בוצעים חתיכה מקרח זה וטועמים. האין זה מין "יין משומר"? לפי דברי האכרים שבסביבה, החל הקרחון להנמס בעשרים השנים האחרונות. וכך גם סברתם של

אנשי-המדע, כי כדור הארץ התחמם קמעה בתקופה האחרונה.

לפני עשרים שנה לא היו מים יוצאים מן הקרחון אולם כיום כבר נוצרו בעקבות המים מערות עמוקות בתוך הקרחון, והשמש הזורחת מעליהם יוצרת בפנים אור כחול יפה להפליא. לטייל בתוך המערות הללו — לא נעים ביותר, כי כל הזמן אתה נתון למקלחת מים. אבל מי מוכן להפסיד חוויה כזו של טיול בתוך מערה, אשר האור בה הוא מצבע כחול פנטסטי חזק?

פגישות עם יהודים

דרומה לטרומסה עברנו דרך עיר אחת, ששמה הארסי-טאד, והאניה עגנה במקום שעתיים. ירדנו מן האניה לראות את העיר. בטיילנו ברחובותיה משך את עינינו שלט אחד מעל לחנות: "סוקולסקי". אמרנו: הרי זה שם יהודי או פולני. אבל מהיכן יתגלגל פולני לקצווי נורבגיה? היה אומר: יהודי. כבר מזמן לא ראינו יהודי. החלטנו להכנס, לקנות משהו ולדבר בינינו אידיש. נכנסנו ומיד ראינו כי יהודי הוא. פנינו אליו בשפה השוואדית (הדומה מאד לנורבגית) וביקשנו מטפחת (חנות לטקסטיל וסדקית — האין זה הענף הטפסטי ליהודים באירופה?). עד שהוא הלך לחפש את המטפחת — דיברנו בינינו אידיש, והוא שאל מיד:

"איזו שפה אתם מדברים?" אמרנו לו "אידיש". — "ככה? אם כן, שלום עליכם, יהודים". מששמע שמישראל אנו — קפץ ממש משמחה. רוצה לסגור את החנות ולמהר אתנו לבייתו. "בואו אלי לאכול צהרים! ... אם כן, אולי קפה ועוגות? — וגלידה אינכם רוצים?" הסברנו לו שהאניה מפליגה תיכף, ואנו מוכרחים לחזור. שאל מה נשמע בארץ, ואחר סיפר על עצמו:

הוא כמעט היהודי היחידי בכל צפון נורבגיה, שנשאר לפליטה אחרי ההריגות של הגרמנים. בזמן המלחמה היה במחנה-הסגר בנורבגיה, אך הצליח להנצל. הנורבגים מת-יחסים אליו בטוב, והוא "עושה פרנסה", ברוך השם. יש עוד משפחה יהודית אחת בנארויק, ושתי המשפחות קשורות בקשרי ידידות. ליום-כפור נוסעים הם לטרונדהיים, שבה יש קהילה יהודית קטנה. עוד בחור יהודי, בן-ישיבה מפולין, נמצא בסביבה זו, עובד באניה לציד לוייתנים, והוא הצייד המומחה ביותר בכל צוות האניה. להיכן יהודים מתגלגלים! כנראה, חוק הוא, שאין מקום ישוב של בני-אדם בעולם, שלא יהיו בו גם יהודים.

אוסלו בירת נורבגיה — עד 1924 היה שמה כריסטיאניה — חגגה בחודש מאי ש.ז. את יובל 900 שנה להיווסדה. יש בה מוזיאום של אניות הויקינגים מלפני 1100 שנה. זו עיר יפה ונקיה בכל ערי סקנדינביה.

מנחם תלמי / הקברור הישראלי

צחה ולבנה! גאה ומשייטת שפי, כברבור-אגמים מהורהר — כך נראית לנו "נגבה".

למרות גילה הצעיר, הספיקה כבר "נגבה" לראות רב בחייה. לאור העולם יצאה בשנת 1915 במספנה הולנדית גדולה; נמסרה לאמריקאים, הועברה לשרות צי המלחמה שלהם, ובזמן המלחמה שרתה בקו גרינלנד; חזרה להולנדים ונרכשה ע"י "צים", ובדרכה ארצה לראשונה, העבירה ילדי פליטים שנתרכזו באמסטרדם. מכאן הוסעה בקו-הנוסעים שלנו.

ב"סלנג" הימי של יורדי-ים ותיקים היא מכונה בשם "הברבור הישראלי" או "הטכסי", לפי שאינה שוהה בנמלים הנקרים לפניה על נתיבה מחיפה למרסיי (להוותם וכעסם של המלחים!), ועל אף מה שאיננה "אנית ענק", תנודותיה וטלטוליה מעטים ביחס ואינם מכבידים או מחלים את נוסעיה, אלא אם כן הים סוער יתר על המידה.

במצפון שקט יכולים אנו לכנותה אניה ישראלית. וזאת לא דוקא משום שכל מניות החברה הן בידינו, ולא משום שמשרדיה הראשיים של החברה מצויים בחיפה, ולא משום ששבעה כוכבי-זהב נוצצים על ארובתה הלבנה — אלא בשל השפה העברית השלטת על סיפונה, ומשום שלמעלה משבעים אחוז של עובדיה, לרבות הקברניט, הקצין הראשי,

ומנהל המשק, יהודים הם; ומשום שאת כתלי מסדרונותיה המבהיקים ואת טפיטי ה"באר" מכסות תמונות מדינת ישראל, שבמרביתן הן מראות הקיבוץ "נגבה" בכל עונותיו, ומראות הנגב עד לחוף אילת; ומשום שהמיקרופונים מתחילים הודעותיהם תמיד בעברית והיא צחה ודקדוקית ומבוטאת כהלכה.

אנשי-מסע ותיקים, לכשתשאלם, יענו לך שאניה זו, אניה ישראלית, אינה נופלת בנקיונה הקפדני, במאכליה, באדיבות-עובדיה ובמהלכה משאר אניות העולם בנות מינה.

גאות אניה זו היא ה"באר" שעל סיפונה. אם מחפש אתה פינה נעימה, שיש עמה גם בלוי ושעשוע, גם שקט והתפרקות, אין לך אלא לגשת לשם. "באר" זה הותקן זה לא כבר, קודם הכנסת האניה לקו הנוסעים, והותקן ברחבות ובטובי-טעם, וללא קימוץ כלשהו בריהוט ובפיתוח חדריו. ואם כי תלוי שלט על הדלת המודיע שהכניסה רק לנוסעי המחלקה הראשונה והשניה, הרי לאמיתו-של-דבר אין מקפידים כלל על חוק זה וכל דיכפין יכול להכנס וליהנות, ויהי לבו סמוך ובטוח שאין ה"באר-מאן" מתכוון לפשוט את עורו. אצל כל שולחן ב"באר" מצוי כפתור להזעיק את המלצר, אולם הללו אינם פועלים משום מה.

למר מ. פלאי

חבר נשיאות הח"ל
יו"ר מועצת סניף תל-אביב

להולדת הנבד

מ'טב ברכות'נו

בית החבל הימי לישראל
מערכת "ים"

אחר בתנאי ים. כי לכשיהיה למלח בית משלו בחיק האניה ולכשיהיה בית זה ראוי לשמו, יהא גם מוכן למאמצים גדולים יותר ולא יכפה עליו ייצר הבריחה מאניתו בחוף הראשון המזדמן לו. אז ייתכן שירצה ללמד, להשתלם, להרחיב אפקים, להתעניין בדברים הקרובים ללבו ולעבודתו, שהתנאים עכשיו מרחיקים אותו מהם.

אחד המלחים הותיקים ששוחח עמנו אמר, כי חלק גדול מהעובדים, והוא בתוכם, היו פחות מבוזים כספם בנמלים, אילו היתה להם פינה משלהם באניה, נקיה, מאוררת, בה היו יכולים למצוא וליצור תוכן בריא יותר ומועיל לחייהם. "תנו לנו רק את התנאים האובייקטיביים", אמר בחיך, — "ואנו ניצור לכם דמות חדשה של מלח, שיהא לדוגמה ולגאווה".

הדרך היחידה לכך — "להחרים" כמה וכמה תאים של נוסעי המחלקה השלישית ולרווח בעזרתם את שיכון המלחים. אלא שכאן נוצר הקונפליקט בין החובה "הציונית" ובין החישוב הקר של פדיון הנסיעה. ובשל כך המלחים עצבים, משום שאינם סוברים, כי החשבון הראשון עלול לנצח...

עלינו למעלה, שוב נקי, מאורר, מרווח ושפיר. יפות וחיות ניבטו תמונות הנגב העברי, דמויות חיילי ישראל במצעד ובשדה, שבעת הכוכבים שעל הארובה זהרו, המיקרופון דיבר עברית צחה ומתרפקת — האניה היתה ישראלית.

אך בטוחני, שכל אלה שעלו ברגע זה מלמטה, הבינו ורצו בכל לבם שגם למטה, במדורים הלוהטים והרועמים — מקום מגורי המלחים, תהיה האניה ישראלית, ולו גם יעלה הדבר בירידה קלה של הפדיון.

לכששאלנו השיב המלצר: "אינני עבד ולא רובוט. אני מלצר באניה ישראלית..."

ראיתי ארשת-חיך ושובע-רצון שנשתפכה על פני המאוינים בשמעם תשובה קצרה זו.

סבורני, שגם בכוחו של פרט זה להעיד הרבה על רוח בריאה ורצויה השלטת באניה העברית.

עדיין ברים השמים מעבים והשמש שולחת קרניים ברוכות ורכות, רוב הנוסעים, מבליים זמנם על הסיפונים ברביצת הנאה, בקריאה, בשירה וברקודים, וב"אספות עם" הדנות בכל בעיות העולם. כאן תוכל לפגוש את המארוקנים החוזרים לארצם ומתנים את צרותיהם, מהם הנושאים זכר הארץ באהבה ומבטיחים לחזור אליה בקרוב, מהם המנאצים אותה ואת תושביה, מהם השותקים ורק עיניהם מגלות את הצער והכאב; תוכל לשמוע רשמי תיירים החוזרים למולדתם, לראות את הסטודנט הערבי בן חיפה שקיבל היתר-יציאה ודביזים והוא יוצא להשלים לימודיו בלונדון; את בת דגניה שרוצה לראות את העולם והיא משרתת באניה כ"סטיוארדאס", את הסוחר הכועס על קפלן, ואת השליחים היוצאים לכל ארצות-תבל.

עד כאן — הנוסעים. עתה אנו יורדים לראות ולבקר את הללו שבזכותם אנו זעים, נוסעים, ומגיעים למחוז חפצנו. פרט למועטים המכוונים את האניה ומתגוררים בסיפון העליון, הרי כל הצוות חי ועובד למטה למטה, במרתפי הבטן העצומה והחשיכה שדולקות בה מנורות עייפות ורועמים בה אביזרי המכונות הכבירות, המפיצות גלי חום והמהומים עזים.

ירדנו מפה ועברנו בתאים שלא תמיד הרהיבו בנקיונם, במטבח הכללי שטבחו רכנו על אומצות בשר, בביתני המכונות והבוכנות, בחדרים הלוהטים והמחניקים עד אימה של המסיקים העירומים למחצה; שוחחנו קצרות וארוכות, שאלנו ונענינו ע"י המלחים, שרובם דוברי-עברית ומוצאם מכל ארץ שבעולם, ואם נסכם — מתחוורת תמונה כזאת: זה לא כבר הועלה שכר כל עובדי חברת "שהם", ולפיכך עומדת משכורתם על רמה גבוהה למדי, ביחס לשאר עובדי האניות בעולם. המזון שהם מקבלים הוא טוב ומספיק. עיקר המרירות השוררת בתחתית האניה היא בשל בעית הדיור הקשה. — וישישו תושבי היבשת שלא רק במ פשתה צרה זו! — לא היינו צריכים להסבר מרובה. די היה במראה-עינים כדי לקבוע שהצפיפות גדולה, התאים זעירים מדי עבור שלושה-ארבעה מלחים, הצריכים לבלות במ חלק רב מיומם ולילם, שהאורור לקוי או שלרוב אינו קיים כלל.

וכאן אנו מגיעים לבעיה, שהיא כללית באניות שלנו וזקוקה לפתרון דחוף ביותר, כי בעית מגוריו של המלח קשורה ישירות עם דמות המלח הישראלי, שכל אחד מאתנו מתאוה לראותו חורג מהמסגרת המקובלת וכל אחד מאמין שעליו לשמש בעתיד הקרוב דוגמה מאלפת לסגנון-חיים

(רשמי דרך)

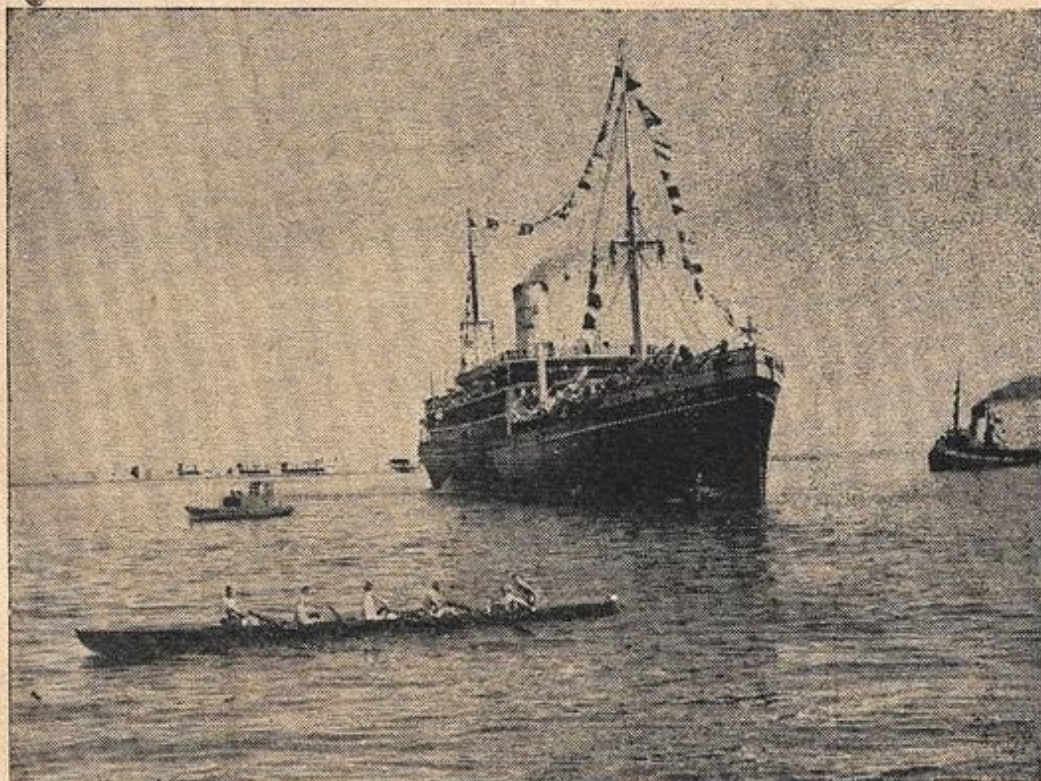
ג'נטלמניות ישראלית

ברגע עלייתנו על האניה אנו מרגישים מיד שרגלינו דורכות על "טריטוריה" חדשה, שע" ליה אין לשר האספקה והקיצוב כל שליטה. האוכל מוגש בטוב טעם ובשפע והעיקר אין צורך בנקודות אפילו על הבשר המוגש פע" מיים ביום. יחד עם זה יש שינוי גם באוירה ויש שנדמה לך כאילו הכריזו על מבצע אד" בות וכל אחד מן הנוכחים משתדל לתת את חלקו להצלחת המבצע.

ציבור הנוסעים מגוון ביותר. תיירים אמרי" קניים החוזרים על פי רוב מאוכזבים ובלבם טינה על סקידי ממשלה מסויימים... סטודנטים החוזרים לאירופה או לאמריקה בתום לימודיהם, אנשי מח"ל וסתם יהודים הנוסעים לבקר אצל קרוביהם המעטים ששר" דו מן השואה הגדולה, כולם התלכדו כאן באניה למשפחה אחת ויש לשון משותפת להם למרות כליל השפות שבפיהם.

האניה מתכוננת להפלגה. הגשר שעליו עלו אחרוני הנוסעים — מורם. המנופים סיימו את עבודתם, שוטרי הנמל ירדו מן האניה והכל מצפים להפלגה. לפתע הופנו כל העינים לרציף הנמל. מה קרה ? אשה רצה ואחריה סבל (או יותר נכון "עומס" כרשום על דש בגדו) הנושא את מזוותה. כל העינים מופנות כלפי מטה, וכל אחד סקרן הוא לראות מה יתרחש כרגע. אין ספק בדבר שהאשה אחרה לבוא ורבים מאמציה לעלות בכל זאת על האניה. שוטרי הנמל קשה להם להחליט, מה עליהם לעשות במקרה כזה. אחרי התיעצות קצרה הם מתקשרים עם אנשי הצוות באניה, וכנראה נתמול מזלה של אשה זו. הגשר מש" תלשל ויורד שוב והשוטרים בכבודם וב" עצמם "עומסים" ומעלים את האשה על מד" ודויתה, לקול תשואות הקהל, שעקב כל הזמן במתיחות אחרי השתלשלות ה"מאורע".

מפי רב החובל, יהודי הונגרי, שעשה רוב ימיו בימים, וותיק במקצוע, שמעתי פרטים מעניינים על האניה "נגבה", אחת הראשר גות בין האניות הישראליות. האניה נרכשה בהולנד והבעיה הראשונה אשר נתקלו בה היתה הרכבת הצוות. מאין ימצאו מלחים יהודים, ובעלי מקצוע בכלל, הנחוצים לאניה במספר ניכר ? הרי לא עסקנו מעולם בימ" אות וכוחות צעירים אשר יהיו מוכשרים וגם נכונים להכנס לשרות בים — מנין ? אבל צעירינו לא אכזבו. רוב הצוות באניה, החל מנער הסיפון עד לקצינים ורב החובל, הם יהודים, ורק מספר נוצרים איטלקיים מועס" קים בעיקר במכונאות, כדי להכשיר את כל הכוחות הנחוצים באניות הישראליות. מתקיי" מים כיום בארץ קורסים שונים ובהם מקב" לים את הכשרתם עשרות צעירים. הצוות שמספרו מגיע כיום למאה ושמונה איש, מור" כב ממלחים, קצינים ועובדי השירותים השו" גים.

"נגבה"

כמו ביד נעלמה נחרש הים פתאום תלמים-תלמים, השל-
וה שהיתה נסוכה על פניו ניטלה בבת-אחת. הים ומלאו
רועמים, כאילו אלפי אריות ונמרים שואגים לטרף, גלים
קוצפים מצליפים בעוז על דופני הספינה. אבד שיווי המש-
קל ממהלכי על הסיפון. בירכתי הספינה יושבים אנשים
בודדים מכווצים ומקופלים תוך שמיכות על כורסותיהם.
רוב נוסעים נתכנסו לתוך חדר-המרזח המלא עשן וקולות
בלולים בכמה לשונות. אחדים נתיישבו על גבי הספסלים
המסומרים בסיפון כשהם משיחים דאגה ומספרים זכרונות.
... שקטה הרוח והים שב לאיתנו. נסתמו פיות הגלים
הפעורים. כשלמה פרוש הים שוב על פני תהום שנתעלמה.
ישוב מטיילים להם אנשים על פני הסיפון כשפניהם מאי-
רים ושלווים. השביחה הסערה ונשכחה כלא היתה.

צור גיבראלטאר

מן היום השני בשבוע עד היום השלישי בשבוע שלאח-
ריו נסעה האניה בים האטלנטי הקר והריק, וביום השלישי,
בהיות הבוקר, הוכפל בו כייטוב ונראו שתי היבשות, האי-
רופית והאפריקנית כאחת. מימין, יבשת אירופה, כמין הר
גריזים, אדמה צהובה אפורה עטופת ירק ומאירה בזהרי
חמה, ומשמאל, יבשת אפריקה, כמין הר עיבל, אדמה אפורה
כהה ללא סימן ירק, רק צוקי סלעים שחורים מזרי אימה
מכסים אותה. שתי היבשות פושטות רגליהן בצורת קשת
אל הים, והאניה עושה דרכה בתוך המיצר הלך והתקרב
לסלע גיבראלטאר.

ענן בוקר היה עוד פרוש על ההר. לאט-לאט עלה ונעלם.
ובתים לבנים כעין בנויים על צלעותיו נראו כשהם רחוצי
טל. סירות קלות קרבו אל האניה עם מיני מרכולת, מטפ-
חות, שטיחים, אצטודות, טבעות ופירות. בעלי הפירות זרקו
גלילי חוטים כלפי סיפון האניה, והתחילו מכריזים על הס-
חורות ומשבחים מקחם. הנוסעים מעלים את מקחם בקופה
התלויה בחוט ומשלשלים בתוכה את המחיר בדולארים.
קופות עולות וקופות יורדות כביריד ממש, וצווחות בכמה
לשונות כאחת ממלאות את חלל האוויר.

אנית-קיסור אנגלית באה להקביל פני אניתנו מטעם ה-
שלטון האנגלי בגיבראלטאר. צור זה, שהוצב בידי שמים
על פתח הימים, נתבצר בידי הבריטים. מי שמסר עולמו
לשומרים כאילו העמיד צור זה על מפתן הימים לשמור על
פתחיהם, ובאו מי שמינו עצמם שומרי הימים וטמנו בצור
את תותחיהם והעמידו עליו את צופיהם בימים.

כל אותן שעות שעגנה האניה במיצר גיבראלטאר לא
יכולתי להסב עיני מצור-מעוז זה שהרהיבני, ומן העיר
כולה הבנויה בתוך סלעיו ועל צלעיו. עננים עונדים צוואר
הצור, שוכנים על כתפיו ומוסיפים לו מן ההוד שכסוד.

אף על פי כן לא הרגשתי בו מאותה רוח השורה על פני
צורי יהודה. יש בצור גיבראלטאר משום הבטחון בכלי
הברזל והפלדה האצורים בו, אבל אין בו משום הבטחון
ביוצרו. לא כצורי ארץ-ישראל צורי ארץ העמים, שלא-
שונים נדווג שם אלהים כשם נרדף ומזוהה עמהם.

יצאנו ממיצר גיבראלטאר אל מרחביים ואותו צור נשגב
הנשקף על פני הישימון המארוקני נשכה. רשמו בן-יזמו
עבר ואיננו. נוסעי האניה שעמדו לפני שעה נשענים על
מעקה האניה ומשקפותיהם על עיניהם חזרו לכורסותיהם
הנוחות ולמשחקיהם העשויים לבילוי זמנם, ואיש לא זכר
עוד את צור גיבראלטאר ושגב יופיו.

פאלירמו

בצהרי יום שלהי תמוז נכנסה האניה לראש עקב סוליית
של איטליה — פאלירמו. מימין, הר פיליגרינו, הר נשפה
כבול-הר שנחתך ונפרך מרכס ההרים המקיפים את העיר
משלוש רוחותיה. מרחוק דמותו כדמות אניה ענקית שנת-
קעה בים וקוראה לאניות עוברות בים לעגון לרגליה, ומ-
קרוב, הר גמלוני-גבנוני ובית בודד בנוי לצוארו השעיר.
בית זה היה בית-הקיק של מוסוליני באותם הימים שראשו
היהיר היה מתרומם בגאווה מראשו של חצי-האי האיטלקי
עד עקבו, סיציליה. לא כראי מוצק הוא מראה בול-הר זה,
אלא כראי חול מתפורר ושם גבול לים, סמל מוסוליני.

חמה לוחטת עמדה באמצע הרקיע. חבלים עבים רטובים
ממי הים ומזיעת המלחים נמתחו והופשלו אל היבשה כש-
סירות שושבינות הוליכו את האניה מאמצעו של ים לאגן
המים שלפני הנמל העשוי לספינות העוגנות בו. אף על פי
שכל מעשי האניה בימינו מעשי מוכני של מניעי קיסור
וחשמל, עדיין החבלים משמשים לה לעיקר משיכתה מן
הים אל היבשה ולהפלטתה ממנה אל הים.

חורבות ובתים חדשים מזהירים בלבנוניתם מעידים על
הריסות המלחמה האחרונה ועל תכנית מארשאל, החזרת
ובונה אותן הריסות.

עומדים הנוסעים ומסתכלים אל ההרים המזדקרים לפני-
הם ומביטים ישר לתוך פניהם כשואלים: מאין? נושא אדם
לעתים את עיניו אל ההרים ושואל: מאין? ברם, זו שאלה
לרואה את ההרים מרחוק, ואילו הרואם מקרוב ראית פת-
אום כזו שבנמל פאלירמו, נדמה לו שההרים נושאים עיני-
הם אליו בשאלה: מאין ולאן? מעטים העולים ויורדים
בנמל זה, רובי הנוסעים יורדים רק כדי לתת לרגל עמידה
לשעה על הקרקע, אחרי נסיעה ממושכת של אחד-עשר יום
על קרקע אניה נעה ונדה, ולראות את בירת סיציליה הנדי-
דרה, שורה ארוכה של כרכרות רתומות לסוס או לשנים
עומדות להסיע את התיירים לרחבי העיר. נכנסתי לאחת
הכרכרות והתחלתי מרקד ברחובה של עיר.

שחיית מרתון

בתעלת לא-מנש; בים התיכון; בקרית המועצות

את ספורט המים מרבים לטפח גם בארצנו — אבל להישגי מרתון טרם הגענו. ראוי לציין, כי השנה ניסתה ערביה מילדות הארץ לצלוח בשחיה את התעלה מאנגליה לצרפת — אבל לא עלה בידה.

לפני 75 שנה הופיע צעיר אחד, בן 27, מאתיו וואב, בפני האנגלים השמרנים, אך בעלי החוש לספורט, בהודעה מוֹרֵה: רצונו לעבור בשחיה את תעלת לא-מאנש הסוערת, שרחבה 35 ק"מ. ב"ימים הטובים ההם" ידעו אך מעט על ספורט-השחיה, ועוד פחות מזה על שיאי-שחיה. רק יורדי-ים היו צריכים או לדעת לשחות, ואילו האחרים נמנעו מספורט זה, ולו גם בשל הצורך ללבוש אתבגדי הרחצה, אך רב החובל וואב היה אידיאליסט ואיש ים בכל נפשו ומאודו ודברי חבריו לא השפיעו עליו.

ב-24 באבגוסט 1875 בא בלוזית כמה מחבריו לחוף דוֹ-בר. אנשים המתמצאים במזג האויר הבטיחו לו, כי לפחות יומים תהיה התעלה חלקה כמראה, היתה בכך משום גוזמה קלה, מפני שעצם חילופי הגאות והשפל בתעלה הביאו עמם זרמים חזקים מהים הצפוני הקר.

וואב התכונן למבצעו כהלכה. על גופו השמן הוסיף ומרח שכבה עבה של חלב-דגים להגנה מפני הקור. סירה קטנה נתלחזה אליו, ובה המזונות בהם חשב להתחזק: שמן דגים, מרק, קוניאק ובירה. הסירה נועדה גם לשמש, בשעת הצורך, לסירת הצלה, ואכן, הצליח האנגלי "המטורף" לבצע זממו. לאחר שחיה של 21 שעה ו-45 דקה דרכה רגלו על אדמת צרפת. אמנם, בסוף דרכו היה קרוב להתעלפות, עד מהרה עברה מפה לאוזן הידיעה, כי "המתאבד לא היה לטרף הכרישים". אולם באנגליה חובבת-הספורט הוכתרה וואב בתואר הספורטאי המעולה שבעולם כולו, אף שנמסר צאו אנשים, שהטילו ספק במיבצעו "הבלתי אפשרי".

אולם וואב לא היה הראשון שצלח את התעלה. 61 שנה לפניו נשבה בוטרלו החייל הצרפתי ז'אן פילאט, והובא לאיים הבריטיים. פילאט זה שהוקיר את חרותו החליט לב"רוח, ויהי מה. המזל האיר לו פנים; ליד דובר קפץ המימה ולאחר שחיה של יום וחצי הגיע בשלום למולדתו. איש מאלה שהלכו בעקבותיו לא השיג את שיאו המיוחד במינו: משך כל "הנסיעה" לא בא אוכל אל פיו. בינתיים נתפרסם וואב בעולם כולו. עיר מולדתו דאולי

הקימה מצבה לזכרו, ובית-חרושת נודע לגפרורים משתמש עד היום בשמו.

לאחר צליחתה הראשונה של התעלה הופיעו בחוף דובר רבים — ואולי לא היו אלא רודפי-פרסומת — שביקשו להגיע לצרפת בשחיה.

אך רק כעבור 36 שנה, ב-5 בספטמבר 1911, הצליח האנגלי ט. וו. בורגס לצלוח את התעלה בשניה, לאחר שניסה את כחו לשוא 17 פעמים במשך 8 שנים. אנגלי אחר, הרופא ג'ורג' בריוסטר, נואש לאחר 14 נסיונות שוא.

בין 25 השחינים, שצלחו את התעלה עד ימינו, נמנות גם 10 נשים. הראשונה שרשמה את שמה בספר הנוהב של דובר היתה בת-אמריקה גרטרוד אדרלה, שעברה את התעלה ב-7 באבגוסט 1926, הפעם בכיוון הפוך — מקאלה לדוֹ-בר — ב-14 שעות ו-32 דקות. שיא המהירות בצליחה מוחזק בידי האופה הפריזאי ז'ו מישל: 11 שעות ותש דקות, ואילו הסטודנט האנגלי מיקמן שהה בתעלה 23 שעות ו-48 דקות, יממה שלמה.

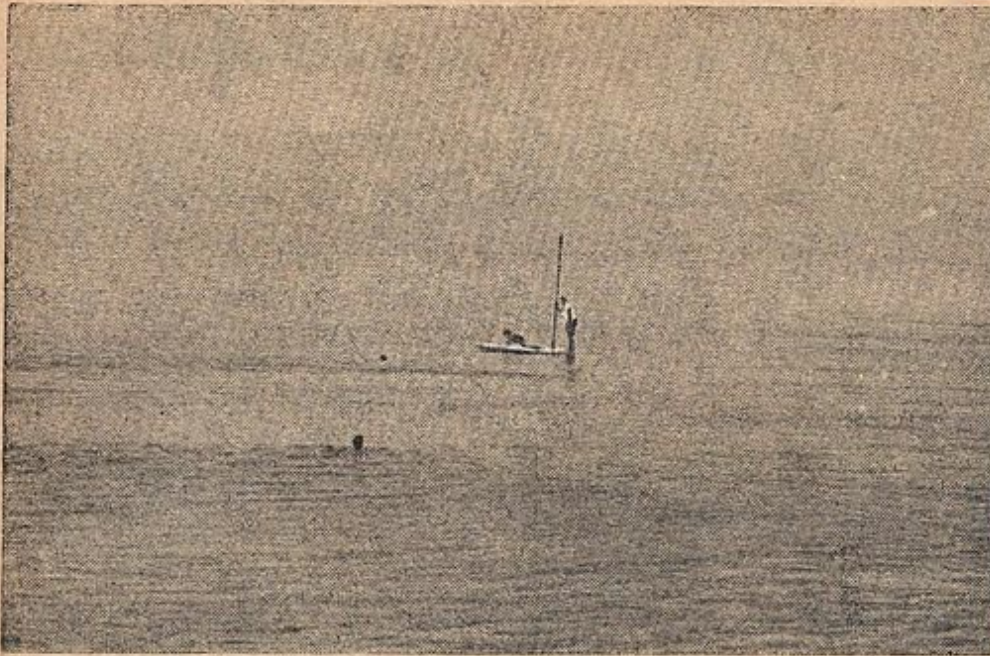
לאחר מלחמת-העולם הראשונה הוקצבו פרסים יקרים לצולחים. בתי-חרושת למשחת שנים, משחת-עור ובגדי-רחצה לא החמיצו את ההזדמנות לשם פירסומת, אגב תשלום בעין יפה. השחיין ג'וני קורטינס מקובה קיבל מממלחתו תמיכה בסך ששת אלפים דולר תמורת מאמציו להתגבר על התעלה — אף כי לא הצליח בכך.

*

לא רק התעלה משכה לבם של השחינים, אלא גם הים התיכון, אף שמצויים במימיו בעלי-חי המגלים הבנה מועטה לגבי שחיית שיאים זו. לפני שנים מספר עלה בידי האיטלקי ג'יאנני גאמבי לצלוח את 30 הק"מ שבין ניאפולי לאי קפרי. בדרך נתקל בקבוצות כרישים, ורק בעמל רב הצליחו מלוויו בסירה לגרשם. גאמבי עצמו הגיע לאי לאחר שחיה של 15 שעות ו-40 דקות.

השחינים הרוסים מנסים להשיג את שיאיהם בים השחור. מאחר שבתקופות מסוימות שקטים מימיו מאד, הצליחו לעבור מרחקים גדולים יותר ממתחריהם בימים האחרים. המורה ליאניד רומנשקוב עבר מרחק של 48 ק"מ ב-24 שעות ו-10 דקות; אחריו הצליח הפועל וולאדימיר קונוצוב ממוסקבה לעבור מרחק של 59 ק"מ בשהותו במים 28 שעות ו-40 דקות.

תחרויות-שחיה בנהרות מקובלות מאד ברוסיה. מדי שנה נערכת לגברים "שחיית מרתון" על נהר הוולגה למרחק 100 ק"מ (עם הזרם). בעל השיא במרחק זה הוא "אלוף הספורט" פאסולין, שעבר את מאת הק"מ ב-17 שעות 53 דקות ו-43 שניות. הישג ניכר, אם גם השחיה בנהר קלה יותר מאשר בתעלה. ברוב ארצות אירופה ואמריקה אין מטפחים את שחיית-המרתון, מתוך הנחה ש"תפסת מרובה לא תפסת"...

תחרות שחיה שבי ציון — נהריה

י. יחזקאל, י. גודארד וט. אנגל

החיפני כ. ויטלס. בהיותו חייל הבריגדה העברית נפצע קשה ושתי רגליו נפגעו. אף על-פי-כן השתתף בתחרויות ויכול למרחק הגדול!

סניף "הפועל" בנהריה שקד לכבוד את ה' מתחרים במשקה חב. בטכס צנוע נמסרו הפרטים והתעודות. בעתיד יש לדאוג שמספר הסירות המלוות יהיה גדול יותר, כדי שאם שר יהיה לעקוב ביתר דיוק אחרי מהלך התחרות.

המנצח הכללי: י. גודארד, בתיים.

נ. אורבך ובתו חדוה

ריו הגיע טוביה אנגל, איש חיפה, ואחריהם יצחק יחזקאל.

שילוב דורות

בין השחינים ראויים לציון שתי "משפחות": ה' אורבך ובתו חדוה (שהקרי" מה את אביה בכמה שניות) וסליים עבד אל-כרים — זייג מכפר מורה — עם בנו צלה. חזיון מרהיב עין וראוי לעידוד.

כוח רצון למופת

מופת נאה של כוח רצון הדגים השחיין

ארוך הוא גבול הים בארצנו. חלקו מאוכזר לס בצפיפות. ערים גדולות, מושבות וקיבוצים שוכנים לחוף הים, ורבים התושבים, העושים במלאכות הקשורות בים: דייגים, מלחים, עובדי נמלים. אף-על-פי-כן השחיה בים כספורט אינה נפוצה אצלנו. והרי אינה דומה השחיה בכריכה לשחיה בים הפתוח. העדפת השחיה בכריכה המוגנת על שני השחיה בים — למה היא דומה? להורג נחת ריצת-השדה לטובת הריצה במסלול. בשני המקרים אנו עושים עוול לעצמנו, הן מבחינה ספורטיבית טהורה והן מבחינה שיי-מושית, ואפשר שזו האחרונה עדיפה.

סניף "הפועל" בנהריה קיבל עליו את התפקיד החשוב לעודד את השחיה למרחקים ארוכים בים, והוא עורך מדי שנה בשנה תחרות שחיה למרחק שלושה ק"מ בקירוב, בין שבי-ציון לנהריה. התחרות נערכת לסיום העונה ולכן נתונה האפשרות לשחינים להיכונן כראוי ולבחון יכולתם להיאבק בגלים, ברוחות ובזרמים, נוסף על המאבק ביריבים.

עד עתה לא היה רב מספר המשתתפים. הוא הצטמצם באנשי הסביבה הקרובה. אך ההתמדה נושאת פרי. השנה כבר לקחו חלק במישחה — נוסף על אנשי נהריה, שבי-ציון, סער ומורה — גם שחינים מתל-אביב, בתיים וקבוצה ניכרת מחברי "הפועל" בחיפה, בס"ה 22 אנשים. בעתיד נצפה להשתתפותם של אנשי הישובים השוכנים לחוף הים, כגון: כפר ויתקין, חדרה, נתניה, הרצליה ושאר קיבוצים ומושבים.

מהלך התחרות

אותו יום בשעה 9 בבוקר, ניתן אות הזינוק לשחינים ע"י החי' מגדל פירשט, היום והמבצע החרוץ של המפעל. יאיר פולני, איש "הפועל", חיפה, פורץ קדימה בשחיית גב. אולם זינוקו היה מהיר מדי. כעבור רבע השעה היה אנוס להפסיק מחמת התכווצות שריר.

מן הקבוצה הגדולה השוחה לאורך החוף, ניתקים כעבור עשר דקות: אנגל, ט. אנגל, י. גודארד ויצחק יחזקאל. הם — ראשי החץ. השאר מתפורים לרוחב הים ולארכו. עברו עוד 15 דקות. עתה שוחה בראש ט. אנגל, ואחריו אנגל-בן ויעקב גודארד, המנצח דאשתקד, השוחה את רוב הדרך בסגנון הגב: ויצחק יחזקאל, השוחה שחיית תונה. השחינים ממשיכים בסדר זה רוב הדרך. רק ב' שלישי האחרון של התחרות מזדקר מכולם יעקב גודארד, איש "הפועל" בבתים, וותיק ובעל נסיון בים (מסמן כמציל עירוני בבתיים). הוא גם מגיע ראשון למטרה. מיד לאחר

פירות, פרחים וירקות למכביר. אולי התייר עלול לחשוב, כי התעלות המרהיבות עין, הבתים והטחנות שעל שפתן הוקמו כדי להעשיר את הנוף. אך ההולנדי יודע להעריך כל אלה אל נכון: התעלות משמשות להעברת סחורות, בעזרת צי של 18 אלף ספינה ויותר. המים, אויבה הגדול של הארץ, הפכו לבן-בריתה הנאמן ביותר.

*

לאור נצחונות אלה על המים, יכלו עתה בני-הולנד לגשת להגשמת גולת הכותרת של תכניתם: לניקוז "ים זוידר". ייבושה החלקי של זרוע זו של הים הצפוני הביא להולנד תוספת אדמה, העולה ל-12 אחוז מכל שטחה, וראוי מבצע זה להמנות בין המפעלים התכניים החשובים ביותר שבוצעו במאה שלנו.

"ים זוידר" הפריד בין שלושת מחוזות-ההצפוניים של הולנד: פריז, גרונינג ואוואריסל. אם היה ברצונך להגיע מפריז לאוואריסל, כי אז נאלצת להקיף את "כיס המים" הנמצא בלב המדינה, לכל היקפו. מטרת ייבושו היתה: לה-עמיד לרשות המדינה שטחים נוספים, הדרושים לה עקב גידולה התמידי של האוכלוסיה (מ-2 מיליונים 600 אלף תו-שבים בשנת 1830 ל-9,530,000 בשנת 1946). נוסף על כך, נועד להקנות בטחון גדול יותר לאדמות המחוזות הגובלים, שהיו סובלות מדי פעם בפעם משטפונות.

ראשית דבר, הקימו מזח באורך של 40 ק"מ משפה אחת של "צואר אגם זוידר" לשפתו השנייה, ועל-ידי כך הפכוהו מ"ים" ל"אגם". מבצע ענק זה ריתק צבא רב של מהנדסים ופועלים, שעמלו יומם ולילה על גבי צי מלחמה מוזר, ש-הורכב מאניות-גריפה, ספינות לאספק תמים, גשרי-מנוף צפים וכן שייטת עצומה של סירות טעונות חול, אדמה ואבנים, כשסיימו את העבודה, כעבור שש שנים תמימות, הוקם, אפוא, מזח ענק, לאורך 32.5 ק"מ, 90 מטר רחבו — כיום הוא משמש נתיב-תחבורה חשוב, המחבר את שני המחוזות, שהיו מרוחקים זה מזה עד עתה. המזח גבוה שבעה מטרים מעל פני הים, ואין הוא צריך לחשוש בפני סערה או גאות. סכרי ענק בשני קצווי המזח מאזנים את הזרם ושומרים על המלאי הגדול של מים מתוקים, שנוצרו עקב הפיכתו של הים לאגם, והנחוצים כל כך להשקאת האדמות השכנות.

אך בכך לא אמרו די, כי לא תתכן הפריית קרקע בלי ייבושו המחלט של אגם זוידר. באמצעות שיטת המזחים הבדוקה, הפרידו מתוכו חלקת ים בשטח של למעלה מ-20,000 הקטר. שתי טחנות-שאיבה, בעבודת יום ולילה של 8 חדשים, רוקנו את המקווה העצום הזה, בהזרימן את מיי-מיו לתוך אגם זוידר, שעוד לא היה לו קשר עם הים. בו-בזמן הפעילו ספינות-גריפה ליצירת תעלות וחפירות. כאשר גורשו המים כליל, היו התעלות מוכנות לשמש מעבר לספי-נות, שנועדו להביא את הציוד והכלים הדרושים לעיבוד

המים, אויבה של הארץ, הפכו בן-בריתה הנאמן

ההתישבות בארצנו תלויה בהשקאתה של אדמה צחיחה. בעייתה של הולנד הפוכה: עליה לכבוש אדמה חדשה לא מן המדבר, כי אם מן הים. מתוך הספר "לה הולנד", לסאדי דה גורסה.

בימים קדומים שלטו המים על הולנד שלטון ללא מצ-רים: שום מחסום לא עצר בעד גלי הים הסוערים, לא היו אפיקים קבועים לנהרות והגשם הקל ביותר היה הופך את הקרקע אדמת-בוץ. אין תימה, אפוא, כי כיבוש הארץ על ידי תושביה בוצע תוך מלחמה מתמדת ועיקשת עם המים. מאז שנים קדומות הקימו התושבים מחסומים, לעכב בעד מי הים מלשטוף את קרקעותיהם; חפרו אפיקים לנהרות, ואף הצליחו ליבש את "כיס המים", שהתהוו עקב השטפו-נות התמידיים. "כיס המים" אלה גזרו את המדינה לקט-עים קטעים. לפי גירסתו של היסטוריון אחד, לא היתה הארץ בראשיתה אלא קבוצת איים נפרדים, ורק עם ייבוש הכיסים היתה חטיבה אחת. אבל רוח היזמה של התושבים לא ידעה לאות, ובמאה ה-16 החלו במפעל העצום של ייבוש האגמים.

שיטתם היתה פשוטה. תחילה בנו שורה של מזחים וסכ-רים חזקים, המשמשים כיום דרכי-התחבורה היפים ביותר של המדינה. כן בנו מספר רב של טחנות-רוח, שהפכו לחלק בלתי נפרד של הנוף, והרבו למשוך את עין הצייר. הטחנות שאבו את המים וגרשום לבין תעלות הניקוז, כן התרוקנו האגמים ומעתה לא היה כיבוש האדמה הפוריה אלא משחק ילדים. "תעול" הנהרות והנחלים נעשה בצורה דומה, אך היה צורך בהעמקת אפיקיהם, מתוך צמצום רחבם. על ידי כך הוכשרו דרכי המים הללו לשיט ספינות בעלות קיבול ניכר, והקימו את הנמלים הפנימיים הראשונים, אשר הגדול בהם הוא נמל רוטרדם. גם את לשונות הים בידדו וייבשו באותה השיטה: בהקמת סכרים ושאיבה בטחנות-רוח.

מן הראוי לציין, ש-24 למאה מאדמות הולנד נמוכות מ-פני הים! אבל כיום הן מוגנות מפני סערות, סחף ושטפונות על-ידי צבא מהנדסים ומומחים, המפקחים על דרכי המים, המזחים, הסכרים והתעלות — חגורת השריון של בניה אספיבית. אבל האדמות שנרכשו בדרך זו הן מהפוריות ביותר: בכריהן השמנים רועים העדרים, בשדותיהן גדלים

עם הולנד — מאמות הים המבוקות. קל שקיליו ומק-
צעותיו נהירים לו. הוא חולש על ימים — מסירות-
הדיג הקטנות וצד לאגניות-מותרות המרנחות המשוקטות
בקל האוקינוסים. נצמקה היא האגקה לים בקל שקבות
קצם — למגדול וצד קטן.

המים אזור גדול. נסחפו הדרכים, הגשרים, הסכרים, הבתים
והחוות; נהרסו אלפי קילומטרים של תעלות וחפירות. עור-
קי החיים של האזור. המים עלו לגובה של חמשה מטרים—
הוא גובה פני הים, וצריך היה להתחיל את הכל מחדש. אבל
אחרי חדשי מאמץ ארוכים נסתמו הפרצות במזחים, ואפשר
היה לגשת לעבודות השאיבה. לאחר מאמץ של 180 יום
עלה בידי ההולנדים לחזור ולרוקן את המקווה. לאחר שחזר-
דש הציוד שנהרס יושב האזור כבראשונה.

בפרוץ מלחמת-העולם השניה נתקרב לסיומו גם ייבושו
של אזור נוסף, הצפוני-מזרחי, ואמנם הושלמה העבודה
בשנת 1942. שטחו 48.000 הקטר, ובחלקו כבר נגשו לעי-
בודו וליישובו. עיר בירתו אמאלורד, מספר תושביה 10.000
נפש, סביבה עוד 6 כפרים.

לפי התכנית, יהיו שטחיהם של שני האזורים הנותרים,
הצפוני-מזרחי והדרום-מזרחי, 53.5 אלף הקטר ו-105 אלף
הקטר. כל ארבעת האזורי יישובו על שפת מקווה גדול של
מים מתוקים, הוא „אגם איסל“, ששטחו 120,5 אלף הקטר.
מקווה זה ישמש את צרכי האדמות השכנות.

נכון, אמנם, כי השטח נכבש בעמל רב, אולם התוצאות
מצדיקות את המאמץ שהושקע במפעל.

האדמה. בשלב שני נחפרו עוד אלפי קילומטרים של תעלות
וחפירות קטנות, לשם ניקוזו המוחלט של האזור, שהיה
רווי מי מלח. מיד הוחל גם בסלילת כבישים, בהקמת גש-
רים מעל לתעלות, בהתקנת מיתקני-חשמל ובמשיכת מים
מתוקים לשתיה, ולבסוף נגשו גם להקמת כפרים, במקום
ההצטלבויות של דרכים ותעלות.

התוצאות היו מפתיעות: מאז 1934 הוחל בהקמת חוות
לדוגמה ובעיבוד השדות. כבר בשנת 1940 נוסדו שלושת
הכפרים הראשונים, ובהם 4600 מתישבים.

*

ימים מספר לפני כניעתם פתחו הגרמנים את הסכרים
ושטפו, ללא כל סבה, את האזור המשגשג. עד מהרה הציפו

הצוללת האטומית החדשה

ללת הצי האמריקני, בעלת טוחמישוס של
22,000 מילין, השוה כמעט להיקפו של כדור
הארץ, ובעזרת ה„סנורקל“ בידה לעבור את
המרחק הזה כולו מבלי לעלות לפני השטח.
ברם, אליה זו — קוץ בה. גם ה-XXI
קשורה להספקת דלק ואויר, וה„סנורקל“
הצף על פני המים לשם מציאת האויר — אף
בו נעוצה מנרעת רצינית: הוא נראה לעין
כסירה קטנה ונוסף על כך גורר אחרים תלם.
ה„סנורקל“ עלול גם „להמשש“ עיי הרדאר,
אף-על-פי שהוא מצוייד במגן אנטי-רדאר
מיוחד, המטה את הקרניים. מסוכן יותר לצר
ללת זו הוא רעש מכונת הדיזל שלה, הנקלט
עיי מכשירי-האזנה ממרחק רב. ורק בירדה
לעומק, והיא שטה בשקט ומפעילה את סול-
לותיה החשמליות, אין צפויה לה סכנת ההת-
גלות למכשירי-האזנה. למרות ה„סנורקל“ וה-
מגן האנטי-רדאר אבדו לגרמנים 241 צוללות
תוך שנה אחת, 1944.

מהירות גבוהה, המפותחת בסיוע סוללות
חשמליות, אפשרית רק בנוזקים קצרים. הטי-
פוס XXV, שהוא שכלולו של הטיפוס —
XXI, מוכיח זאת בעליל. טיפוס זה, המצוייד
כמנוע חדיש ביותר, מפתח מהירות של 25
קשר לשעה מתחת לפני המים במשך שש
שעות; אולם לאחר מכן מוכרחה הצוללת
לחזור על עקבותיה על מנוע-עור, הפעם במ-
הירות של 6—8 קשר, ולבקש גמל לשם טעי-
נת הדלק היקר.

מי ממת, מכוון לערי חוף אמריקניות, לבסי-
סים איסטרטגיים ולמרכזי-תעשיה.

אולם, תוך מרוץ הזיון בין שני הגושים
העולמיים, מכינים האמריקנים תשובה לנשקם
המסוכן של הרוסים. התשובה היא הצוללת
האטומית. את התכנית לבניתו של כלי-השיט
החדש מסר לקונגרס ארה"ב האדמירל שרמן
קצין המבצעים של חיל-הים האמריקני. בנית
הצוללת האטומית תעלה 40.000.000 דולר,
לעומת 10.000.000 דולר, שעולה צוללת רגיי-
לה.

הבניה תמשך, לפי הערכה מוקדמת, 5—6
שנים. אולם כשם שתודות למאמצים מיוחדים
צומצם בשעת מלחמת העולם השניה זמן בני-
תו של טיפוס הצוללת, הפועל עתה בשרות
הצי האמריקני — משנתיים לשבעה חדשים
— משערים שההתקדמות התכנולוגית תקצר
גם הפעם את הדרך, ובקרוב תאדיר הצוללת
האטומית את כוחה הימי של אמריקה. אמנם
המנוע האטומי עדיין לא הורכב, אך תכנונו
כבר הושלם ותהליך הבניה התחיל.

יתרונה של הצוללת החדשה „235-1“ לגבי
הטיפוסים האחרים, המונעים עיי דיזל, הוא
עצום. הצוללת המשוכללת ביותר שברשות
הרוסים עתה — היא מן הטיפוס XX1, אשר
נפל לידם בשטטין ובדנציג. בהשוואה לצר-

המלחמה הבאה עומדת להתחולל גם מות-
חת לפני הים. רוסיה מכינה צי צוללות
אדיר. ארצות הברית מנסות להשיגה
באיכות. לצוללת האטומית, לאיכותה ה-
מלחמתית ולמהותה, מוקדש מאמרו של
אדמירל בצי ארצות הברית ומומחה לצר-
ללות, לשעבר מפקד צי הצוללות באו-
קינוס השקט. — אדמירל-משנה צ'רלס
א. לוקווד.

הצוללות, נשקם האדיר של הגרמנים, של-
תקופה מסוימת הבטיח להם עליונות מלאה
בימים, עבר עתה בירושה לרוסים. ולא זו
בלבד. ליור הרוסים נפל טפוס צוללות חדיש
ביותר, שהוכנסו בו שכלולים, העושים אותה
כלי-משיחית מאין דוגמתו. את המהפכה במב-
נה הצוללות ובכשרון הקרבי חולל מיתקן-
הנשימה „סנורקל“. מיתקן זה מאפשר לצר-
ללת לשוט מתחת לפני הים למרחקים גדו-
לים, מבלי שתצטרך לעלות מן המצולות. אם
להביא בחשבון, כי במלחמה הקרובה יכנסו
לשמוש פצצות נהוגות, כלומר שאפשר יהיה
לנהגן אחרי יריה ממרחק של מאות מילין;
וכן את העובדה, שפצצה נהוגה מסוג זה תר-
כל להיות גם אטומית — הרי אין לשער
את מידת קטלנותה של צוללת „סנורקל“,
אשר תצלח ימים בחשאי, ובחובה נשק אטו-

למספר רב של אניות סחר-ומשא המשוטות בימים, אין רופא קבוע ולכן, במקרה של מחלה הפוגעת באנשי הצוות, אין לאניה מוצא אחר אלא לפנות באמצעות הרדיו המותקן באניה ולבקש עזרה ועצה רפואית מן המרכז הרפואי ליורדיים שהוקם ברומא.

בראש המוסד הזה עומד מיסדו הפרופסור גוידה, המגיש עצה ברדיו לכל רב-חובל המודיע על חולה מסוכן באניתו. יום יום מגיעות דרישות לעזרה מאניות הנמצאות בקצווי הימים והאוקיינוסים. בשנת 1949 טיפל המרכז הרפואי ב-1500 מקרים. הפרופסור קובע את הדיאגנוזה של המחלה ומיעץ לרב החובל איך לעזור לחולה עד הגיעם לנמל הקרוב. ברוב המקרים של המחלה התברר, כי הדיאגנוזה של המחלה שנקבעה על פי הרדיו היחה נכונה.

אם יש צורך בניתוח מהיר, או בהעברת החולה באופן דחוף כדי להציל את חייו, עומדים לרשות הפרופסור והמכון שלו אורי רונים וסירות בכל אזורי הימים הקרובים לאיטליה, אשר הועמדו לרשותו ע"י כוחות התעופה והצי הימי של איטליה. זו העזרה היחידה אשר הפרופסור, שהתחיל פעולתו עוד בשנת 1935, מקבל מאת ממשלת איטליה.

עיה מלמעלה. אם לקבל את ההשערה, שהיא איסטרטגיה הימית הרוסית תטיל במקרה של מלחמה 200 צוללות מבסיסיהן בים הבלטי, ורבות אחרות מפרופאבלובסק, מוולאדיבוסטוק או מנמליה של סין הקומוניסטית — לפעולה נגד נתיבי הים של הגוש המערבי, הרי עתידה הצוללת האטומית לשאת את תשובתה המכרעת.

מטרתם של הרוסים היא, כפי שמוסרים, בניית 1000 צוללות. גרמניה התחילה את מלחמת העולם השנייה כשברשותה 75 צוללות, והעלתה מספרן ל-1155. לא יותר מאשר 45 היו בים אי-פעם בעת ובעונה אחת, אבל הן הטביעו 14.500.000 טון מצייהן של בעלות הברית. האדמירל דניק, ראשה של הימיה הגרמנית ומומחה לצוללות, הצהיר, כי אילו שמע היטלר בקולו, ובנה 1000 צוללות לפני שנת 1939, היתה המלחמה מסתיימת בנצחון הגרמנים...

במשך המלחמה האחרונה לא בנו ארצות הברית יותר מאשר 10 צוללות לחודש. הגרמנים הגיעו למספר שלושים לחודש. רוסיה שלרשותה עומדים מספנות ומומחים גרמניים יכולה להגיע לשיא הגרמני, ואף לעלות עליו. אמריקה תעמוד, איפוא, במקרה של מלחמה מול צי-צוללות, שלא היה דוגמתו בזמן מן הזמנים. הצוללת האטומית עשויה להכריע את ברי המאזניים.

מכל המגרעות שנמנו לעיל, הצוללת האטומית הפשית מהן, שום דבר, המהווה עתה נשק נגד הצוללות, אינו יכול לפגוע בה. הדבר היחידי, העלול להגביל את פעולתה, הוא כוח סבלו של אדם. אולם את הצוות אפשר להחליף לעתים תכופות. מכונותיה אינן זקוקות לאוויר, ואת האוויר עבור הצוות היא יכולה לשאוב פעם לשלושה או ארבעה ימים. מטרה מלשאת 350 טון שמן-דיזל ו-350 טון סוללות-מצבר תחסוך משקל רב, שיוקדש למגן הכבד של מנוע הפלוטוניום. כן אפשר יהיה לחסוך מקום יקר למחסן הטרודות, למיתקני רדיו, רדאר ומכשירים אחרים. גם הצוות ימצא בה יותר נוחות. אשר למהירותה של הצוללת החדשה, משערים, כי בהיות המנוע האטומי חזק מדיזל פי שלושה או ארבעה, אפשר יהיה להגיע ל-25-30 קשר מתחת לפני המים. מהירות זו תהיה רצופה במשך תקופה העולה פי כמה על רציפות תנועתן של הצוללות-מן הטיפוסים הקיימים. החסכון בזמן ישווה גם את יחס הכוחות, שהוא לטובת רוסיה (לרשר) תה עומד צי של 350 צוללות לעומת 170 האמריקניות).

עיקר ערכה של הצוללת האטומית טמון באפשרותה לצוד את צוללות האויב. מהירותה הרבה נותנת לה את היתרון בכושר התמרון, ולעתים תכופות קל יותר להשמיד צוללת ע"י פעולה מלמטה מאשר ע"י פגיו

דיעות מעולם הימאות

הממשלה הסובייטית הזמינה בבלגיה חמש ספינות-משא שנפחן 5,000 טון, ושבע טרולרים, בנות 1.500 טון כ"א; מוטרים, כי הצי המסחרי הסובייטי מונה 275 אניות-קטור ומנוע גדולות. מספר זה כולל את האניות השטות בים הכספי, אך לא את ציי הנהרות.

הממשלה התורקית רכשה זה לא כבר מן המשלחת הימית של ארה"ב שבע אניות-נוסעים ועשר אניות משא.

ממשלת אפריקה הדרומית רכשה את אנית הנצחון, מתוצרת קנדית, "מאנקס נויגייטור"; כן היא מבקשת לרכוש עוד אניות חדשות.

"אטלנטה" — אנית-נפט שוידית, 9683 טון, נתלקחה באש ליד החוף הדרומי של ארצות הברית; ונגררה לברבטו, כשהיא ניזוקה קשה.

באיזורי הקרח באוקיינוס האטלנטי מוחזקים מש"מ רחסי-סיוור על ידי שוכרות הקרח של משמר החופים, "אקושינאט" "מוקומה" ו"אורגריין", ולרשותן 2 מטוסים ארוכי-טווח.

צרפת. ממשלת צרפת החליטה לבנות אניות גדולות נושאות נפט; כן הזמינה שתי ספינות בנות 31.000 טון.

בונאי-ספינות גרמניים השליטו את עבודת-התיקון הגדולה ביותר בנורבגיה מאז פרוץ המלחמה. התיקון נערך באניה "לנה בודין" בת 1954 טון, שהוכנסה בשירות ארה"ב-ואנאוואלה.

לבעלי-ספינות גרמניים הורשה על ידי בעלות הברית לרכוש בחו"ל מספר מסויים של אניות נפט ואניות למטען יבש; המספנות בגרמניה יהיו גם להבא נתונות תחת פיקוח חמור, שמטרתו סניעת בנין צי חדש בעל כושר-מלחמה.

"איטליה-ליין" הזמינה שתי ספינות-דיזל בנות 21.450 טון; כל אחת תעביר 15.000 נוסעים בשירות ההגירה לאמריקה הדרומית.

צי-הסוחר היפני איבד בימי המלחמה 82 אחוז מהיקפו בשנת 1939.

דונט וארן-ליין" טורח להנהיג שירות חדש מבראמאן-אייסנדריה, פמגוסטה ונמלים אחרים במזרח הקרוב.

„צאנזש“ — אגודת מנוע של „חברת הספנות הסינית החדשה“ בת 6,500 טון, חל בה קלקול במכונות העיקריות ליד גיברלטר, בדרכה אל המזרח, והיא נגררה אל הנמל על ידי אנית-הגדר „רסקיו“.

*

ממשלת פקיסטאן התקן ותשפץ את האניה „ציטאגונג“, כדי שתוכל להעביר 3 מיליון טון מטען לשנה, מ־1951 ואילך.

*

„דרגון“ — אנית מנוע נורבגית, בת 4,562 טון, ניזוקה קשה באש, בשעה שפרקה ניטרט מצילי במל אלכסנדריה.

*

„דרורית“ אנית קיטור ישראלית, שהגיעה למידלבורו, ובה עפרות ברזל מתוניס — היא האניה הישראלית הראשונה בבריטניה.

*

לאניות גרמניות יורשה להעביר עצים בעונה זו בין ארצות סקנדינביה ואנגליה.

*

ספנות המסחר היפנית תועמד על 4,000,000 טון, שני שליש משיעורה ב־1941, לפי התכנית האמריקאית שעוררה התנגדות חריפה.

ברית הספנות היפנית משתדלת להשיג את שירותן של כמה אניות „ליברטי“ אמריקאיות, תמורת תקונים באניות אמריקאיות במספנות יפן.

*

„לזר קגנוביץ“ — שוברת-הקרח הסובייטית, סיימה בדיק יסורי שארך שנתיים בלונדון, ותזרה לרוסיה.

*

תכנית שש השנים הפולנית כוללת הגדלת הצי המסרי כדי 600,000 טון; עיקר ההרחבה תבוצע במספנות פולין.

גלגילו של מוסר ימי

בית החולים הממלכתי בגרינויץ, משמש אוניברסיטה לפרחי קצינות ימית שנים רבות כל כך, עד שהבריות עלולים לשכוח מה היה תפקידו הראשון, שנטתיים בדיוק לפני שמונים שנה. לבה של המלכה מרי נכמר עליה בראותה, כיצד נוטשים ומפקירים לנפשם את יורדי הים שהפכו בעלי-מום וחולים, מבלי שהמדינה תסייע להם במאומה. היא דיברה על לבו של בעלה ויליאם הרבי, ואף הצליחה לשכנעו, שיקדיש את ארמון גרינויץ, אשר עמד בנינו, כמקום סעד ליוורדיים, שהיו נכים בשירות המלכותי, או הגיעו לגיל ששוב לא היה בידם להשיג כדי מחיתם בצי המסחרי.

המוסד עשה פעולה רבה, מראשית המאה הייח, עד לאחר הנצחון בוואטרלו. קפיטן מריאט מוסר תיאור מדויק וחי של בית-החולים בספרו „זיק המסכן“.

לאחר הקרב הימי בטרפלגר נתמלא הבית עד אפס מקום, ואנשי ים זקנים רבים סיימו בו את ימיהם ברוחה. אך במאה הייח נקבעו פנסיות-זקנה משופרות, ומספר הפונים לבית-המחסה פחת והלך.

במלחמת קרים נפגע מספר קטן, לערך, של אנשי צי, אף שהחריר לירע קצרה קציר איום. האדמירליות הציעה פנסיות נוחות לאנשים שימצאו סידור לעצמם. כמעט כל דרי בית החולים קיבלו את ההצעה. יש לציין, שכמעט כולם מתו תוך שנים מספר מחמת שינוי המקום. ב־1869 נסגר בית החולים, וכעבור שנתיים נפתח שוב כבית-ספר ימי.

האניה היא הקלט הראשון לעולים ארצה, וכאן מתחיל תפקיד חשוב לכל פרט מאנשי הצוות. כל פנישה, ותהיה הקסנה ביותר, מצד אנשינו כלפי העולה יכולה להיות גורם בעתידו, נאמנו, תו, פעילותו של העולה בשלבים מאוחרים יותר.

„הימאי העברי“

תקנות המכס ברומניה החלות על אנשיים העולים ב־חוף, הוחמרו בהרבה. אחת התקנות, למשל, מטילה קנס של 60 ל"י על כל סיגריה הנלקחת על החוף, נוסף ל־19 הסיגריות המותרות.

*

„כוכב סואץ“ — אנית-מנוע של חברת הספנות באלכסנדריה, נשכרה לשירות בין קנדה, קובה ומקסיקו.

*

נוסעים סמויים המסתתרים באניות שפניהן מועדות לארה"ב, יהיו צפויים למאסר עד 12 חודש, ולקנס של 100 לירות, לפי החוק החדש, שהובא לקונגרס.

תְּכִנִּית עֲשׂוֹר לְצֵי הַדָּר

לרשות הצי ההודי עומדת כיום אנית-הסיוור „דלהי“ בעלת קיבול של 7000 טונות (לשעבר האניה הבריטית „אכילס“, שנתפרסמה בקרב הימי על הנגר פלטה נגד אנית המלחמה הגרמנית „גראף שפריי“) — וכן 3 אניות משחית, 4 פריגאטות ואנית נחיתה אחת. קיימת תכנית עשור להקמת כוח-קרבי ימי מאוזן יפה של אניות סיוור, נושאות אוירונים, צוללות וסוגי אניות אחרים, שיקבל על עצמו את ההגנה על חופיה הארוכים של היבשת. מפקדו העליון של הצי ההודי הוא תת-אדמירל סארי, אנגלי, ומלבדו משרתים עדיין בצי קצינים וחיי לים בריטיים רבים אחרים. בקושי, שבדרום הודו, מקימים עתה בסיס ימי; מקום זה מפורסם גם בגלל הקהלה היהודית היושבת בו, שמוצאה מימי גלות בבל.

בְּסִפְנוֹת יוֹן

מנות למספנות איטלקיות. האניה האטלנטית תהיה בשרות נוסעים מיוון לניו-יורק. גודל האניה היא כאניה „ניאה הלאס“, 16 אלף ממשלת יוון נגשת להגשמת תכנית של בנית ספינות בהשקעת 16 מיליון דולרים, חוץ מזה תבנה אנית-נוסעים חדשה על פני הארץ קינוס האטלנטי. 6 אניות ייבנו לשרות בים התיכון. כבר נמסרו ההוד טונות. שש האניות בים התיכון יהיו משני טיפוסים. שתם בנות 5000 טונות, וכל אחת תוכל להוביל 382 נוסעים וארבע יהיו בנות 1800 טונות, בנות קיבול של 490 נוסעים כל אחת.

בְּסִפְנוֹת אִיטָלְיָה

בשנת 1945 היו לאיטליה רק 231 אניות מכל הסוגים, שהגיעו בסה"כ ל־373,167 טון ואילו היום הצי המסחרי האיטלקי מורכב מ־3067 ספינות בעלות נפח כולל של 2,406,000. גידול עצום זה בטונאזי הוא תוצאה של מבצע נרחב של בניה ותיקון-אניות. ושל קניות ניכרות בארצות אחרות.

במשך חמש השנים האחרונות שופרו והוחזרו לשירות 115 אניות, שהן כ־200 אלף טון ועוד 250,160 טון ניבנות במספנות איטלקיות. איטליה, שבגמר מלחמת העולם האחרונה היה לה אחד מצי הסוחר הקטנים בעולם, תופסת עתה דרגה ששית בין המדינות.

מצבנה ואשפרה לטכסטיל

"קשת"

בע"מ

מפעלים לנקוי יבש

"קשת"

בע"מ

בשיוט הערים תל-אביב — חיפה

לאחר שיוט של עשר שעות ושלושים וחמש דקה הגיעה הסירה הראשונה (הגדולה) בתחרות שיוט הערים המסורתית, השביעי, מטעם מרכז "הפועל" וחי"ל — מתל-אביב לחיפה. הסירה שהגיעה ראשונה היא של סניף "הפור על" חיפה ונושאת את שמו של דוד נפחא. הסירה "ברל כצנלסון" (מהסירות הקטנות), שהגיעה שניה, לאחר 12.30 שעות, היתה ראשונה בשורת הסירות הקטנות, ובה חברי סניף בתי-ים. את המקום השלישי בתחרות תפסה הסירה "ווינגייט", (אף היא קטנה), של סניף תל-אביב, בהפרש של 30 שניות בלבד. ואילו הסירה האחרונה "יעקב", באה לאחר 15.30 שעות.

14 סירות-מפרש, מהן 4 גדולות ו-10 קטנות, זינקו בתל-אביב, ממול ככר הכנסת, כשצבור של מאות אנשים עומד על החוף. אלומת אש מאחד מכלי השייט של הצי שימר שה אות להתחלת הזינוק. ברוח דרומית-מערבית נכנסו הסירות לעומק הים. מראה מר-

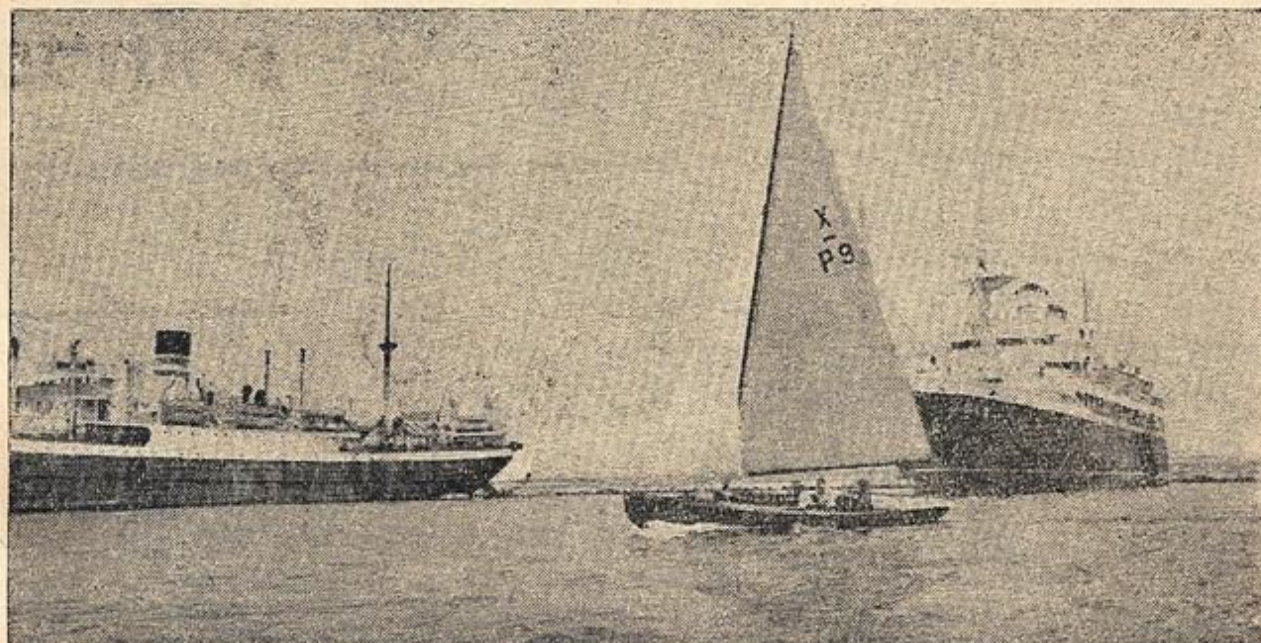
היב עין נתגלה לעין בשעה שהסירות התרחקו זו מזו ודמו ללהקת שחפים לבנים.

בעבור צי הסירות מול "כפר המכביה" במנה יונה, הניפו עשרות ידים מטפחות לבנות לעומת השייטים.

מי המשתתפים ?

משתתפי השיוט הם 120 חברי "הפועל" מסניפיו בנהריה, בחיפה, בנתניה, בתל-אביב, ובבתי-ים, וביניהם חמש נערות. מפקד השיוט — גדעון רוזן, שניצח בשני השיוטים הראשונים של "הפועל". שופטי השיוט: זאב פריד — מרכז הגדנ"ע הימי, בנימין בלומנטל — חובל ראשון ומפקד ספינה בחיל הים, ויהושע ברלב, איש החי"ל. השנה היו כל מפקדי הסירות נערים צעירים, אך פעילים בענף הים.

יפה עשו אגודות הספורט מחיפה, "צופי ים" ו"זבולון", ששלחו 5 סירות, כאות סוד לידריות ספורטיביות, ללוות את הסירות המתחרות.

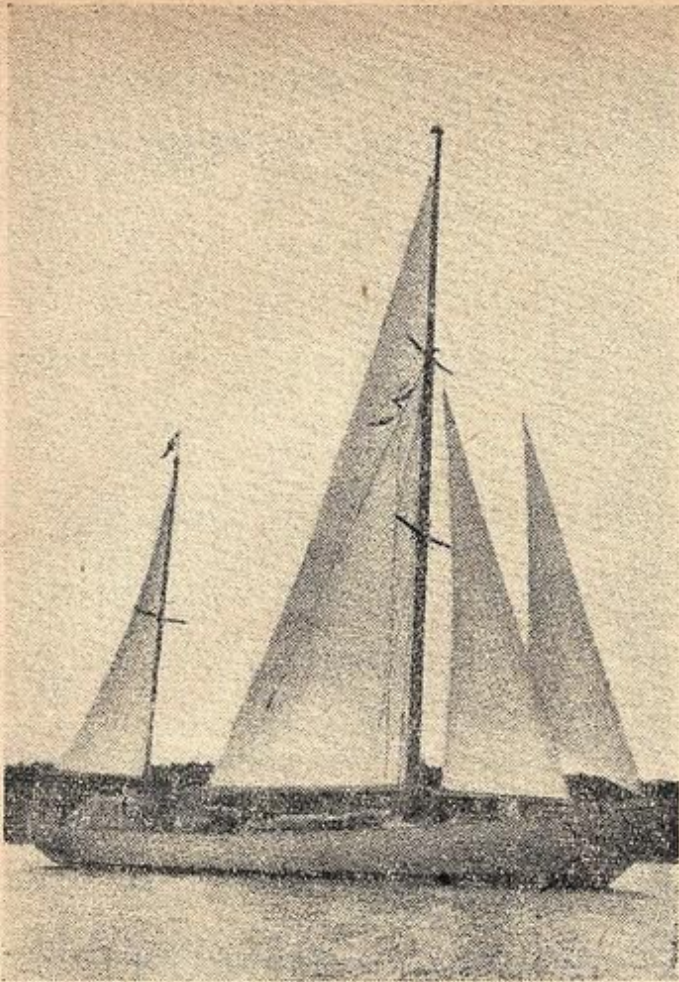
שיט ליד חוף תל-אביב

«זולנה» - מלכת השומ

את סירת-השיט המעולה הזאת בנו השוררים מתוך רצון להוכיח לאומות יורדות הים, ובמיוחד לארצות הברית, את כושר הבנין שלהם בכלי-שיט. לא הסכו אמצעים, כך עלתה בידם, במשך שנתיים של עמל, להגיע לשיא של שכלול, גופה ותרגיה - יצוקי פלדה. הותקנו בה כל סדורי-הבטחון והנוחיות האפשריים. ארכה למעלה מ-33 מטר; רחבה - 7.5 מ; עמקה - 4 מ; משקלה - 295 טון. מהירותה המכסימלית - 25 קל"מ. על סיפונה סירות-לואי: סירת-מנוע וסירת משוטים.

ריהוטה הפנימי מן המשובחים ביותר (אגוז), חדרי-הארוחה, מיתקני מים חמים וקרים וכו'. מאליו מובן, שמחיר בנינו של כלי-שיט נחמד זה די ניכר (מיליון ומחצה פ"י שווייצ). - אך הוא שובה-לב ביפיו ובנוחיותו: ארמונות פלאים צף.

בשורה של עתונניים באירופה נתפרסמו תיאורי סירת-השיט החדשה והמשוכללת הזאת בלוחי דברי-הערכה ושבח ליתרונותיה.

פלתורס

ללויד ארץ ישראל ומצרי בע"מ

תל-אביב: בנין פלטיין. טל. 4385'9
חיפה: רח' המלכים. טל. 4561'3
ירושלים: רח' הנסיכה מרי 2. טל. 4318'9
רחובות: רחוב הרצל. טל. 255

נסיעות
תיירות
משעו
בטוח

בְּחֶבֶל הַיָּמִי לְיִשְׂרָאֵל

אורחים

ב'11.50 7 בקרו הא' והגבי אפרויקין, מפעילי החבל הימי לישראל בפריס, במפעלי החייל בחיפה. האורח ציין, כי יש צורך, לדעתו, בשליח מן הארץ לפעולת החייל בצרפת.

הוקם החבל הימי לישראל באנגליה

כתוצאה מביקורו של מר מ. פומרוק בלונדון, הודיע יו"ר ההסתדרות הציונית באנגליה מר יעקב הלוי בטלגרמה ליו"ר החייל מר א. חושי, על החלטת הפדרציה הציונית להקים באנגליה סניף החייל ולהעמיד בראשו את הד"ר י. סגל. פעולת הארגון כבר החלה.

פנת החייל בתערוכה ביוהנסבורג

באפריקה הדרומית

במסגרת החגיגות הישראליות שנפתחו ביוהנסבורג באוקטובר ש.ז., סודרה ע"י סניף החייל במקום פנה מיוחדת למפעלי החבל הימי לישראל. ממרכז החייל נשלח חומר רב בתמונות, תשלומים, עתוניקרי, הובאות ספרות ומספרים על הימאות בישראל.

בארגנטינה

סניף החייל רכש ספינת אימונים להכשרת הנוער החלוצי במקום. הספינה נקראה "ולדורה 2".

פגישות

נתקיימה פגישה בין היה העו"ד מ. בדולח וד"ר צ. ברנדר מטעם החייל עם מר רבינוביץ, יו"ר המגבית היהודית המאוחדת בארגנטינה. בה נידונו עניני החבל הימי לישראל בארגנטינה. מר רבינוביץ הביע אהדתו לחייל ולתפקידו והבטיח את עזרתו. כן נפגש ד"ר צ. ברנדר עם ראשי המשלחת מארגנטינה ל"מכביה". היה ד"ר קופלר ומובלובסקי, בעניני קלוב השיט "הכח" בבואנוס איירס.

ב'23.10.50 נפגשו היה עו"ד מ. בדולח, מ. פומרוק וד"ר צ. ברנדר במשרד הבטחון עם המנהל הכללי של משרד הבטחון מר מ. ספיר ועם מר ז. רוסצקי, הקצין המקשר בין משרד הבטחון לבין החייל, בעניני ההכשרה הימית של החייל.

נציגי החייל העו"ד מ. בדולח, ש. נמיר, ד"ר צ. ברנדר וב. פלדנקרייז נפגשו עם מר מצדה, שנתמנה מנהל "פלתורס" ברומא, וביררו עמו את אפשרות הקמתו של סניף החייל באיטליה. מר מצדה הבטיח להתמסר לשליחות זו.

ב'17.11.50 התקיימה במשרד התחבורה פגישה בין היה כ. מאירוביץ, המנהל הכללי לשרותי נמלים, ים ואויר ומר י. יערי, מנהל מחלקת הספנות, ובין משלחת מטעם החייל בהרכב היה מ. פומרוק, מ. פלאי וד"ר צ. ברנדר בענין השתתפותו של משרד התחבורה במפעלי ההדרכה הימית של החייל.

מר מ. ריבלין, חבר נשיאות החייל, שיצא בעניני "שהם" לחו"ל, מטפל בסניפי החייל בצרפת, אנגליה ואיטליה.

ב'26.11.50 התקיימה במלון "פרק" מסבת-ערב לטובת ביה"ס הימי בחיפה. הוזמנו למסיבה חברות הבטוח והספנות, משרדי הנסיעות ועמילי המכס. השתתפו כ-200 איש. פתח מר מ. בדולח. מר י. שריר הרצה קצרות על מפעלי החייל וקרא להשתתפות מוגברת בתקציבו. בתכנית האמנותית השתתפה זמרת האופרה חנה זמיר.

מדיוני הוועד הפועל של החייל

בישיבות הוועד הפועל מ'23.11.50 ו'7.12.50 נידונו בהרחבה בעיותיו של המוסד המרכזי להדרכה ימית, פעולותיו בשנה השוטפת ותכנית עבודתו לקראת 1951. הוחלט להגיש לחברים בכתב לקראת הסיכום, דו"ח מפעולת המוסד והצעות להבא.

בישיבת הוועד הפועל מ'5.10.50 הוחלט, לפי הצעתו של מר א. חושי, יו"ר החייל, להקים מוסד לעניני ההכשרה המזורזת בהשתתפות החייל, משרד התחבורה, משרד העבודה ומשרדים אחרים במטרה, כי הפעולה תתנהל ע"י החייל. כן הוחלט לאשר את ההסכם בענין זה לפי שנוסח במכתבו של מר א. חושי למר ב. כ. מאירוביץ. הוועדה הכספית נתבקשה להכין הצעת התקציב לשנת 1951.

סניף תל-אביב

ב'15.11.50 התקיימה מטעם סניף ת"א מסיבת מורים בבית ה"א"ים לרגל פתיחת המדורים "אילת", "סלוניקי" בתערוכה הימית בבית הימאים בתל-אביב. פתח יו"ר הסניף מר מ. בדולח. מר א. כהן אורין עמד על מפעל ההדרכה הימית ומר ש. פרבר על התערוכה. הוצג סרט החייל "בנתיבי ים". המורים הבטיחו עזרתם בהקמת המורים כחברים בחייל.

התערוכה

מדור "אילת" בתערוכה

נקראת ע"ש ישראל בדולח ז"ל, בוגר בית הספר הימי בחיפה שנפל בפריצת הדרך לירושלים במלחמת השחרור. התערוכה היא מתדת ומחולקת למדורים הבאים:

(א) הדרכה ימית, — כולל ביה"ס הימי ואירגוני הנוער: "הסועל", "זבולון", "צופיים" ו"אליצור". בין המוצגים: דוקר מנטים, צלומים, דיאגרמות, תמונות של ספינים וכו'.

(ב) נמל תל-אביב, — בין המוצגים: מכשירים, צלומים, דיאגרמות, תצלומים של ספינים.

(ג) החי והצומח שבים, — בין המוצגים: אקוריון, אלמוגים, צדפים וכו'.

(ד) סלונקי הימית, — בין המוצגים: המגדל הלבן (סמל העיר), תמונות הספינים הראשונים שעלו לארץ, דוקומנטים מפרשת העליה וכו'.

(ה) ההעפלה, — בין המוצגים: מפת דרכי העליה הבלתי-לגיאלית ובמרכזה נתיבה של "ציאת אירופה" לארץ ובחזרה, רשימת ספינות ההעפלה ודיאגרמה כללית.

(ו) אילת, — בין המוצגים: מפות המפרץ, דרכי התחבורה, האקלים, מלחמת השחרור, המלחמות בנגב הדרומי בימי קדם; ארבעה תבליטים של אילת ממשרד התכנון, דוגמאות מהמחצבים, מהקרקע, החול, אלמנטים גם וצדפים. נוסף למדורים השונים — דפת צלומים של חיל הים, ביה"ס הימית בתי הימאים, הצי המסחרי וכו' וכן אוסף בולים ימיים ותבניות של ספינות.

מה; ראשי קהלות מארגנטינה; יוצאי ההכשרה בונמרק; מנהיגי התנועה המקצועית בארצות הברית; מנהלי המגבית בקנדה, אגליה וכו' וכן ביקרו שרי הממשלה, חברי הכנסת ואורחים רבים.

בתערוכה מבקרים: אורחים מחוץ לארץ, עובדי נמל תל-אביב, ספינים, חברים של ארגוני צבור, תלמידים, מורים ועובדים.

מלבד רוב תלמידי בתי הספר בתל-אביב ביקרו בתערוכה גם תלמידי בתי ספר מעשרות קבוצות, מושבות וערים.

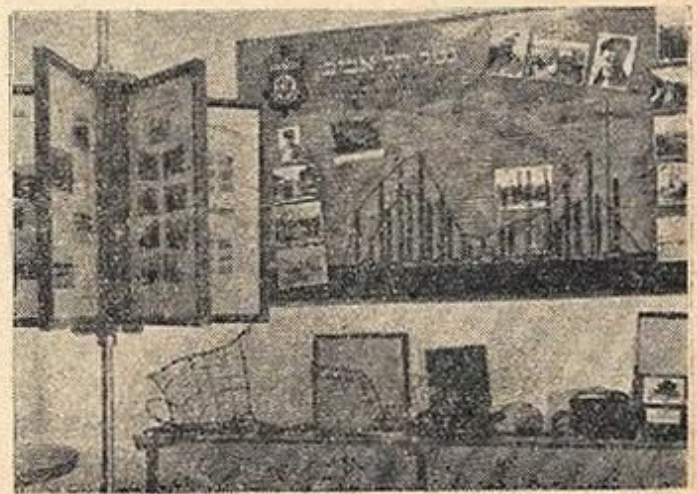
בין האורחים מחוץ לארץ שביקרו בתערוכה: פעילי המגבית בארצות הברית; ראשי קרן גרמני; באי כוח הסתדרות העובדים בגוטמלא; מנהיגי הציונות באמריקה הדרומית; ראשי הפדרציה הציונית באוסטרליה ובאיטליה; ראשי החי"ל בפריז ובמרייטל; עתונאים מסקנדינביה; קציני ים מרו-

הספרייה

נקראת ע"ש אורי פו—גולדשמידט ז"ל, שנפל בשעת כבוש תרשיחה בגליל. היא מורגה כ-800 ספרים, דברי מקור ותרגום וכן ספריה ימית מקצועית בעברית ובלועזית. קוראיה — מעובדי נמל תל-אביב, וארגוני הנוער הימיים ומהסביבה הקרובה.

מדור "סלונקי"

מדור "נמל תל-אביב"

מעודה לטובת החבל הימי בארצות-הברות

במעודה השנתית לטובת החבל הימי לישראל, שנערכה בניו-יורק מטעם הקרן האמריקנית למען מוסדות בישראל, היו אורחי-הכבוד גבורי הצי יוחאי בן-נון, נושא אות-ההצטיינות הימי הישראלי הגבוה ביותר; קצין הימיה ארה קפלן, כום אורח; וקצין המטה בצי ישראל, אברהם זכאי. את מדינת ישראל ייצג יועץ השגרירות אברהם הרמן. הגואם העיקרי היה יו"ר מנהלת נמל ניו-יורק הווארד ס. קולמן, שנבא למדינת ישראל עתיד משגשג כמדינה דימוקרטית בעלת קשר כלכלה אמיצים עם ארצות-הברית וכמרכז ייצור ושיווק למזרח התיכון כשהיא מצויינת בצי-טוחר מורחב ובמתקני-נמלים מתאימים.

קבלת פנים לימאים נוצרים

לרגל חג המולד תערך ביום ב' 25.12, בבית יורדי הים קבלת פנים לרבי חובלים ולאנשי הצוות של האניות הזרות העוגנות בנמל חיפה, מטעם החבל הימי לישראל. קבלת הפנים תהיה בין השעות 9.30 ו-11 לפה"צ.

הימאי - והעולה

הפיהלמנט התורכי אישר סך 25 מיליון דולר לפי תוחו של צי המסחר הלאומי. עומדים לפתוח קנוסטים של אניות תורכיות לאמריקה.

בת"א נפטר ב-9.12.50

הקומפוזיטור גבריאל גרד.

זכה ב-1936 בפרס ראשון בעד חבור המנגינה להימנון, נמל תל-אביב.

למר אלכסנדר זיפשטיין

מנהל נמל ת"א-יפו

במות עליו **אמו** זיל

תנחומין

בית החבל הימי לישראל

למשפחת קויפמן

אתכם אנו מבכים מרה את מותו בלא עת של וברנו היקר באדם

אברהם צבי קויפמן

ההנהלה וחבר העובדים החבל הימי לישראל

למשפחת י. כגן

השתחפוטנו הכנה

במות עליכם בנכם

החבל הימי לישראל

תנובה

המכליר הראשי
להספקת
תוצרת חקלאית
בארצונה

תל-אביב

דרך פתח-תקוה 27

טכנוקפיץ

תעשית קפיצים טכניים בע"מ

מיצרים קפיצים לתעשייה למכונות ולאוטומובילים

דיגי אילת

אניה אחת, והיא הביאה מטען מיוחד במינו — חמש מאות ספר תורה, כתבי יד ותשמישי קדושה של עולי תימן, ששפו באירופים ולא יכלו לקחת אתם מטען זה. עקבה שימשה נמל אספקה לחיל המצב הבריטי הקטן בשנת 1949. מכחינה מסחרית אין נמל זה עולה על אילת.

סיכויים לקו מקשרי מחפש וסודאן לחוף אילת

יש סיכויים לפתיחת קו־אניות מסחרי לחוף אילת מחפש המש תמשה כנמלי אסאם ומאסאזה שבאריטריאה, סודאן (דרך סורס סודאן) וקאניה (עלייר נמל מומבאסה) — על כך סטר מר יצחק ציזיק, ממשרד ראש הממשלה, עם שובו מביקור בארצות הנ"ל, לשם כריתת הסכם מסחרי ותחבורה ימית.

בעת ביקורו בחפש נתקבל מר ציזיק לראיון אצל הנאגוס, שגילה התענינות רבה במתרחש במדינת ישראל.

קואופרטיב דיגי הפקרת מקים בית-החרשת לשימורי סרדינים

בישיבת הקואופרטיב לדיג בכנרת, בו מאוגדים המשקים צינב, גינוסר, מעגן י-האון, הוסכם שה אחד על הקמת בית חרושת לשר מורי סרדינים.

אחד מחמרי עין גב נסע לארה"ב, לטפל ברכישת ציוד מתאים לבית החרושת. בידיעה שנתקבלה ממנו נמסר, כי יש בידו הצעה לרכוש מערכת חדישה ביותר של מכונות, שמחירה מגיע ל-35,000 דולאר. במיתקנים אלה אפשר יהיה לעבד 10 טונות סרדינים ליום. תהליכי העיבוד הם אוטומטיים, ורק פעמים בלבד יש צורך לגעת במוצרים בידיים. כן הוסך הציוד בכוח אדם, ומספר העובדים הדרוש להפעלתו קטן מכפי ששיערו תחילה.

קואופרטיב לשרותים באניות

ביזמת ימאים ותיקים נוסד הקואופרטיב לשרותים באניות "עגור". הקואופרטיב מונה 20 חבר ומורכב חיילים משוחררים, ימאים ותיקים, עולים חדשים וסועלים וותיקים שעבדו בנמל חיפה. כל חבריו הם בעלי משפחות.

"עגור" מבצע סוגי עבודות שונות באניות העוגנות בנמל, כגון: גרוד חלודה, ניקוי דודים, צביעה, עבודות נקיון באניות נוסעים, במחסני אניות, סידור עצים ועבודות חבלים (ריגינג).

מאז נוסד הקואופרטיב הוצאו לפועל העבודות הנ"ל כמעט בכל האניות של חברת "שהם" ו"דזוננף", באניות זרות ובאניות חיל-הים.

עומדים להכניס שיכלולים חשובים בניצוע העבודות על ידי הפ-עלת מכונות מיוחדות.

קשר אלוושי לקסינות דיג

מתקת הריג מארגנת קשר אלוושי לסיפנות-הדיג הישראליות. בחיפה הוקמה תחנת-חוף לנסיין, ונבדקו מכשירי ראדיו-טלפון. כתור צאה מנסינות אלה, שבהם עמדה התחנה בקשר קבוע עם ספינת הדיג "צבי" שהפליגה למרחוק, יאורגן קשר אלוושי בין ספינות הדיג, ותוקם תחנה קבועה.

מומחים מיוגוסלביה לישראל

ממשלת ישראל פנתה לממשלת יוגוסלביה "להשאיל" לה מספר מומחים לדיג. ממשלת יוגוסלביה ענתה בחיוב לבקשה וביקשה לדעת את התנאים שיינתנו למומחים. מומחים אלה ידריכו דיגים מקומיים בדיג במים עליונים. לבואם של המומחים היוגוסלאביים נודעה גם תשיבות מדינית, מאחר ששתי המדינות מקיימות יחסים הדוקים זה וזה רכ.

הגיע נציגי חברות הולנדיות לבנין מתקני נמלים

נציגי חברות הולנדיות לבנין מתקני נמלים וספינות, מר זאגר, הגיע לארץ ויחקור את האפשרויות להשקעות שארץ על יד החברות המיוצגות על ידו.

האורח נפגש עם נציגי אגף הים במשרד הבסחון לשיחה בבעיות מקצוע שונות. כן נפגש האורח עם נציגי אגף הדיג במשרד החקלאות לשם בירור האפשרויות להומנת ספינות דיג לישראל כהולאנה. בסגישתו עם מר א. זיס שטיין, מנהל נמל תלאיבי דן האורח בבעיות הכרוכות בהרחבת נמל תלאיבי ויפו.

פתרות עקבה - אילת

בעבר-הירדן מתיסדת חברה לפיתוח נמל עקבה וניצולו. נמל זה יחוק את קשרי עבר-הירדן עם העולם. במרתק קילומטרים אחדים מנמל עקבה נמצא גם נמל אילת של ישראל, שהוא עודנו בחיתוליו, אבל המדינה הצעירה מתימרת להח-יר לו את הזוהר של ימי שלמה המלך. לפי שעה עגנה באילת רק

על תכנון נמל בדרום הארץ וכוונת משרד התחבורה להקים ועדת-מומחים מיוחדת, ש' תענין בהצעה להקמת נמל זה — הודיע שר התחבורה, ד"ר דב יוסף, בישיבת מועצת הנמלים, שהתכנסה לישיבתה הראשונה ביום א'.

ד"ר יוסף קידם בברכה את חברי המועצה וציין, כי משרד התחבורה, בהרכיבו את ה' מועצה, דאג לכך, ש'18 חבריה ייצגו את ה' חוגים המעוניינים כיבעיות הנמלים בישראל.

בעמדו על תפקידי המועצה, ציין ד"ר יוסף את הצורך החיוני בשיפור נוסף של השרר' תים בנמלי הארץ, והגדלת כושר קיבולם.

מר ברי' כוכבא מאירו ביץ, המנהל ה' כללי של שרותי נמלים, ים ואוויר, מסר סקרי רה מקיפה על התפתחות הנמלים והתכניות לשנים הבאות. בעיקר עמד על ההישגים ב' פיתוח נמל חיפה, שהושאר עליידי הבריטים במצב של תוהו ובוהו. הר מאירוביץ מסר, כי התפוקה היומית בנמל חיפה הגיעה ב' 1950 ל'5000 טון בממוצע ליום, לעומת ב' 3000 טון ב'1949 ו'1000 טון ב'1948. חרץ מזה עברו דרך הנמלים כ'15,000 עולים ונר' סעים בממוצע בכל חודש.

לעומת זאת ציין מר מאירוביץ, שעל אף תוספת הציוד ירדה השנה התפוקה בנמלי תל-אביב ויפו, בהשוואה לשנה שעברה.

מר מאירוביץ הוסיף, כי נוקטים בכל ה' אמצעים להגדיל תפוקת נמלים אלה בשנים הקרובות.

בסיום דבריו, עמד מר מאירוביץ על פעו' לות להסרת ליקויים שונים ועל תכניות ל' הגדלת תפוקת הנמלים.

מזה נוסף בחיפה

באזור ד', בשטח המערבי של נמל חיפה, הושלם בימים האחרונים בנינו של מזה נוסף.

במזה החדש אפשר יהיה לפרוק את המט' שים מ'4 דוברות בבת אחת.

השטח יוכשר לעבודה רק לאחר סיום ה' ע"י כסביבה.

הועדה ההסתדרותית לבירור שאלות נמל חיפה, שהוקמה לפני כחדשיים בעקבות רשר מת-יבקות, שנתפרסמה בעון "דבר" והמזר' ככת מ'3 אנשים, החלה בעבודתה המעשית בתחילת שבוע זה. הועדה קיימה כמה יש' בות מחוץ לשטח הנמל, אך עדיין לא נודע על מקרה של חקירת עובדי הנמל.

מתנה מאתוננה להוד מעלתו ד. בן-גוריון

מתנה מעובדי שדה התעופה אתוננה לראש ממשלת ישראל מר ד. בן גוריון הביאה אתה הגב' רחל ורדי, מנס ציונה, מארחת במטוס "אל-על". כשחגה המטוס בדרכו מפרים ל' ישראל בשדה התעופה באתוננה, נמסרה לידי המארחת המתנה שהיא תבנית ספינת מפרש בזעיר-אנפין, לכל פרטיה ודקדוקיה, והמ' ארחת נתבקשה למסרה לראש הממשלה. ה' מתנה עטופה נייר צלוטן ועליה מודבקת כתבת, להוד מעלתו ראש הממשלה ד. בן גוריון.

"השלושה" הודגלה

האניה "אפוס", זו שכל הישוב חרד לש' לומה בהיותה מטולטלת במפרץ ביסקאיה, הודגלה ביום ו' בנמל חיפה, בדגל ישראל. היא נקראת מעתה "השלושה" לזכרם של שלושת חברי הקואופרטיב הימי "אופיר" שטבעו באניה "מסדה" במימי איטליה ב' מארס השנה.

נמל חיפה כבר זכה להדגיל אניות גדולות פי כמה, ואף עטורות גבורה יותר מזו. אך לם החידוש שב"השלושה" הוא, שבה, כמו ב"מסדה" אשר קרמה לה הונח רעיון חדש: אניה-קיבוץ, טיפוח טיפוס חדש של מלח עברי, חלוץ בעל הכרה המקיים עם חבריו לצוות את אניתו מתוך אחריות הדדית.

ב"השלושה" עובדים עתה 14 חברים, וש' ני בעלי מקצוע לא-יהודים. כבר עתה יש ל' מעלה מ'40 מועמדים המחכים להתפתחותו של קואופרטיב "אופיר", וכדרך שגרעיני התישבות מחכים לקרקע, כן מחכים חלוצי ים אלה לאניות חדשות, שתעבודנה על בסיס קואופרטיבי.

תוך עמידת דום הועלה דגל ישראל על האניה, שהיתה מקושטת חגיגית. על הסיפון התנוססו תמונותיהם של השלושה שטבעו על משמרתם: שרגא בורובסקי, יוסף פלדשטיין ושלום קליין. הדגל הורד לזכרם, אח"כ הו' עלה שוב, ונציג משרד התחבורה רב החובל זאס'הים הכיור על השם הישראלי החדש לאניה.

בסקס נאמרו דברים נרגשים לזכר השלו' שה, ודברי עידוד לרוח המפעמת את המפעל החדש. י. ריטוב וחבר הכנסת ש. גורן מ' מרכז הקואופרציה, זאב'הים ממשרד התח' בורה, ח. אסר מאגף השיקום של משרד הבטחון וד"ר נ. וידרא מ"שוהם" נאמו לכ' בוד המאורע.

סיפורה של אם שכולה

רטט עבר בין השומעים, כשקיבלה את רשות הדיבור חיה בורובסקי, אמו של שר' גא. אחד מן משלשה האם הגבורה סיפרה בדברים יוצאים מן הלב, כיצד באו שרגא עם חבריו וסיפרו לה כי הם חושבים להקים מפעל שטרם היה כמוהו. "אמרתי להם: בו' או, שבו לשולחן. ליד השולחן הזה נוסד ב' שעתו גם הקואופרטיב "משמר המפרץ". יתכן כי אני בכך עזרתי לו ללכת לקראת המות. אבל אני מאמינה, כי אין דבר נקנה בלי קרבנות. אני מתנחמת בכך שהמפעל הו' קם, והאניה נקראת על שם שלשתם. עם ה' זמן יהיו יותר אניות, או יקראו בשמו של כל אחד ואחד..."

שלמה הדרי, בשם הקואופרטיב "אופיר", הודה לכל הגורמים שעזרו להקמת המפעל. ז. רוונשטוק, מחברת "שוהם", סיפר כי "השלושה" תהלך מעתה בים התיכון ובים האדריאטי.

נמל — סמוך למגדל-גד

באגף לתיכנון שבמשרד ראש הממשלה כבר נשלמה התכנית להקמת הנמל הגדול בדרום הארץ. על התכנית באה הסכמתו של ראש הממשלה.

הנמל יהיה סמוך למגדל-גד וישתרע על פני השטח של ואדי-סוכרייר. לדעת מומחים, יוכל הנמל החדש לשמש גם את צרכי ה' ייצוא לחו"ל מירושלים ומהסביבה.

מזון לדגי הברכות מתוצרת הארץ

לשם חיטכון במטבע זר בהבאת האספקה להזנת הדגים שבבריכות וכדי לספק את מזון הדגים רק מהייצור המקומי — נעשות עתה הכנות לזריעת 17.000 דונאם תורמוס, המשמש מזון לדגי הבריכות. מתוך זה יזרעו 12.000 דונאם בנגב והיתר—5.000 דונאם—בסביבות חדרה. עיבוד השטחים האלה תעשה על ידי מזור המדגה שבמשרד החקלאות בשיתוף עם אירגון מגדלי הדגים והאסטרופוס לנכסי נפקדים.

מומחה לדיג מדנמרק

מומחה לדיג מדנמרק, מר כריסטיאנסן קראג הגיע לארץ לפי הזמנת משרד החקלאות, כדי להכניס שיטות חדשות בדיג בארץ, בעיקר שית השיטות שהוא מומחה בהן במיוחד — המכמורת האטומה ומכמורת הים הצפוני. המומחה הדאני ישהה בארץ כחצי שנה.

צדפי פנינים מים אילת

כפתורי צדף ראשוניים, שנעשו מצדפייה פנינים (טרוקוס) שנישלו מים-אילת, נמסרו לוועדה-הנגב ע"י ביהח"ר לכפתורים. דר" בכניב קר. הנסיון הצליח ויש סיכויים לפתח תעשיית כפתורי-צדף מהחומר שיוצא מים אילת. כיום מובא החומר הזה ממאלאיה ומאוסטרליה, ועלה כ-150 לירות הטון. עם התגברות המתיחות בעולם עלה עתה המחיר עד 200 לירות הטון והקשיים בהשגת החומר רבים והולכים.

מענינת פרשת הראשית של שליית צדפי הפנינים באילת. עובדי הספינה "לוציה", שביאה דרך יסוסוף את המטען הראשון לאילת, והם כושים מאפריקה, שלו אלמוגים במסרף אילת. בצלילה אחת העלו את צדפי הפנינים הריקים, המשמשים לתעשיית כפתורי-צדף. הם נתבקשו לשלוח עוד מהחומר הזה וכך נאספו כ-70 ק"ג, שמסרו לביהח"ר נסיון לביהח"ר "דר" בכניב-ברק.

ועתה עומדת להתארגן קבוצת אמודאים שתעסוק בשליית צדפי-הפנינים מקרקע הים באילת, בשיטה מודרנית ובמדי-אמודאי.

בספנות הבריטיות

הספנות הבריטיות, לפי דברי מר היסס (המזכיר הכללי של אגודת הימאים הבריטית), הנה התעשייה החשובה ביותר במדינה. למעלה מ-400.000 איש ומשפחותיהם, המהווים אחד ל-50 מן האוכלוסייה העובדת הבריטית, מתפרנסים מהים. 280 אלף מהם בונים אניות והיתר מפליגים בהם. מלבד זאת אלפי פועלים רבים שאינם מועסקים במישרין במספנות מפיקים את פרנסתם מן הספנות — פועלי פלדה, כורי פחם, וכל בעלי המלאכה המייצרים את אלף ואחד הדברים שאינה נזקקת להם בטרם תרים את העוגן. כמעט כל תעשייה בארץ זו עובדת למען הים וימאים משרתים אותה.

תיווך בקשר לסכסוך בנמלים

סכסוך העבודה בנמל תל-אביב—יפו הורע עלה אתמול בפגישה עם מר וורטהיים, מנהל המחלקה לתיווך בעניני עבודה במשרד ה"פנים. השתתפו בפגישה נציגי "אוצר מפעלי ים", מועצת פועלי תל-אביב—יפו ופועלי הנמלים. נציגי הפועלים הביאו את תביעור

תיהם בצורה אולטימטיבית ודרשו את מי-לואן. בין השאר טענו, שאם אין הנהלת "אוצר מפעליים" יכולה למלא את הדרישות — יש למסור את הנהלת העניינים בנמלים לפועלים.

טענת "אוצר מפעליים היתה, שהיא מוכנה למלא תביעות הפועלים הצורקות וכי אין המצב המשקי בנמלים מרשה למלא את כל הדרישות. מר וורטהיים הודיע, שיעיין בטענות ככל האפשר.

בינתיים נמשכת העבודה בנמלים כרגיל ואין לחשוש היום להתפתחויות בלתי צפויות.

כלי-שיט נוספים לנמלי יפו ות-א
מספר כלי השיט בנמל יפו הוגדל בזמן האחרון ב-6 דוברות ברזל, שהותקנו באחת המספנות בחיפה. דוברות אלו משלימות את הצורך הנוכחי בכלי השיט, שהורגש בנמל יפו לאחר קום המדינה.

בתל-אביב נוספו בזמן האחרון שתי סירות נוסעים חדשות, אף הן מתוצרת הארץ. הסירות הללו הותאמו להעברת נוסעים ועובדי אניות.

בנק אנגלו-פלשתינה בע"מ

הבנק הוותיק
והגדול בארץ-
הבנק שלך

ימה של אילת נתכרך
במינים רבים של דגה. מי
המפרץ צלולים ושקטים.
והעין מבחינה - כדי מסרים
רבים לעומק - בסיעות
סיעות של דגים המשומטים
להנאתם - כל דג למינהו.
יש מן הדגים מרובעי צורה,
ויש מוארכים, שמוחים,
מעוגלים - כל הצורות
הגיאומטריות. יש מהם
מנומרים, צבעוניים, מפוס-
פסים - כל צבעי הקשת.

אבל מפרץ אילת נתכרך
גם בקרקע סלעית ובצמחי-
אלמוגים, המקשים על הדיג.
אין אפשרות לפי שעה לדוג
בעזרת הרשתות - כיון שהן
מסתככות באלמוגים ובחדרי
דיהסלעים ונקרעות. לפיכך
מסתפקים דייגי אילת בהשי-
לכת רשת ליד החוף מסש.
אבל בצורה זו הידוג מועט.
קיימות איפוא עוד שתי צור-
רות, שמשתמשים בהם דייגי
אילת: החכות נהמלכודת.
הפוריה, מכולן היא עד

כה שימת המלכודת: כמין
סלים, הקלועים מחוטי-
ברזל, מופלים מבעוד יום
המימה. בעד הפתח הצר
נרחקים הדגים אל הפתיונות
ונוהרים הסלה - ושוב אין
הם יכולים לצאת. בשעות
הבוקר יוצאים הרייגים
בסירותיהם לאסוף את
צידם.

אבל עדיין השלבים
בראשיתם וכבר הזמנו
מומחים מחיל שידריכו את
דייגי אילת בצורות הדיג
המיוחדות למפרץ סלעי.

למעלה: דייגי אילת
למטה: בדיקת הרשתות לפני היציאה לים

„עליון“

חברה א"י לתעשיית עורות בע"מ

נתניה, טלפון 72

יצרני עור עליון
המשובח ביותר
במזרח התיכון

שרותים בע"מ

עמילות מכס ♦ ספנות ♦ הובלות ♦ בטוח

חיפה, רחוב המלכים 61

טל. 6339 ת.ד. 1347

חברה לשכון עממי בע"מ

תל-אביב, רחוב מונטיפיורי 21

טלפונים:

5696 / 4463

כשמה כן היא

מ.וי. ברמן

תל-אביב, רחוב פרוג 5

קבלנים

לעבודת בנין ולסלידת כבישים

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בא"י המרכז לתרבות

«ספרי»

מחלקה להפצת הספר הטוב

רח' אלנבי 115. ת.ד. 303 תל-אביב. טל. 4224

ספרי מספק ספרים להתישבות העובדת-
לספריות צבוריות, לחברים כודרים
ולמוסדות ההסתדרות בהנחה מיוחדת.

ספרי מספק ספרים לבתי-ספר, למורים
למדריכים.

מחלקה מיוחדת לספרי למוד עבוד עולים חדשים ונוער עולה

מפעלי יכין - "חקל" בשנת תש"מ

(1) עבוד מוטעי הדר :

חק"ל, חברה קבלנית לחקלאות (מיסודה של "יכין" ופאז"א) בע"מ. — עבוד 14.500 דונם פרדסים ב-21 מושבות השייכים ל-522 בעלים. "חקל - יכין" בשותפות — עבוד 12.000 מטעים מהרכוש הנטוש.

(2) גידול ירקות, משתלות :

"חק"ל ירקות בע"מ, מעבד 4200 דונם ב-8 מושבות; מתכן — 5000 דונם נוספים ב-9 מושבות.

מהנ"ל 3600 דונם ירקות; 1000 דונם לזרעים; 400 דונם משתלות;

(3) משלוח פרי :

"יכין" אגודה שתופית חקלאית בע"מ — שוקה בעונת 1949/50 600.000 תבות פרי לחול"ר ו-13.500 טונות לתצרכת מקומית. כמות הפרי שברשותה מהווה 15% מהמשלוח הכללי של המועצה לשיווק פרי הדר.

(4) תוצרת לואי מפרי הדר ושמורי ירקות :

"יכין", חברה לתעשית שמורים בע"מ; הייצור: 6200 טונות פרי הדר עובד לרכו ולמיצי פרי ליצוא, מיצים ממותקים, רבות, ושמורי ירקות לתוצרת מקומית.

(5) התישבות חקלאית :

"יכין" — התישבות עממית. מארגן ומכין ישובים חקלאיים לבעלי אמצעים עצמאיים, בשטח כללי של 20.000 דונם אדמות הקרן הקיימת שנמסרו לרשותה.

בסך הכל : היקף העבודות של המפעלים המסונפים היו כ-2.250.000 ל"י לשנה החולפת ומועסקים בהם כ-2000 איש באופן שנתי.

המשרד הראשי: ת"א, רח' לילינבלום 48, ת.ד. 332, טל. 4158, 4365

המלחים בע"מ

בית חרושת לעבודות ברזל ורתוך

בית-יציקה

תל-אביב

כביש פתח תקוה ע"י בית התעשייה

ת.ד. 1275 טל. 3080

מ'צ'רים :

דודי-קיטור, ארמטורות לדודי

קיטור, משאבות ואינז'קטורים

בית חרושת ליציקת

ברזל ומתכות אחרות

מיכלים להובלת והחסנת חמרי

דלק, ברכות לשמן ולמים וכו'

קונסטרוקציות ברזל מכל גודל וסוג,

דוברות ברזל, גשרים, מנופים

לנמלים, מגרסות חצץ וכו'

מכונות לתעשית טקסטיל ואפרטים

לתעשייה כימית

משאבות קדיחה ורטיקליות, יובל"

ש. בליזובסקי

חברה לבנין בע"מ

רחבת - 10

רחוב יהלום 40

טל. 7373

אברמסקי ושות' בע"מ

קבלנים כלליים

תל-אביב, רחוב פרוג 24

טלפון 4005

מוציאה לפועל כל מיני עבודות עפר, צבוריות
וחקלאיות, במחפרים, דחפורים וטרקטורים
עם מכונות גרר חדישות, ביותר
יישור דרכים ושטחים
חפירת בריכות עפר,
תעלות נקוז והשקאה וכ"ו

תל-אביב, רחוב אלנבי 125

טלפון 3122

גאות ושפע ביס וביבשה
להאדרתה וחזוקה
של מדינת ישראל ועובדיה

לשכת המס המרכזית

תל-אביב

משרדי הועה"פ של ההסתדרות

מצות אביב

המצה הטעימה ביותר

ביח"ר למצות

ישראל דננברג חברה בע"מ

"המסד"
חברה לבנין ולקבלנות בע"מ

המנהל: י. שמוסקוביץ

תל-אביב, רח' גרוזנברג 6, ת.ד. 2312

מוציאה לפועל

עבודות שכונ עירוני וצבורי
בניי דיור ותעשייה

"במעסה"
ביח"ר לתריסים מתקפלים
ולעבודות עץ

תל-אביב

גבעת הרצל 121

טלפון 4966 -

תבלין בע"מ

בית-חרושת לשמנים וסבון

ראשון לציון

המשרד הראשי: דרך יפו ת"א 37, תל-אביב